

**KTU ARCHITEKTŪROS IR STATYBOS INSTITUTAS
KRAŠTOTVARKOS SEKTORIUS**

DARBO UŽSAKOVAS: RIETAVO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO
ATASKAITA

Instituto direktorius

Dr. E. Blaževičius

Direktorius
pavadootojas mokslui

Dr. R. Bliūdžius

Kraštotvarkos sektoriaus
vedėjas ir darbo vadovas

Dr. L. Dringelis

KAUNAS, 2007

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDROJO PLANO RENGĖJŲ SĄRAŠAS

Dr. Liucijus Dringelis projekto vadovas

Pagrindiniai ekspertai:

j.m.d. Dovilė Dimindavičiūtė teritorijų planavimas, kraštotvarka

Inž. Antanas Burkus inžinerinė infrastruktūra

Ekspertai:

Mg. Evaldas Ramanauskas teritorijų planavimas, kraštotvarka, turizmo ir rekreacijos
organizavimas

Mg. Giedrė Gudzinevičiūtė teritorijų planavimas, kraštotvarka, turizmo ir rekreacijos
organizavimas

j.m.d. Nijolė Steponaitytė kultūros paveldo ir kraštovaizdžio vertinimas

Dr. Arvydas Domatas transporto organizavimas

Dr. Nerijus Jurkonis ekologija ir aplinkotyra

Dr. Romualdas Stankaitis socialinė ir ekonominė dalis

Inž. Zigmantas Kulikauskas inžinerinė infrastruktūra

Inž. Aušra Korsakienė inžinerinė infrastruktūra

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

TURINYS	
IVADAS.....	4
1. RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDROJO PLANO APIBŪDINIMAS.....	5
1.1. BENDROJO PLANO TIKSLAI IR TURINYS.....	5
1.2. BENDROJO PLANO SAŠAJA SU KITAIS PLANAIS IR PROGRAMOMIS.....	5
2. ESAMA APLINKOS BŪKLĖ.....	7
2.1. PAGRINDINĖS ESAMOS BŪKLĖS ANALIZĖS IŠVADOS.....	7
2.2. ESAMOS BŪKLĖS POKYČIAI, NEĮGYVENDINUS SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDROJO PLANO.....	22
3. GALIMAI REIKŠMINGAI PAVEIKTOS TERITORIJOS.....	24
4. SU BENDROJU PLANU SUSIJUSIOS APLINKOS APSAUGOS PROBLEMOS.....	25
5. TARPTAUTINIŲ ARBA NACIONALINIŲ LYGMENIŲ NUSTATYTI APLINKOS APSAUGOS TIKSLAI, SUSIJĘ SU BENDROJU PLANU.....	25
6. GALIMOS REIKŠMINGOS PASEKMĖS APLINKAI.....	27
6.1. POVEIKIS ORUI, VANDENIUI IR DIRVOŽEMIUI.....	27
6.2. POVEIKIS AUGALIJAI, GYVŪNIJAI IR BIOĮVAIROVEL.....	31
6.3. POVEIKIS KULTŪROS PAVELDUI.....	32
6.4. POVEIKIS VISUOMENEI IR JOS SVEIKATAI.....	34
6.5. POVEIKIS EKONOMINEI APLINKAI.....	35
7. PRIEMONĖS REIKŠMINGOMS NEIGIAMOMS PASEKMĖMS KOMPENSUOTI.....	38
8. BENDROJO PLANO KONCEPCINIŲ PASIŪLYMŲ APRAŠYMAS.....	39
8.1. GYVENVIEČIŲ SISTEMA.....	41
8.2. SAUGOMOS TERITORIJOS.....	41
8.3. KULTŪROS PAVELDAS.....	42
8.4. SUSISIEKIMO SISTEMA.....	43
8.4.1. Automobilių keliai.....	43
8.4.2. Tarprajoniniai ryšiai.....	44
8.4.3. Savivaldybės centro ir seniūnijų centrų ryšiai, vietiniai keliai.....	44
8.4.4. Rietavo vakarų aplinkkelis.....	44
8.4.5. Šaligatviai, pėsčiųjų ir dviračių takai.....	48
8.4.6. Viešojo keleivinio transporto sistema.....	48
8.4.7. Inžinerinės saugaus eismo priemonės.....	48
8.5. INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA.....	49
8.5.1. Vandens tiekimas, nuotakynai, dujotiekio, bei ryšių tinklai.....	49
8.5.2. Šilumos tiekimas.....	50
8.5.3. Elektros energijos tiekimas.....	51
8.5.4. Sanitarinės apsaugos zonos.....	53
8.6. SOCIALINĖ IR EKONOMINĖ APLINKA.....	53
8.6.1. Būsto plėtra.....	53
8.6.2. Socialinio aptarnavimo infrastruktūros vystymas.....	53
8.6.3. Ūkinės veiklos vystymas.....	54
8.6.4. Rekreacinės teritorijos ir turizmas.....	54
8.7. TERITORIJOS NAUDOJIMO FUNKCINIAI PRIORITETAI.....	56
8.7.1. Žemės ūkio paskirties žemė.....	56
8.7.2. Miškų ūkio paskirties žemė.....	56
8.7.3. Vandens ūkio paskirties žemė.....	57
8.7.4. Konservacinės paskirties žemė.....	57
8.7.5. Kitos paskirties žemė.....	57
9. VERTINIMAS IR JO SUNKUMAI.....	64
10. STEBĖSENOS PRIEMONĖS.....	65
11. SANTRAUKA.....	68
GRAFINĖ DALIS.....	80

IVADAS

Rietavo savivaldybės Taryba 2004 m. gruodžio 2 d. priėmė sprendimą Nr. T1-212 „Dėl Rietavo savivaldybės bendrojo plano rengimo“. Bendrojo plano organizatorius yra Rietavo savivaldybės administracijos direktorius.

Bendrojo plano rengėju tapo KTU Architektūros ir statybos institutas. Rietavo miesto bendrojo plano vadovas yra KTU Architektūros ir statybos instituto Kraštotvarkos sektoriaus vedėjas dr. Liucijus Dringelis, pagrindiniai ekspertai yra inž. Antanas Burkus ir j.m.d. Dovilė Dimindavičiūtė. Kiti ekspertai yra G. Gudzinevičiūtė, E. Ramanauskas, dr. A. Domatas, dr. N. Jurkonis, arch. N. Steponaitytė, dr. R. Stankaitis ir kiti.

Bendrojo plano strateginis pasekmių aplinkai vertinimas atliekamas pagal *Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašą* („Valstybės žinios“, 2004, Nr. 130-4650).

SPAV tikslai yra patobulinti strateginius sprendinius, užtikrinti konsultavimąsi su valstybės ir savivaldybės institucijomis bei visuomene, nustatyti geriausias alternatyvas, minimizuoti neigiamą ir optimizuoti teigiamą poveikį aplinkai, kompensuoti vertingų aplinkos komponentų ir savybių praradimą, nustatyti neviršytinus aplinkosauginius limitus, kuriuos pažeidus, galimas negrįžtamas neigiamas poveikis.

1. RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDROJO PLANO APIBŪDINIMAS

1.1. Bendrojo plano tikslai ir turinys

Rietavo savivaldybės teritorijos bendrojo plano rengimo tikslai nustatyti bendrojo plano rengimo darbų programoje, patvirtintoje Rietavo savivaldybės administracijos direktoriaus 2006 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. AV-538.

Rietavo savivaldybės bendrasis planas rengiamas, atsižvelgiant į Rietavo savivaldybės Tarybos išskeltus tikslus bei uždavinius, išvardintas žemiau:

1. Suformuoti Rietavo savivaldybės teritorijos vystymo koncepciją, nustatyti teritorijos tvarkymo, naudojimo ir apsaugos prioritetus.
2. Tobulinti Rietavo savivaldybės teritorijos erdvinę struktūrą, vystyti jos urbanistinę sistemą.
3. Formuoti miškų ir želdynų sistemas, numatyti užstatytų teritorijų gyvenimo ir aplinkos kokybę gerinančias priemones.
4. Nustatyti priemones, užtikrinančias racionalų gamtos išteklių naudojimą, kraštovaizdžio tvarkymą, ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros vertybes.
5. Plėtoti inžinerinę, susisiekimo ir kitą visuomenės poreikiams tenkinti reikalingą infrastruktūrą.
6. Rezervuoti teritorijas visuomenės poreikiams reikalingų objektų plėtrai.
7. Nustatyti pagrindines tikslines žemės naudojimo paskirtis.
8. Atlikti teritorijos funkcinių zonavimą.

Rietavo savivaldybės teritorijos bendrojo plano turinys bendrojo plano rengimo etape apima teritorijos funkcinių zonavimą, urbanistinio karkaso konkretizavimą bei urbanistinės sistemos plėtojimą, gyvenamųjų vietovių tinklo nustatymą, miškų ir kraštovaizdžio tvarkymo zonų nustatymą, gamtinio karkaso formavimą, ekologinės ir bioįvairovės apsaugos zonų nustatymą, rekreacinės, pramonės, verslo, turizmo ir kitos paskirties teritorijų plėtojimo galimybių nustatymą, techninės, socialinės, kultūrinės infrastruktūros vystymą, vyraujančio pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties būdo nustatymą.

1.2. Bendrojo plano sąsaja su kitais planais ir programomis

Rietavo savivaldybės teritorijos bendrasis planas tiesiogiai susijęs su Telšių apskrities bendroju (generaliniu) planu (plano rengėjas UAB „Urbanistika“). Šis planas dar nėra baigtas rengti yra nepatvirtintas. Telšių apskrities teritorijos bendrajame plane nurodyta aplinkos apsaugos tikslų sistema (aplinkos kokybės, teritorinės gamtosaugos, klimato kaitos stabilizavimo tikslai), socialinės ir ūkinės raidos prognozės. Taip pat pateikta Telšių apskrities gyvenamųjų vietovių sistema, kultūros paveldo, susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros sistemų, žemės naudojimo vystymo sprendiniai bei apskrities raidos prioritetinės plėtojimo kryptys.

Kitas aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentas, svarbus Rietavo savivaldybės bendrajam planui yra Lietuvos Respublikos bendrasis planas (patvirtintas LR Seimo 2001 m.). Šio plano sprendiniai turi būti patikslinti Telšių apskrities bendrajame plane, tačiau kol to nėra padaryta, esminiai LR bendrojo plano sprendiniai, susiję su Rietavo savivaldybe, yra tikslinami tiesiogiai rengiant savivaldybės bendrąjį planą.

Rietavo savivaldybės teritorijos bendrasis planas taip pat siejasi su kitais regiono ir valstybės reikšmės planais ir programomis, išvardintomis žemiau:

- Ilgalaikė (iki 2025 metų) Lietuvos transporto sistemos plėtros strategija (Valstybės žinios: 2005 06 28 Nr.79-2860).
- Lietuvos būsto strategija (Valstybės žinios, 2004 01 24, Nr. 13-387).
- Lietuvos miškingumo didinimo programa (Valstybės žinios, 2003. Nr.1-10).

- Lietuvos Respublikos kraštovaizdžio politikos kryptių aprašas (Valstybės žinios, 2004 12 04, Nr. 174-6443).
- Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 metų ilgalaikė strategija (Valstybės žinios: 2002 06 19, Nr.60-2424).
- Nacionalinė gyventojų senėjimo pasekmių įveikimo strategija (Valstybės žinios: 2004 06 17, Nr.95-3501).
- Nacionalinės darnaus vystymosi strategija (Valstybės žinios, 2003 Nr.89-4029).
- Nacionalinės energetikos strategija (Valstybės žinios: 2002, Nr.99-4397).
- Nacionalinės integralios paveldosaugos strategijos metmenys (Valstybės žinios, 2004 12 07, Nr. 175-6516).
- Požeminio vandens naudojimo ir apsaugos 2002-2010 metų strategija (Valstybės žinios, 2002 01 30, Nr. 10-362).
- Valstybės ilgalaikės raidos strategija (Valstybės žinios: 2002 11 27. Nr.113-5029).
- Valstybinė aplinkos apsaugos strategija (Valstybės žinios: 1996 10 25, Nr.103-2347).
- Valstybinė švietimo strategija 2003-2012 (Valstybės žinios: 2003 07 18, Nr.71-3216).
- Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas (Valstybės žinios, 2002 04 17, Nr. 40-1499).
- Vandentvarkos ūkio (vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo) plėtros strategija (Valstybės žinios: 2005, Nr.8-245).
- Želdynų apsaugos, tvarkymo ir atkūrimo strategija (Valstybės žinios: 2003 01 04, Nr.1-9).
- Žemės ūkio ir kaimo plėtros strategija (Valstybės žinios: 2000 06 21, Nr.50-1435)

2. ESAMA APLINKOS BŪKLĖ

2.1. Pagrindinės esamos būklės analizės išvados

Aplinkos kokybė. Pagrindiniai oro teršalų emisijos į atmosferą šaltiniai Rietavo savivaldybėje yra autotransportas. Didžiausią dalį teršalų struktūroje sudarė anglies monoksidas (CO), azoto junginiai (NO_x) ir lakieji organiniai junginiai. Kokią dalį mobilių taršos šaltinių išmetami teršalai sudaro Rietavo savivaldybės teritorijoje sunku pasakyti, nes oro kokybės stebėseną (monitoringą) nėra atliekama. Daugiausia tokios taršos tenka intensyvaus eismo automobilių keliams ir jų aplinkai. Didžiausia transporto tarša pasižymi pietinė Rietavo savivaldybės teritorija prie automagistralės Vilnius—Klaipėda (A1) bei krašto kelių (164 ir 197).

Teršalų kiekiai iš stacionarių taršos šaltinių Rietavo savivaldybėje 2005 m. pasiskirstę taip: 64% sudaro anglies monoksidai (CO), 18% — sieros dioksido (SO₂), 13% — azoto oksidai (NO_x), 5% — lakūs organiniai junginiai.

Paviršiniai vandenys užima tik 1,53% Rietavo savivaldybės teritorijos. Rietavo savivaldybėje vandens tiekimui naudojamas gėlas požeminis vanduo, kuris centralizuotai tiekiamas iš vandens gręžinių. Kaimo vietovėse ir sodybose daugiausia naudojamas gruntinis vanduo iš kastinių šulinių. Duomenų apie vandens iš šulinių kokybę nėra. Pagrindiniai vandens vartotojai Rietavo savivaldybėje 2005 m. duomenimis yra gyventojai, suvartojantys 90% viso sunaudojamo vandens, 3% vandens sunaudojama pramonės reikmėms, 2% — energetikos reikmėms. Likę 5% sunaudojama kitoms reikmėms.

Nuotekų išleidimas yra pagrindinis veiksnys, lemiantis vandens kokybę. 2003 m. duomenimis Rietavo miesto centralizuoto nuotekų šalinimo sistemos ilgis yra apie 8 km. Ją aptarnauja 5 perpumpavimo stotys, o 2003 m. ja naudojosi apie 50% miesto gyventojų.

Rietavo savivaldybės teritorijoje nuotekų išleidimas iš valymo įrenginių padidėjo 65% nuo 131 tūkst. kub. m. per metus iki 200 tūkst. kub. m. per metus nuotekų. Iš viso išleisto nuotekų kiekio 96-97% nuotekų yra išvaloma iki reikalaujamų normų.

Nors dirvožemis nemažiau svarbus kaip oras ir vanduo, tačiau jo kokybės tyrimams skiriamas žymiai mažesnis dėmesys, todėl galima pateikti tik labai apytikrą dirvožemio bendro užterštumo vertinimą.

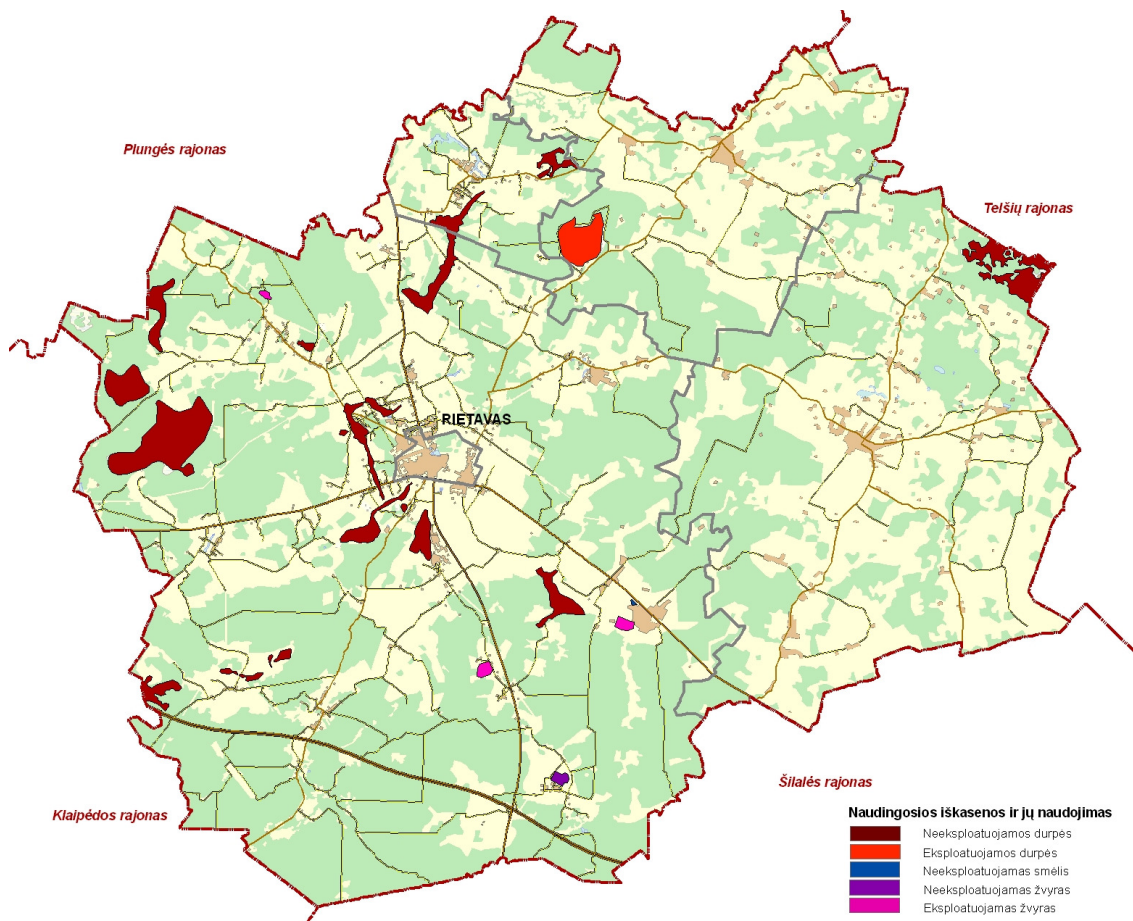
Dirvožemis labiausiai užterštas pramonės įmonių, transporto magistralių, transporto mazgų teritorijoje bei įtakos zonose. Nustatyta, kad dirvožemiuos iki 25 metrų atstumu nuo stambių ir intensyvių automagistralių labiausiai kaupiasi švinas, kadmis, cinkas, chromas ir nikelis. Dirvožemio užterštumas dėl žemės ūkio veiklos dažniausiai neviršija leistinų koncentracijų, tačiau galimi pavieniai didesnio užterštumo trąšomis, pesticidais ir kitomis cheminėmis medžiagomis atvejai.

Gamtiniai išteklių. Rietavo savivaldybė nepasižymi ypatinga gamtinių išteklių (naudingųjų iškasenų) gausa. Gausiausia išteklių rūšis yra durpės, bet šie telkiniai kartu yra ir labai svarbios biologinei įvairovei teritorijos, tokios kaip Auštasis tyras, kurs yra ir draustinis, ir „Natura2000“ teritorija. Taip pat šiuo metu yra numatoma steigti ir nauja tokio pat pobūdžio draustinį — Aukštąją girią. Iš 16 durpių telkinių, naudojami yra tik du. Smėlio telkinys yra tik vienas ir taip pat nenaudojamas. Žvyro telkiniai yra 5, naudojami 4. Naudojami yra visi 5 gėlo vandens telkiniai. Naftos telkinių nėra, suformavus Rietavo savivaldybę, Plungės naftos telkinys liko Plungės raj. teritorijoje.

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

1 lentelė. Naudingųjų išteklių telkiniai Rietavo sav. (pagal LGT duomenis).

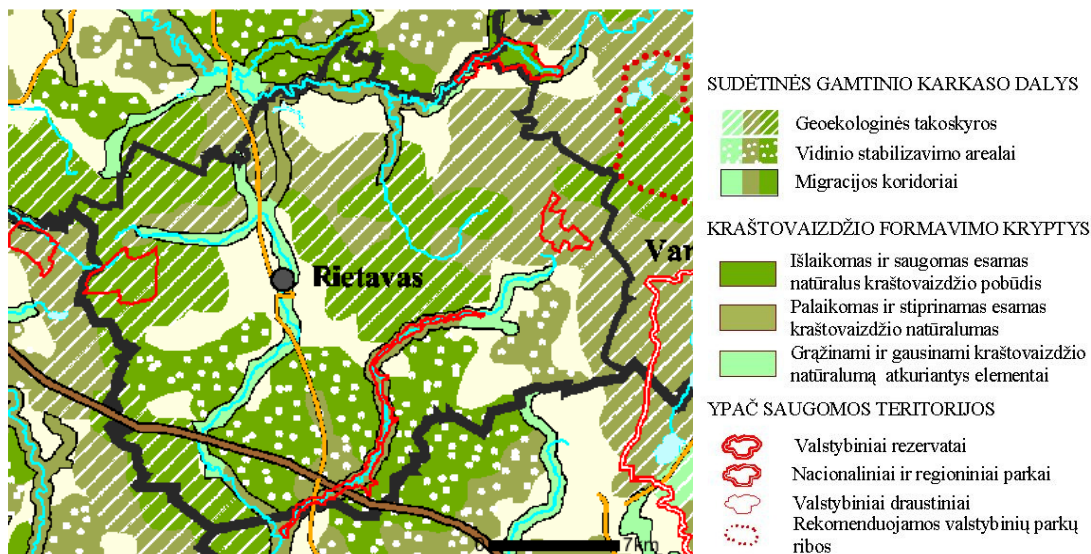
Numeris	Pavadinimas	Rūšis	Būklė	Adresas
977	Paaitrės tyras	Durpės	Nenaudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen.
1353	Pempynė II	Durpės	Nenaudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen.
305	Pempynė I	Durpės	Nenaudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen., Spraudžio k.
986	Baužikė	Durpės	Nenaudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen.
967	Letausas	Durpės	Nenaudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen.
965	Aukštasis tyras	Durpės	Nenaudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen.
962	Dausinai	Durpės	Nenaudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen.
974	Raistinis	Durpės	Nenaudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen.
301	Lioliai	Durpės	Nenaudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen., Liolių k.
959	Ežerupis	Durpės	Nenaudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen.
960	Medingėnų tyras	Durpės	Naudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen.
304	Kungiai	Durpės	Nenaudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Daugėdų sen., Kungių k.
979	Vitkiliai	Durpės	Nenaudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen., Vitkilių k.
978	Kalakutiškė	Durpės	Nenaudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen., Kalakutiškės k.
975	Žydpelkė	Durpės	Nenaudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen.
998	Kyvaičiai - Šilų tyras	Durpės	Nenaudojamas	Telšių apskr., Telšių r. sav., Varnių sen. – dalis durpyno patenka ir į Rietavo sav.
3833	Parverio	Geriamasis gėlas vanduo	Naudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Tverų sen., Patverio k.
3834	Tverų	Geriamasis gėlas vanduo	Naudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Tverų sen., Tverų mstl.
91	Rietavo	Geriamasis gėlas vanduo	Naudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo miesto sen., Rietavo m.
3832	Vatušių	Geriamasis gėlas vanduo	Naudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen., Vatušių k.
3058	Rietavo veterinarinė sanitarija	Geriamasis gėlas vanduo	Naudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen., Kalakutiškės k.
2166	Labardžiai II	Smėlis	Nenaudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen., Labardžių k.
2179	Girėnai	Žvyras	Užleistas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen., Girėnų k.
2177	Stumbrė	Žvyras	Naudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen.
2178	Labardžiai	Žvyras	Naudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen., Labardžių k.
2294	Lioliai	Žvyras	Naudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen., Liolių k.
2172	Jaupėnai	Žvyras	Naudojamas	Telšių apskr., Rietavo sav., Rietavo sen.

1 pav. Naudingųjų iškasenų sklaida Rietavo sav.

Saugomos teritorijos. Gamtinis karkasas. Rietavo savivaldybės gamtinis karkasas yra neatsiejama Lietuvos gamtinio karkaso dalis formuojanti tiek savivaldybės, tiek Lietuvos bendrąją erdvinę koncepciją. Rietavo savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso teritorinę sudėtį formuoja šie struktūriniai elementai:

Geoekologinės takoskyros (geosistemų įeigų sritys „langai“) — teritorijos jungiančios ypatinga ekologine svarba bei jautrumu pasižyminčias vietas. Geologinės takoskyros užima didžiąją dalį Rietavo savivaldybės teritorijos. Iš rytinės į vakarinę dalį nusidriekianti dalis Žemaičių aukštumų vandenskyrinio masyvo (Tverų kalvynas — Giliogirio miškai) formuoja nacionalinės svarbos geoekologinę takoskyrą, atskiriančią Minijos upės aukštupį nuo Rešketos upės (Ventos baseinas) ir Aitros upės (Jūros baseinas) ištakų. Palaipsniui Vidurio Žemaičių kalvynui perėjus į Vakarų Žemaičių plynaukštę iš šiaurinės į pietinę Rietavo savivaldybės teritorijos dalį nusidriekia nacionalinės svarbos geoekologinė takoskyra (Aukštasis tyras — Spraudės miškai — Volungiškės miškai), Endriejavo kalvagūbriui atskirianti Minijos vidurupio intakus nuo Jūros upės ištakų.

2 pav. Gamtinis karkasas Rietavo savivaldybėje.

Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai — teritorijos užimančios tarpinę padėtį tarp geoekologinių takoskyrų ir migracijos koridorių, galinčios pakeisti šoninius migracijos srautus (šoninį nuotėkį), taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu. Rietavo savivaldybės teritorijos pietinėje (Meškių — Žadvainių — Rindžių miškų ir apymiškių plotuose) ir pietrytinėje (Šiuraičiai) dalyse, nusidriekęs regioninės svarbos vidinio stabilizavimo arealas. Šiai teritorijai būtinas esamo kraštovaizdžio natūralumo palaikymas ir stiprinimas.

Migraciniai koridoriai — slėniai, raguvynai bei dubakloniai, kuriais vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija. Rietavo savivaldybės teritorijos šiaurine riba tekančios Minijos upės slėnis ir Jūros upės slėnis žemiau Rietavo miesto formuoja regioninės svarbos, o Aitros, Palos, Jūros (aukščiau Rietavo) upių slėniai — mikroregioninės reikšmės migracijos koridoriai. Minijos upės, Aitros upės (nuo draustinio pradžios) teritorijoms būtinas esamo kraštovaizdžio natūralumo palaikymas ir stiprinimas. Likusioms migracinių koridorių teritorijoms, ypač Jūrai upės slėniui žemiau Rietavo, priskirtinos kitai kraštovaizdžio tvarkymo kryptims, pagal kurią būtinas natūralumą atstatančių kraštovaizdžio elementų grąžinimas ir gausinimas.

Kaip nustato Gamtinio karkaso nuostatai (Valstybės žinios, 2007-02-20, Nr. 22-858), saugomose gamtinio karkaso teritorijose draudžiama keisti pagrindinę tikslinę konservacinę ir miškų ūkio žemės naudojimo paskirtį, išskyrus atvejus, kai tai daroma visuomenės poreikiams užtikrinti arba siekiant išsaugoti gamtos ir kultūros paveldo kompleksus ir objektus. Gamtinio karkaso konservacinės, miškų, žemės ūkio ir kitos – rekreacinės paskirties teritorijose draudžiama statyti pramonės įmones, kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai, ir gyvenamuosius kvartalus (gyvenamasis kvartalas — 3 ar daugiau gyvenamųjų namų ar ūkininkų sodybų, atstumas tarp kurių ne didesnis kaip 150 m.).

Draustiniai ir „Natura 2000“ teritorijos.

Esamą Rietavo savivaldybės saugomų teritorijų tinklą sudaro 4 valstybiniai draustiniai. Minijos pralaužos kraštovaizdžio draustinyje saugomas Minijos upės prasiveržimo pro moreninius kalnagūbrius kraštovaizdis. Dalis draustinio yra Telšių rajono savivaldybės teritorijoje.

Rušio kraštovaizdžio draustinis įkurtas siekiant apsaugoti charakteringą pakraštinių moreninių darinių landšaftą — vieną aukščiausių (210 m virš jūros lygio) Vakarinės Žemaičių aukštumos vietų su volo formos lygiagrečiai išsidėsčiusių kalvų virtine. Jį sudaro ant aukštų kalvų augantys eglėnai bei giliose daubose slypintys Ruškio, Spiralės (Ruškėlio), Varleisčio ežerėliai bei pelkės.

Aitros hidrografiniame draustinyje saugomas negilaus salpinio slėnio vingiuotas Aitros žemumas bei vidurupis. Draustinis apima ir dalį Šilalės rajono teritorijos.

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

2 lentelė. Rietavo savivaldybės teritorijoje esantys valstybiniai draustiniai.

Draustinio pavadinimas	Plotas, ha	Isteigimo metai	Draustinyje saugomi kompleksai ir objektai
Minijos pralaužos kraštovaizdžio	543 (Rietavo sav. ir Telšių r.)	1974	Minijos upės prasiveržimo pro moreninius kalvagūbrius kraštovaizdis
Rušio kraštovaizdžio	395	1974	Vakarų Žemaičių aukštumai būdingas pakraštinių moreninių darinių kraštovaizdis
Aitros hidrografinis	546 (Rietavo sav. ir Šilalės r.)	1992	Negilaus salpinio slėnio vingiuotas Aitros žemupys bei vidurupis
Aukštojo tyro telmologinis	875 (atliekama ribių korektūra, orientac. pl. 1100 ha)	1986	Žemaičių aukštumos takoskyrinis pelkių kompleksas

Aukštojo tyro telmologinis draustinis yra dalis didesnės vietovės, atitinkančios gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, nustatytus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. balandžio 20 d. įsakymu Nr. 219 „Dėl gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų kriterijų patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. 37-1271) — **Rietavo miškai** (žr. lentelę žemiau).

3 lentelė. Vietovės, atitinkančios gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus Rietavo savivaldybėje.

Vietovės pavadinimas	Plotas, ha	Kodas Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ duomenų bazėje	Pastabos dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, ribų	Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė	Preliminarus buveinių plotas, ha
Rietavo miškai	26719	LTPLUB003	Į šią teritoriją patenka Reiskių Tyro ir Aukštojo Tyro telmologiniai draustiniai	3160, Natūralūs distrofiniai ežerai	40,8
				7110, Aktyvios aukštapelkės	825,5
				9080, Pelkėti lapuočių miškai	131,6
				91D0, Pelkiniai miškai	305,4
			Lūšis		

Aukštojo tyro telmologiniame draustinyje yra išlikę daug vertingų gamtinių kompleksų, ypač aukštapelkių ir pelkinių miškų. Teritorijoje aptikta 11 Europos Bendrijos svarbos gamtinių buveinių, įtrauktų į 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros (toliau – Buveinių direktyva) I priedą, tipų (žr. lentelę žemiau).

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

4 lentelė. Europos Bendrijos svarbos gamtinių buveinių tipai Aukštojo tyro telmologiniame draustinyje.

Buveinės tipas	Buveinės apibūdinimas	Plotas
3160 Natūralūs distrofiniai ežerai	Distrofinių pelkinių ežerokšnių gausu Aukštojo tyro aukštapelkės plynėje, ypač jos centrinėje dalyje. Buveinės būklė gera	apie 2 ha
6450 Aliuvinės pievos	Pažeistų aliuvinių pievų plotų pasitaiko prie Jūros ir Žvelsos upelių. Nebenaudojamos pievos intensyviai apauga medžiais ir krūmais.	apie 6 ha
6510 Šienaujamos mezofitų pievos	Šienaujamų mezofitų pievų fragmentų išlikę pietinėje teritorijos dalyje. Nebenaudojami plotai apauga krūmais ir medžiais	apie 10 ha
7110 *Aktyvios aukštapelkės.	Tai Aukštojo tyro pelkės plynių plotai, apaugę retomis žemaūgėmis pušimi	apie 172 ha
7140 Tarpinės pelkės ir liūnai	Žemaūgių viksvinių augalų ir kiminių formuojamos bendrijos aptinkamos Aukštojo tyro pelkės centrinėje dalyje ir lago juostose.	apie 40 ha
7150 Plikų durpių saidrynai	Tai aukštapelkių praplaisų kompleksai (Sphagno tenelli-Rhynchosporium bendrijos). Gana gausiai paplitę Aukštojo tyro pelkės plynėse	apie 10 ha
7160 Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės	Mažai karbonatingo vandens šaltiniai trykšta pietinėje teritorijos dalyje.	apie 0,25 ha
9050 Žolių turtingi eglynai	Eglynų su turtinga nemoraline augalija teritorijoje nedaug; jų užimami plotai labai maži. Šių buveinių aptikta į Aukštojo tyro pelkę įsiterpusiame mineraliniame pusiasalyje	1,4 ha
9080 *Pelkėti lapuočių miškai	Pelkėti lapuočių miškai – šlapi, nuolat įmirkusiose augavietėse augantys juodalksnynai ir beržynai – sudaro nemažą teritorijos dalį. Didžiausi pelkėtų lapuočių miškų plotai yra Aukštojo tyro apyplėkiuose.	apie 120 ha.
91D0 *Pelkiniai miškai	Aukštapelkių pušynai ir pelkėti spygliuočių miškai aptinkami visoje teritorijoje ir užima didelius plotus. Pelkiniai eglynai daugelyje vietų nukentėję nuo kenkėjų ir sausinimo	apie 220 ha
91E0 *Aliuviniai miškai	Nedideli aliuvinių juodalksnynų plotai yra palei Jūros ir Žvelsos aukštupiu	apie 24 ha
	Iš viso apie	606 ha

Aukštojo tyro telmologiniame draustinyje taip pat aptiktos 2 į Lietuvos raudonąją knygą įrašytos ir 4 pagal Buveinių direktyvą saugomos žinduolių rūšys: lūšis (*Lynx lynx*), baltasis kiškis (*Lepus timidus*), vilkas (*Canis lupus*) ir bebras (*Castor fiber*).

Šiuo metu atliekama Aukštojo Tyro telmologinio draustinio ribų korektūra, kurios tikslas parengti Aukštojo Tyro telmologinio draustinio ribų specialųjį planą bei individualius nuostatus.

Rietavo savivaldybėje yra įsteigtos 4 savivaldybės saugomos teritorijos — nedideli botaniniai — zoologiniai draustiniai, kuriuose randama įvairių retųjų augalų ir gyvūnų rūšių: tetervinų (*Tetrao tetrax*), švygždų (*Porzana porzana*), auga kelių rūšių saulašarės, reti vandens augalai.

5 lentelė. Savivaldybės saugomos teritorijos Rietavo savivaldybėje.

Draustinio pavadinimas	Įsteigimo metai	Plotas, ha
Natalkos botaninis-zoologinis draustinis	1990	18
Patverio botaninis-zoologinis draustinis	1990	5
Vincentavo botaninis-zoologinis draustinis	1990	8
Zorūbėlių botaninis-zoologinis draustinis	1990	6
	Iš viso	37

Kultūros paveldas. Kadangi Rietavo savivaldybė priklauso mažųjų Lietuvos savivaldybių kategorijai — jos teritorija kultūros paveldo objektų skaičiumi negali lygintis su didelėmis rajonų savivaldybėmis. Nekilnojamųjų kultūros vertybių registre užfiksuota tik 30 objektų (dalis dar likę Plungės rajono savivaldybės registre). Teritorijų planavimui svarbiausi kultūros paveldo objektai savivaldybėje, ryškiausiai atstovaujantys šio Žemaitijos regiono kultūros paveldą yra Rietavo miestas, su jame esančiais kultūros paveldo objektais – Oginskių buv. dvaro sodybos kompleksu, senojo miesto kultūrinio sluoksnio, bažnyčios statinių ansambliu, vienas seniausių Lietuvoje Tverų miestelis su bažnyčia ir mitologinėmis vietomis, Medingėnų miestelis.

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Be Rietavo buv. dvaro sodybos Rietavo, Tverų bažnyčių kompleksų likusią dalį sudaro archeologinis paveldas: Lopaičių, Švedkalnio, Šiuraičių piliakalniai, Rietavo, Tverų istorinio miesto vietos ir smulkesni kultūros paveldo objektai.

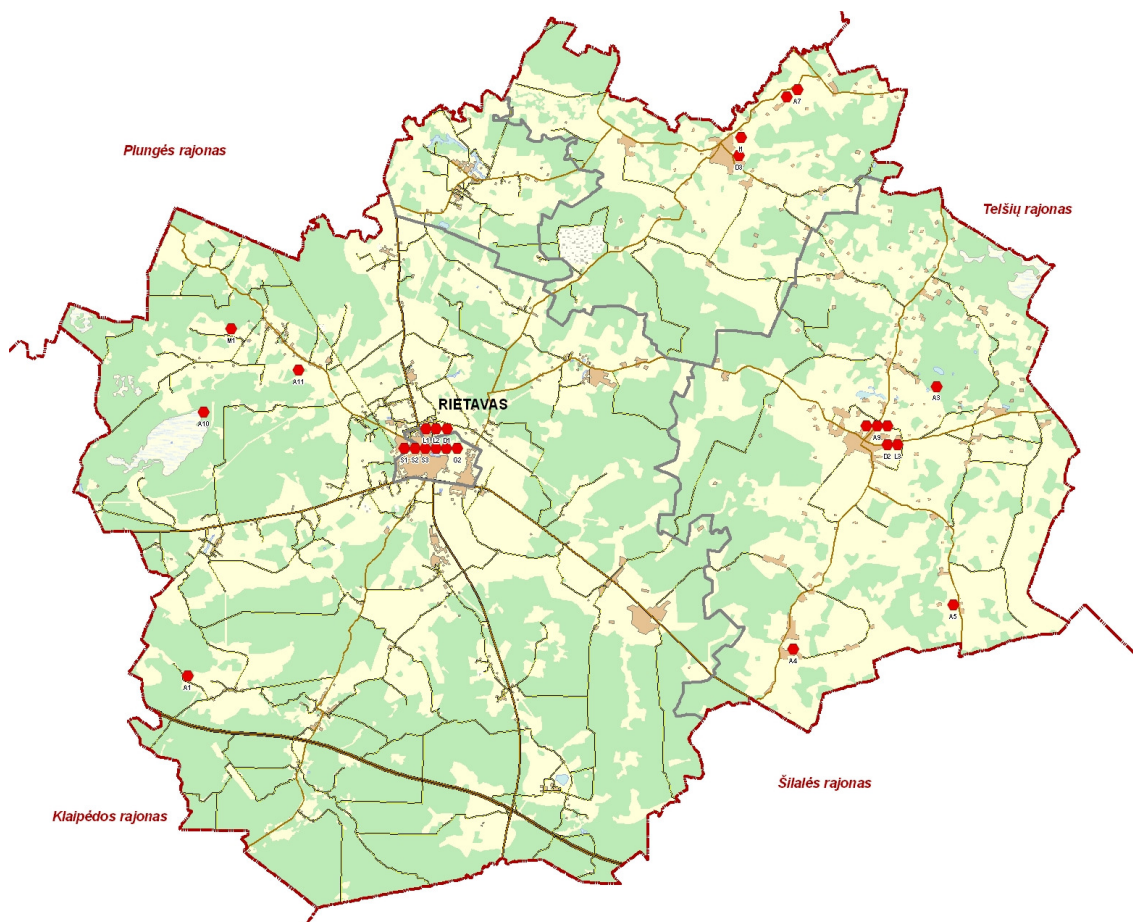
Savivaldybės teritorijoje išsiskiria kultūros vertybių sancaupa – Rietavo miestas, kur yra nacionalinės svarbos kultūros paveldo objektas - Oginskių buv. dvaro sodybos ansamblis su parku. Rietavui ir Savivaldybėje esantiems miesteliams nėra suteikta net pradinė apsauga. Tačiau šie kultūros paveldo objektai, urbanistinė struktūra yra verti išsaugojimo, bent savivaldybės lygmenyje.

6 lentelė. Kultūros paveldo objektai Rietavo savivaldybėje.

Pažymėjimas brėžinyje	NKV kodas	MC kodas	Kultūros paveldo objekto pavadinimas	Vieta
1. Archeologinės vietovės				
A1	A1943	2493	Pilkapynas	Spraudžio k.
A2	A784	5467	Kapinynas	Akmenskinės k.
A3	A802 P	5488	Piliakalnis	Lopaičių k.
A4	A806	5490	Kapinynas	Pajomančio k.
A5	A819 K P	23975	Piliakalnis su gyvenvieta	Šiuraičių k.
A5	A819K1P	5491	Piliakalnis	Šiuraičių k.
A5	A819K2P	23976	Gyvenvietė	Šiuraičių k.
A6	A1752	6666	Kapinynas	Tverų mstl.
A7	A785	23966	Senovės gyvenvietė	Akmenskinės k.
A8	A1830	29647	Senojo miesto vieta	Rietavas
A9		31083	Senojo miesto vieta	Tverų mstl.
A10	AR779	5465	Kačių piliakalnis	Pauškės k.
A11	AR778	5464	Skroblio piliakalnis	Skroblio k.
2. Statinių kompleksai				
G1	G364 K	449	Dvaro sodyba	Rietavas
G1	G364K1	27393	Oficina	Rietavas, Parko g. 8
G1	G364K2	27394	Arklidė	Rietavas, Parko g. 5
G1	G364K3	11088	Muzikos mokykla	Rietavas, L. Ivinskio g. 4
G1	G364K4	27395	Muzikantų bendrabutis	Rietavas, Parko g. 10
G1	G364K5	2342	Alaus darykla, skalbykla, vandentiekio bokštas	Rietavas, Parko g. 12
G1	G364K6	16639	Koplyčia - mauzoliejus	Rietavas, Plungės g. 20
G1	G364K7	27396	Sargo namas	Rietavas, Oginskių g. 1
G1	G364K8	27397	Namas	Rietavas, Oginskių g. 10
G1	G364K9	27398	Namas	Rietavas, Oginskių g. 8
G1	G364K10	27399	Tvoros fragmentai	Rietavas, Plungės g. ir Oginskių g.
G1	G364K11	27400	Baltieji vartai	Rietavas
G1	G364K12	27401	Raudonieji vartai	Rietavas, Oginskių g.
G1	G364K13	27402	Parkas	Rietavas
G1	G364K14	27403	Senosios kapinės	Rietavas
G2	G337 K	26969	Bažnyčios statinių ansamblis	Rietavas, Laisvės a. 2
G2	G337K1	15943	Bažnyčia	Rietavas, Laisvės a. 2
G2	G337K2	26970	Šventoriaus tvora su vartais	Rietavas, Laisvės a. 2
G3	G186 K	1557	Bažnyčios kompleksas	Tverų mstl.
G3	G186K1	23668	Bažnyčia	Tverų mstl.
G3	G186K2	23669	Varpinė	Tverų mstl.

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

G3	G186K3	23670	Šventoriaus tvora su vartais	Tverų mstl.
3. Statiniai				
S1	S892	2341	Elektrinės pastatas	Rietavas, Plungės 39
4. Mitologinės vietos				
M1	M192	5466	Kalnas	Užupių k.
5. Laidojimo vietos				
L1	IV489	11087	Kapinės	Rietavas
7. Monumentai				
D1	IP2657	20787	Laisvės paminklas	Rietavas
D2	IP1732, LA413/1900	2755	Nepriklausomybės 10-mečio paminklas	Tverų mstl.
D3	IP1715, LA 413/1881	2738	Paminklas Vytautui Didžiajam	Medingėnai

3 pav. Kultūros paveldo objektų sklaida Rietavo sav.

Turizmo infrastruktūra. Turizmo sektorius Rietavo savivaldybėje yra labai menkai išvystytas. Nors savivaldybė pasižymi paknakamai patraukliu kraštovaizdžiu, lankytojų susilaukia nedaug, pirmiausiai dėl to, kad nepasižymi lankytinų vietų gausa, yra santykinai toli Baltijos jūros ir neturi turistams patrauklių vandens telkinių. Dėl to, savivaldybėje beveik neišvystyta turizmo infrastruktūra.

Šiuo metu savivaldybėje veikia vos viena viešoji poilsio vieta – motelis prie Aitros upės “Aitra”. Savivaldybei aktyvinant turizmą, Rietavo savivaldybės teritorijoje pradėjo aktyviai kurtis kaimo turizmo sodybos. Šiam laikotarpiui yra 6 besikuriančios sodybos, kurios koncentruojasi potencialioje

turizmui Tverų vietovėje. Sodybos teiks plataus spektro apgyvendinimo paslaugas, nuo vieno „gandriuko“ iki keturių.

Analogiška situacija yra su kitomis apgyvendinimo įstaigomis, šiai dienai savivaldybėje yra reali privataus verslo iniciatyva pastatyti ir įrengti viešbutį, tačiau konkretūs darbai dar nėra pradėti.

Statistikos departamento prie LRV duomenimis, 2006 metų sausio 1 d. Rietavo savivaldybėje buvo 4 maitinimo vienetai. Telšių apskrityje šis vidurkis siekia 20 maitinimo vienetų, o visos Lietuvos savivaldybių vidurkis – 48 vienetai. 2005 metais 1000-iai gyventojų Rietavo savivaldybėje teko vos 0,4 maitinimo vieneto, kas buvo 2 kartus mažiau nei Lietuvos vidurkis (0,8) bei 0,1 vieneto mažiau nei apskrities savivaldybių vidurkis (0,5 vieneto).

Rietavo savivaldybės turizmo paslaugų materialinė bazė nėra išvystyta nei kiekybiniu nei kokybiniu požiūriu. Visuose turizmo paslaugų infrastruktūros sektoriuose paslaugų kokybės gerinimui, laisvalaikio pramogų kūrimui ir turizmo produktų konkurencingumo stiprinimui būtinos investicijos.

Socialinė aplinka. Demografija. Rietavo savivaldybė yra viena mažiausių visoje šalyje vertinant gyventojų skaičių. Rietavo savivaldybėje 2006 m. sausio 1 d. gyveno 10290 žmonių, kas sudarė tik 5,9 proc. bendro Telšių apskrities gyventojų skaičiaus ir 0,3 proc. Lietuvos gyventojų skaičiaus. Savivaldybės centras – Rietavo miestas - pagal gyventojų skaičių tarp 103 Lietuvos miestų užima 60 vietą.

2006 m. pradžioje gyventojų tankumas Rietavo savivaldybėje siekė 17,6 gyventojų viename kvadratiniam kilometre, t.y. 586 km² savivaldybei priklausančiame plote gyveno 10290 gyventojų. Tai buvo beveik tris kartus mažesnis gyventojų tankumas nei vidutiniškai Lietuvoje (52,1 gyv./km²). 2006 m. pradžioje Rietavo savivaldybėje 62,1 proc. arba daugiau kaip pusė visų gyventojų gyveno kaime ir 37,9 proc. – mieste.

Per 2002 – 2006 m. laikotarpį Rietavo savivaldybėje gyventojų skaičius sumažėjo 3,5 proc. Rietavo savivaldybėje per analizuojamą laikotarpį buvo stebima analogiška Lietuvai gyventojų skaičiaus kaitos tendencija: mažėjo tiek bendras gyventojų skaičius, tiek miesto gyventojų skaičius, tiek kaimo gyventojų skaičius, tačiau Rietavo savivaldybėje gyventojų skaičiaus kaitos koeficientas buvo didesnis vertinant bendrą mažėjimą ir kaimo gyventojų mažėjimą, tuo tarpu ženklėsnis miesto gyventojų skaičiaus mažėjimas buvo užfiksuotas visoje šalyje.

Per paskutinį dešimtmetį Rietavo savivaldybei, kaip ir Lietuvai bei daugumai Europos šalių, buvo būdinga pastovaus natūralaus gyventojų mažėjimo tendencija, sąlygojama didėjančio mirtingumo ir mažėjančio gimstamumo. Per laikotarpį nuo 2001 m. Rietavo savivaldybėje gimstamumo rodiklis sumažėjo 13,5 proc., mirtingumo rodiklis padidėjo 25,7 proc., o natūralaus gyventojų mažėjimas padidėjo net 110,4 proc.

2005 m. į Rietavo savivaldybę gyventi atvyko 166 žmonės, tuo tarpu iš jo išvyko 237 gyventojai. Taigi, migracijos saldo Rietavo savivaldybėje 2005 m. buvo neigiamas, o jo reikšmė siekė 71. Reikia pabrėžti, kad absoliutus migracijos rodikliai Rietavo savivaldybę nagrinėjant platesniame kontekste nėra reprezentatyvūs, kadangi savivaldybė yra viena mažiausių pagal gyventojų skaičių. Visgi gretinant Rietavo savivaldybę su kitomis Telšių apskrities savivaldybėmis galima pastebėti, kad Rietavo savivaldybėje išvykusiųjų ir atvykusiųjų skaičius didėjo, o migracijos saldo mažėjo ženkliai didesniais tempais negu kitose savivaldybėse.

Švietimas. Iš viso Rietavo savivaldybėje veikia 1 ikimokyklinio ugdymo įstaiga – Rietavo lopšelis darželis, esantis Rietavo mieste, Paupio gatvėje. Statistikos departamento prie LRV duomenimis, Rietavo savivaldybėje veikia 10 bendrojo lavinimo mokyklų: Rietavo Lauryno Ivinskio gimnazija, jos Daugėdų ir Pelaičių pradinio ugdymo skyriai, Rietavo „Aušros“ katalikiška vidurinė mokykla, Tverų vidurinė mokykla, jos Pajomančio pradinio ugdymo skyrius, Labardžių pagrindinė mokykla, Medingėnų ir Žadvainių pagrindinės mokyklos. Šis skaičius išlieka pastovus jau keletą metų. Taigi galima sakyti, jog švietimo tinklo pertvarka ir optimizavimas dar nėra palietęs Rietavo savivaldybės.

Rietavo savivaldybės bendrojo lavinimo mokyklose 2005 m. iš viso dirbo 158 mokytojai. Tai buvo 12,1 proc. daugiau negu 2003 m. Nors Rietavo savivaldybė pagal mokytojų skaičių nusileidžia visoms Telšių apskrities savivaldybėms ir absoliučiai daugumai šalies savivaldybių, joje pastebima priešinga pastarajai daugumai tendencija – mokytojų skaičiaus augimas.

Savivaldybėje veikia 1 aukštojo mokslo įstaiga – nuo 2002 m. veikianti Žemaitijos kolegija. Žemaitijos kolegija savo absolventams suteikia aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą. Ši mokslo įstaiga Rietavo savivaldybės teritorijoje turi du fakultetus – Technologijų fakultetą ir Vadybos fakultetą. Kolegijoje 2005/06 m. mokėsi 1316 studentų, buvo priimti nauji 526 studentai, o parengti – 289 specialistai.

Socialinė priežiūra. Rietavo savivaldybėje veikia tik viena stacionari socialinės globos įstaiga – Rietavo parapijos senelių globos namai. Kitos trys Rietavo savivaldybėje veikiančios socialinės globos įstaigos - VšĮ Rietavo pagalbos namuose centras, Tverų dienos centras ir VšĮ Dienos centras prie Invalidų draugijos – yra nestacionarios. Per 2003 – 2005 m. m. periodą socialinių paslaugų namuose gavėjų skaičius Rietavo savivaldybėje kito: 2003 m. siekęs 26, 2004 m. jis sumažėjo iki 17, t.y. 34,6 proc., o 2005 m. padidėjo iki 29.

Sveikatos apsauga. Statistikos departamento duomenimis, 2005 m. Rietavo savivaldybėje veikė 18 sveikatos apsaugos įstaigų. Didžiausią dalį (50 proc.) visų sveikatos priežiūros įstaigų sudarė medicinos punktai. Privачios asmens sveikatos priežiūros įstaigos sudarė 22,2 proc. visų sveikatos apsaugos įstaigų Rietavo savivaldybėje, 11,1 proc. sveikatos priežiūros įstaigų sudarė privačios odontologinės priežiūros įstaigos. Rietavo savivaldybėje taip pat veikė 2 ambulatorijos ir vienas PSPC, kuris teikė antrinio lygmens sveikatos priežiūros paslaugas. Vertinant sveikatos priežiūros įstaigų kiekį, Rietavo savivaldybė, kaip mažiausia pagal gyventojų skaičių, taigi ir pagal kiekybinį poreikį sveikatos priežiūros paslaugoms, atsilieka nuo likusių Telšių apskrities savivaldybių.

Vertinant sveikatos priežiūros įstaigų veiklą esminis rodiklis yra lovų skaičiaus indikatorių visuma. Vadovaujantis oficialiais statistikos departamento prie LRV duomenimis, per 2003 – 2005 m. m. lovų skaičius Rietavo savivaldybės ligoninėje sumažėjo 25,7 proc. ir 2005 m. siekė 52. Šio rodiklio mažėjimo tempai Rietavo savivaldybėje buvo didesni negu vidutiniškai šalyje, kur buvo fiksuojamas 7,5 proc. mažėjimas.

10 000 gyventojų tenkančių lovų skaičiaus indikatorius Rietavo savivaldybėje, palyginus su Lietuvos, taip pat buvo labai žemas. 2005 m. Rietavo savivaldybėje 10 000 gyventojų teko 50,5 lovos ligoninėse, kai šalyje šis skaičius siekė 81,5 lovas. Tokios lovų skaičiaus mažėjimo tendencijos rodo, kad šalyje vyksta sveikatos priežiūros įstaigų restruktūrizavimo reforma, siekianti optimizuoti sveikatos priežiūros įstaigų tinklą, plėtoti pirminę asmens sveikatos priežiūrą, didinti ambulatorinių diagnostikos centrų reikšmę ir siekti, kad didžioji dauguma sveikatos problemų, nereikalaujančių stacionarinio gydymo, būtų išspręsta ambulatoriniu lygiu.

Mažėjant lovų skaičiui, atitinkamai savivaldybėje didėjo paklausa poliklinikų ir ambulatorijų paslaugoms. 2005 m. apsilankymų poliklinikose ir ambulatorijose skaičius Rietavo savivaldybėje siekė 36,6 tūkst. (vienas gyventojas vidutiniškai apsilankė 3,6 karto), kas palyginus su 2003 m. buvo 5,1 proc. daugiau (9,1 proc. daugiau).

Rietavo savivaldybėje 2005 m. duomenimis dirbo 9 gydytojai, 4 odontologai ir 47 slaugytojai. Per nagrinėjamą laikotarpį Rietavo savivaldybėje gydytojų skaičius sumažėjo 10 proc. (šalyje – 0,3 proc. mažėjimas), slaugytojų skaičius sumažėjo 14,5 proc. (šalyje – 3,3 proc. mažėjimas). Taigi Rietavo savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvoje, pastebimos gydytojų ir slaugytojų skaičiaus mažėjimo tendencijos, tačiau Rietavo savivaldybėje jos pasireiškia labiau nei visoje šalyje. Tuo tarpu odontologų skaičius Rietavo savivaldybėje išliko toks pat (šalyje – 3,4 proc. padidėjimas).

Vertinant apskrities kontekste Rietavo savivaldybės situacija taip pat vertintina neigiamai. Joje 10000-ių gyventojų tenka 2,1 karto mažiau gydytojų, 1,2 karto mažiau odontologo ir 1,3 mažiau slaugytojo nei vidutiniškai Telšių apskrityje.

Kultūrinis aptarnavimas. 2005 m., Statistikos departamento prie LRV duomenimis, Rietavo savivaldybėje veikė 8 bibliotekos: Rietavo savivaldybės viešoji biblioteka ir 7 jos filialai (Tveruose, Pelaičiuose, Medingėnuose, Lioliuose, Labardžiuose, Girdvainiuose ir Daugėduose). Skaitytojų skaičius, Statistikos departamento prie LRV duomenimis, taip pat išliko stabilus – apie 2 tūkst. Per nagrinėjamą laikotarpį sumažėjo knygų bibliotekose skaičius, bet išduotų knygų ir žurnalų skaičius augo. Taip pat būtina pabrėžti, kad Rietavo savivaldybės bibliotekose pakankamai dažnai organizuojami įvairūs kultūriniai renginiai. 2006 m. Iš viso organizuota virš 370 renginių.

2005 m. Rietavo savivaldybėje veikė 6 kultūros centrai. Per 2003 – 2005 m. laikotarpį jų skaičius nepakito.

Per paskutinius tris metus Rietavo savivaldybėje sumažėjo mėgėjų meno kolektyvų bei dalyvių skaičiai. Per 2003 – 2005 m.m. laikotarpį mėgėjų meno kolektyvų sumažėjo 9,5 proc. (apskirtyje – 15,3 proc., Lietuvoje – 0,1 proc.), o jų dalyvių skaičius sumažėjo 10,9 proc. (apskirtyje - 11,2 proc., o Lietuvoje stebima atvirkštinė – augimo – tendencija).

Pagrindinis kultūros centras savivaldybėje yra Rietavo savivaldybės kultūros centras. Centras neturi jam priklausančios teritorijos, be to veikia ne nuosavose, o religinei bendruomenei priklausančiose patalpose. Rietavo savivaldybės kultūros centre veikė daugiausia mėgėjų meno kolektyvų savivaldybėje (11 – 2006 m.), o juose dalyvavo daugiausiai dalyvių (2006 m. – 163). Tačiau centro, kaip ir jo filialų veiklos rodikliai, vertinant kultūros centro pateiktus duomenis, per paskutinius 5 metus suprastėjo: kolektyvų skaičius sumažėjo daugiau nei ketvirtadaliu, o jų dalyvių skaičius – beveik trečdaliu.

Rietavo savivaldybėje veikia 2 muziejai: Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejus ir Rietavo Lauryno Ivinskio gimnazijos etnografijos muziejus. Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejų kasmet aplanko daugiau negu 4 tūkst. žmonių, be to, pastarųjų trijų metų laikotarpiu lankytojų skaičius jame auga

Būstas. Rietavo savivaldybėje 2006 m. sausio 1 d. buvo 1928 gyvenamieji namai, iš kurių daugumą (91,2 proc.) sudarė vieno ir dviejų butų gyvenamieji namai. Gyvenamieji namai sudarė 16,8 proc. visų savivaldybės pastatų skaičiaus. Didžiausia savivaldybės būstų dalis 2005 metų pabaigoje buvo kaimo gyvenamosiose vietovėse (61,5 proc.). Šimtui Rietavo savivaldybės gyventojų vidutiniškai teko 18,7 gyvenamojo namo (1,6 daugiabučio ir 17,1 vieno ar dviejų butų gyvenamojo namo). O tai yra aukštas rodiklis lyginant su Lietuvos ar apskrities vidurkiais.

Pažymėtina, kad Rietavo savivaldybėje gyvenamaisiais namais užimtos žemės plotas (216063 m²) sudaro vos 0,04 proc. visos savivaldybės teritorijos, arba 32 proc. visos pastatais užstatytos žemės ploto. Iš viso gyvenamaisiais pastatais užstatyto ploto 18,9 proc. (40929 m²) žemės užima daugiabučiai, 81,1 proc. (175134 m²) – vieno ir dviejų butų gyvenamieji namai. Vidutinis vieno ar dviejų butų gyvenamasis namas Rietavo savivaldybėje užima 100 m², daugiabutis – 242 m². Tai yra santykinai maži skaičiai nagrinėjant šalies ir apskrities kontekste.

Rietavo savivaldybėje visas gyvenamųjų namų plotas 2006 m. pradžioje siekė 275982 m² (iš jo – m² – 253700 naudingo gyvenamojo ploto). Vienam Rietavo savivaldybės gyventojui vidutiniškai teko 26,8 m² gyvenamojo namo ploto. Šio rodiklio reikšmė mažesnė tiek už Telšių apskrities, tiek už Lietuvos rodiklius.

2006 m. sausio 1 d. Rietavo savivaldybėje vidutinio vieno ar dviejų butų gyvenamojo namo plotas siekė 114 m². Tai buvo mažesnis rodiklis nei didesnių administracinių vienetų, kuriems priskiriama Rietavo savivaldybė, kontekste. Daugiabučiai pagal savo plotą visos Lietuvos kontekste taip pat gali būti vertinami kaip labai maži.

Lyginant 2005 m. būstų apsirūpinimą komunaliniais patogumais Lietuvoje ir Rietavo savivaldybėje, savivaldybės rodikliai, išskyrus apsirūpinimą dujomis, yra prastesni, nei vidutiniškai šalyje.

Rietavo savivaldybėje yra 5 gyvenamieji namai, priskiriami prie pastatų, skirtų gyventi įvairių socialinių grupių asmenims, kategorijos (bendrabučiai, vaikų namai, prieglaudos, globos namai, šeimos namai, nakvynės (benamių) namai, vienuolynai ir kt.).

Socialinio būsto problemą paliudija ir gyvenamųjų pastatų nuosavybės rodikliai. Rietavo savivaldybėje valstybei ar savivaldybei priklauso tik 8 vieno ar dviejų butų gyvenamieji namai, 27 gyvenamosios patalpos, be to savivaldybė ar valstybė disponuoja nuosavybės teisėmis tik į 2 gyvenamuosius namus įvairioms socialinėms grupėms.

Šiuo metu didelė dalis Rietavo savivaldybės gyventojų gyvena rastiniuose arba plytiniuose namuose, statytuose 1960-1990 metais. Dėl blogos kokybės šiluminės izoliacijos, nesandarių langų ir blogai prižiūrimų stogo konstrukcijų yra patiriami dideli šiluminiai nuostoliai. Daugelio namų būklė dėl prastos priežiūros yra bloga, santechninė įranga susidėvėjusi, gyvenamųjų namų infrastruktūra ir infrastruktūra aplink gyvenamuosius namus nesutvarkyta. Todėl išlieka aktuali gyvenamųjų namų renovavimo problema.

Ekonominė aplinka. Statyba. Rietavo savivaldybėje statyba yra viena iš mažiausiai kiekybiškai išvystytų ūkio šakų, kurioje veikia tik 0,01 proc. visų savivaldybės ūkio subjektų, t.y. tik 2 įmonės.

Tačiau kokybiškai situacija yra ženkliai geresnė: viena iš dviejų statybos įmonių, įsikūrusių Rietavo savivaldybėje, patenka tarp septynių šimtų didžiausių šalies įmonių. Tai UAB „Plungės lagūna“ (pagal 2006 m. apyvertą tarp šalies didžiausių bendrovių užėmusi 326 vietą). UAB „Plungės lagūna“ yra didžiausias darbdavys visoje Rietavo savivaldybėje, ši bendrovė yra įdarbinusi virš 200 žmonių.

2006 metais Rietavo savivaldybės statybos įmonės atliko statybos darbų už 10256 tūkst. Lt, ir tai sudarė tik 3,6 proc. visų Telšių apskrityje atliktų statybos darbų. Galima teigti, kad statybos sektorius Rietavo savivaldybėje yra pakankamai išvystytas.

Pramonė. Rietavo savivaldybėje pramonės sektoriui 2006 m. pradžioje priklausė 6,2 proc. šios savivaldybės VŪS, kai visoje Lietuvoje šis rodiklis siekė 11,5 proc. Rietavo savivaldybėje 2007 m. balandžio mėnesio pradžioje veikė 25 pramonės įmonės. 10 pramonės įmonių arba 40 proc. visų savivaldybės pramonės įmonių veikė Rietavo mieste. Dauguma Rietavo savivaldybės pramonės įmonių užsiima miškininkyste (9) ir su žemės ūkiu susijusia veikla, t.y. žemės ūkio produktų perdirbimu (5).

2004 m. pradžioje Rietavo savivaldybėje vidutinis pramonės įmonių darbuotojų mėnesinis bruto darbo užmokestis buvo 451 litai, kas buvo 2,3 karto mažesnis rodiklis nei šalyje (1022 Lt) ir 3,1 karto mažesnis nei Telšių apskrities rodiklis (1396 Lt). Be to, vertinant šio rodiklio dinamiką matyti, kad per 2002 – 2004 m. laikotarpį Rietavo savivaldybės pramonės darbuotojų užmokestis sumažėjo 29,6 proc., ir tai buvo priešinga situacija nei šalyje bei Telšių apskrityje, kur rodiklis išaugo atitinkamai 5,5 proc. ir 15,9 proc. Tai rodo, kad Rietavo savivaldybės pramonės sfera pamažu nyksta. Rietavo savivaldybės pramonės darbuotojų atlyginimai 2004 m. buvo vidutiniškai nuo 2 iki 4 kartų mažesni negu kitose Telšių apskrities savivaldybėse.

Statistikos departamento vertinimu, Rietavo savivaldybėje kaip pagrindinė pramonės rūšis išskiriama durpių gamyba (sąlyginio drėgnumo). Per 2003 – 2005 metų laikotarpį pastebimas šios pramonės produkcijos rūšies gamybos 35,6 proc. augimas.

Prekyba ir paslaugos. Prekybos sektorius Rietavo savivaldybėje yra nepakankami išvystytas. Iš vienos pusės prekyba savivaldybėje pasižymi santykinai mažais mastais, tačiau kita vertus, tai yra sąlygojama objektyvių veiksnių, pvz. mažo gyventojų skaičiaus. Bet visgi net ir santykiniai rodikliai atskleidžia prekybos sektoriaus silpnumą. Rietavo savivaldybėje 2007 m. balandžio mėnesio pradžioje veikė apie 40 prekybos įmonių objektų, tarp jų įvairios parduotuvės, prekybos centrai, vaistinės, degalinės ir kt. Didžioji dalis visų prekybos objektų įsikūrę Rietavo mieste, kur yra didžiausi pirkėjų srautai. Rietave iš viso veikia 25 prekybos įmonių parduotuvių arba 60,1 proc. visų savivaldybės prekybos objektų.

2005 metais pagal parduotuvėms tenkantį prekybos plotą, Rietavo savivaldybės mažmeninės prekybos parduotuvių rodiklis buvo vienas mažiausių Lietuvoje. Mažiau prekybos ploto parduotuvėms teko tik Birštono savivaldybėje. 1000-iai Rietavo savivaldybės gyventojų tenka santykinai mažai parduotuvių ploto bei mažai parduotuvių apyvartos. Tai paliudija apie tai, kad parduotuvės yra mažos o jų veikla nėra tokia aktyvi kaip kitose apskrities savivaldybėse.

Mažmeninės prekybos įmonių apyvarta (be PVM) 2005 metais Rietavo savivaldybėje sudarė 19 mln. Lt, kas buvo mažiau nei apskrities savivaldybių vidurkis, siekęs 191,2 mln. Lt, be to, ženkliai atsiliko nuo visos Lietuvos savivaldybių vidurkio - 326,88 mln. Lt.

Statistikos departamento prie LRV duomenimis, 2006 metais sausio 1 d. Rietavo savivaldybėje daugiausia paslaugų įmonių ir individualių asmenų buvo dirbančių sveikatos priežiūros ir socialinio darbo veikloje – 11. Įmonių ir asmenų, užsiimančių poilsio organizavimu, kultūrinės ir sportinės veiklos organizavimu skaičius tesiekė 8. Tiek pat įmonių ir asmenų buvo užsiimančių švietimo veikla. Kita aptarnavimo veikla užsiėmė 19 individualių asmenų. Nekilnojamo turto operacijomis vertėsi 5 įmonės ir individualūs asmenys.

Verslas. Svarbus rodiklis vertinant verslo būklę Rietavo savivaldybėje yra veikiančių ūkio subjektų skaičius, tenkantis 1000-iai gyventojų. Šis indikatorius atspindi verslumo lygį, būdingą konkrečiam teritoriniam vienetui. 2006 m. sausio 1 d. Rietavo savivaldybėje 1000-iai gyventojų teko 18,6 veikiančio ūkio subjekto. Telšių apskrityje 1000-iai gyventojų vidutiniškai tenka 17,0 veikiančio ūkio subjekto, t. y. apie 9,8 proc. mažiau nei Rietavo savivaldybėje. Rietavo savivaldybės situacija yra mažiau palanki lyginant su visos Lietuvos Respublikos veikiančių ūkio subjektų skaičiaus tenkančio 1000-iai gyventojų rodikliu, sudarančiu 21,4.

Dauguma Rietavo savivaldybės veikiančių ūkio subjektų yra priskiriami smulkių subjektų kategorijai vertinant pagal darbuotojų skaičių. Vertinant Rietavo savivaldybėje veikiančių mažų ir vidutinių įmonių (MVĮ), kurios sudaro verslo branduolį, finansinius rodiklius, galima teigti, kad savivaldybės MVĮ pagal finansinį pajėgumą yra panašios į Telšių apskrities ir šalies MVĮ. Finansinis MVĮ silpnumas riboja jų galimybes investuoti į verslo plėtrą bei plėstis. Tai rodo, kad būtina gerinti savivaldybės verslo aplinką, lengvinti ir skatinti įmonių kreditavimo sąlygas, kitomis verslo aplinkos gerinimo priemonėmis didinti savivaldybės verslo potencialą.

Viena pagrindinių verslo Rietavo savivaldybėje problemų – santykinai žemas darbo našumas bei nepakankamas įmonių produktyvumas. Pažymėtina, kad ši problema yra aktuali daugeliui šalies teritorijų, kuriose nėra stambių įmonių, susiformavusių verslo aptarnavimo struktūrų. Esant tokiai situacijai, savivaldybės verslo įmonės yra mažai konkurencingos, o pastaraisiais metais išibėgėjusios darbo užmokesčio augimo tendencijos (nuo 2004 m. darbo užmokestis šalyje augo sparčiau nei darbo našumas), gali lemti finansines problemas, ypač MVĮ, kai jos turės susitaikyti su mažesniais pelnais, arba net bankrutuoti.

Investicijos. Statistikos departamento prie LRV duomenimis 2005 m. Rietavo savivaldybėje materialinių investicijų srautas siekė 14171 tūkst. Lt., o tai sudarė tik 2,9 proc. Telšių apskrities ir 0,1 proc. visos Lietuvos materialinių investicijų. Telšių apskrities kontekste, Rietavo savivaldybė buvo paskutinė tarp apskrities savivaldybių pagal materialinių investicijų srautą, nusileidusi kitoms apskrities savivaldybėms nuo 4,4 iki 228,5 karto. Vertinant pagal Statistikos departamento prie LRV pateikiamą reprezentatyvų materialinių investicijų apimčių vienam gyventojui rodiklį, Rietavo savivaldybėje jis yra santykinai žemas. 2005 m. vienam Rietavo savivaldybės gyventojui teko 1366 Lt materialinių investicijų, t.y. 2,8 karto nei šalyje, ir 2 kartus mažiau nei Telšių apskrityje. Bet lyginant su kitomis apskrities savivaldybėmis šis rodiklis neatrodo labai prastai, kadangi apskrities aukštas indikatorius didele dalimi nulemtas Mažeikių rajono savivaldybės rodiklio reikšmės.

Statistikos departamento prie LRV duomenimis, 2003 m. tiesioginės užsienio investicijos Rietavo savivaldybėje siekė 0,4 mln. Lt. 2004 m. tiesioginių investicijų mastai Rietavo savivaldybėje žymiai išaugo (75 proc.) ir siekė 0,7 mln. Lt. Tačiau po metų tiesioginės užsienio investicijos savivaldybėje sumažėjo 14,3 proc. ir siekė 0,6 mln. Lt. Per 2001 – 2005 m. laikotarpį tiesioginės užsienio investicijos Rietavo savivaldybėje padidėjo 50 proc.

Žemės ūkis. 2006 m. bendras Rietavo savivaldybės plotas buvo 58570 ha ir sudarė 0,9 proc. visos Lietuvos teritorijos. Savivaldybė turėjo 0,6 proc. (22493 ha) visos Lietuvos žemės ūkio paskirties žemės (žemės ūkio naudmenų), kas rodo, kad Rietavo savivaldybė turi santykinai mažai žemės ūkio veikloms tinkamos teritorijos nei vidutinė šalies savivaldybė. Lyginant su Telšių apskrities kontekstu, ūkininkavimo sąlygos Rietavo savivaldybėje buvo santykinai geresnės – savivaldybės teritorija sudarė 13,5 proc. apskrities teritorijos, ir joje buvo 9,8 proc. apskrities žemės ūkio paskirties žemės.

2006 m. pradžioje vienam kaimo gyventojui Rietavo savivaldybėje vidutiniškai teko 3,5 ha žemės ūkio naudmenų, iš jų 2,7 ha ariamosios žemės, kai visoje šalyje atitinkamai 3,1 ir 2,6 ha, apskrityje – 3,2 ir 2,6 ha. Taigi potencialus apsirūpinimas žeme, kaip pagrindiniu žemės ūkio pirminės gamybos ištekliu, Rietavo savivaldybėje nežymiai didesnis už šalies ir Telšių apskrities vidutinius rodiklius.

Žemės ūkio naudmenų struktūra Rietavo savivaldybėje šiek tiek skiriasi nuo vidutinės šalies žemės ūkio naudmenų struktūros – 2006 m. pradžios duomenimis ariamoji žemė sudarė 75,6 proc. (šalies vidurkis – 84,0 proc.), pievos ir natūralios ganyklos sudarė 23,7 proc. (šalyje 14,3 proc.), o sodai ir uogynai – 0,7 proc. (šalyje 1,7 proc.). Lyginant su Telšių apskritimi, kurioje ariamoji žemė sudarė 80,9 proc., o pievos ir natūralios ganyklos – 17,9 proc., matyti, kad Rietavo savivaldybėje žemės ūkio naudmenų struktūra buvo artimesnė apskrities vidurkiui.

2006 m. pradžios duomenimis Rietavo savivaldybėje esančių ūkių pasėlių struktūroje dominavo daugiamečių žolių pasėliai, sudarę 47,5 proc. visų pasėlių ploto. Kita Rietavo savivaldybės pasėlių plotuose vyraujanti kultūra buvo grūdinių kultūrų pasėliai, užėmę 34,5 proc. visų pasėlių plotų. Savivaldybėje net 71,4 proc. daugiau negu šalyje auginama pašarinių šakniavaisių (atitinkamai 1,2 ir 0,7 proc. nuo visų pasėlių ploto), tiek pat lauko daržovių (po 1,2 proc. nuo visų pasėlių ploto), 0,6 proc. punkto daugiau bulvių (atitinkamai 4,8 ir 4,2 proc. nuo visų pasėlių ploto), 2,1 karto mažiau rapsų pasėlių (atitinkamai 3 ir 6,3 proc. nuo visų pasėlių ploto) ir visai neauginami pramonei skirti cukriniai runkeliai (šalyje ši kultūra sudarė 1,2 proc. nuo visų pasėlių ploto).

Grūdų derlius 2005 m. savivaldybėje sudarė 2,28 t iš ha, kas sudarė 78,9 proc. šalies grūdų derlingumo (2,89 t iš ha). Identiška situacija regima ir kitų žemės ūkio kultūrų atveju: lauko daržovių derlingumas savivaldybėje sudarė 87,4 proc. šalies vidurkio, rapsų derlingumas – 62,5 proc. Tik savivaldybės bulvių derlingumas viršijo šalies derlingumą ir sudarė 100,9 proc. pastarojo.

Statistikos departamento duomenimis, visus gyvulininkystės produktus perskaičiavus pienu visuose ūkiuose, 2005 m. Rietavo savivaldybėje teko 138,27 t 100-ui ha žemės ūkio naudmenų, kas sudarė 107,4 proc. šalies vidurkio (128,7 t). Rietavo savivaldybė nusileido ir visuose savivaldybės ūkiuose paskerstų gyvulių ir paukščių gyvuoju svoriu (2005 m. 100-ui ha žemės ūkio naudmenų teko 9,78 t gyvojo svorio arba 85,9 proc. šalies vidurkio, kuris sudarė 11,4 t) ir žymiai surinktų kiaušinių skaičiumi (2005 m. 100-ui ha grūdinių pasėlių teko 29,8 tūkst. kiaušinių, lyginant su 95,1 tūkst. vidutiniškai šalyje), tačiau šalies vidurkį lenkė primelžtu pienu (2005 m. 100-ui ha žemės ūkio naudmenų teko 88,27 t pieno, lyginant su 65,62 t vidutiniškai šalyje). Taigi galima daryti išvadą, kad tradicinio bioprodukcinio žemės ūkio kryptys, į kurių konkurencingą vystymą būtų galima orientuotis Rietavo savivaldybėje, būtų gyvulininkystė ir pieno gavybos veiklos.

Užimtumas. Rietavo savivaldybėje 2006 m. pradžioje gyveno 5957 darbingo amžiaus gyventojai, jie sudarė 57,9 proc. visų savivaldybės gyventojų. Remiantis Statistikos departamento prie LRV ekspertiniu vertinimu, tik pusė darbingo amžiaus gyventojų Rietavo savivaldybėje turi nuolatine darbovietę. Be to, užimtųjų skaičiaus augimas per pastaruosius trejus metus Rietavo savivaldybėje yra pakankamai neženklus, palyginus su Lietuva, Telšių apskritimi, ir kitomis jos savivaldybėmis.

Nepakankamą darbo jėgos kiekį ir darbo problemą Rietavo savivaldybėje rodo ir darbuotojų skaičiaus statistika. Metinis vidutinis darbuotojų skaičius, palyginus su darbingo amžiaus žmonių skaičiumi, Rietavo savivaldybėje yra santykinai mažas. Pažymėtina, kad per pastaruosius tris metus šis rodiklis turi mažėjimo tendenciją: jeigu 2003 m. vidutinis darbuotojų skaičius savivaldybėje siekė 2197, tai 2005 m. Rietavo savivaldybėje šis skaičius sumažėjo iki 2152.

Siekiant išlaikyti ir taip mažą kvalifikuotų darbuotojų skaičių Rietavo savivaldybės ūkio subjektai privalo kasmet didinti darbo užmokestį, todėl per paskutinius tris metus mėnesinis bruto darbo užmokestis savivaldybėje išaugo 16,6 proc.

Nors nedideliais tempais, tačiau užimtųjų skaičius Rietavo savivaldybėje pastaraisiais metais augo, o tai reiškia, kad 2004—2006 m. Rietavo savivaldybėje, kaip ir šalyje, bedarbių skaičius mažėjo, o nedarbas turėjo mažėjimo tendenciją. Analizuojamu laikotarpiu bedarbių skaičius Rietavo savivaldybėje sumažėjo 39,4 proc. ir 2006 m. pabaigoje siekė 189 asmenis.

Atitinkamai savivaldybėje pastaraisiais metais mažėjo bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų. 2004 m. pabaigoje šis rodiklis siekė 5,4 proc., o 2005 m. ir 2006 m. – 3,2 proc. Lyginant su apskrities rajonų vidurkiomis Rietavo savivaldybės bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus žmonių yra vienas mažiausių.

Kasmet Rietavo savivaldybėje yra įdarbinama vis mažiau bedarbių, kas paliudija apie pakankamai kvalifikuotos darbo jėgos trukumą. 2006 m. savivaldybėje įdarbinti 435 bedarbiai, o tai yra mažiau negu ankstesniais metais

Infrastruktūra. Rietavo savivaldybės gyventojams, prisijungusiems prie centralizuoto vandentiekio, ir daugumai įmonių yra tiekiamas kokybiškas vanduo iš požeminių šaltinių. Didžioji dalis vamzdynų yra susidėvėję, renovuoti, dalis įrengimų morališkai ir fiziškai pasenę, keistini naujais, ekonomiškais. Įrenginiai yra technologiškai pasenę.

Tik dalis buitinių nuotekų iš savivaldybės teritorijos suteka į vandenvalos įrenginius ir yra išvalomos. Lietaus nuotekos nuo kietų dangų ir dalinai nuo žalių plotų renkamos į paviršinių nuotekų nuotakynus tik Rietavo mieste ir miesteliuose. Kaimo vietovėse paviršiniai vandenys, t. tarpe sniego tirpimo, žemiausiomis vietomis suteka į atvirus telkinius – upes, upelius, ežerus be valymo. Lokalinės paviršinių nuotekų valyklos yra įrengtos tik nuotakynuose, surenkančiuose vandenį nuo teritorijų smarkiai užterštų naftos produktais.

Rietavo savivaldybės teritorijoje iki šiol nėra gamtinių dujų tiekimo.

Gyventojų buitiniams reikmėms suskystintas dujas balionais tiekia kelios privačios firmos. Anksčiau eksploatuotų suskystintų dujų cisternų jau nebėra, jos demontuotos. AB „Lietuvos dujos“ planuose yra numatyta magistralinės dujotiekio linijos iki Rietavo miesto statyba. Principiniai yra pasirinkta planuojamos dujų skirstymo stoties vieta.

Prieš 16 metų buvo parengtas Rietavo miesto dujų fiksavimo projektas, tačiau liko neįgyvendintas.

Daugelį metų Rietavo savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvoje, vienintelė komunikacijų rūšis buvo laidinis telefonas, kuris Rietave pradėtas eksploatuoti 1882 m. t.y. anksčiau negu kitose Lietuvos vietovėse. Pastaraisiais metais atsirado ir sparčiai plinta naujos telekomunikacijos paslaugos – mobilusis ryšys, internetas ir kitos. Išobulintos ryšių technologijos ir įranga leidžia telekomunikacijų kompanijoms teikti vartotojams visas – telefono, fakso, duomenų perdavimo, interneto ir televizijos paslaugas vienu laidu, t.y. šviesolaidžiu.

Skirstomieji elektros tinklai Rietavo savivaldybėje yra Akcinės bendrovės „VST nuosavybė.“ Juos eksploatuoja Klaipėdos regiono, Plungės skyrius. Perdavimo tinklai priklauso „Lietuvos energijai“.

Į Rietavo savivaldybę elektros energija tiekama iš bendros Lietuvoje elektros energijos tiekimo sistemos. Elektros energijos tiekimo schema žiedinė. Išanalizavus esamą padėtį, elektros energijos suvartojimo mažėjimo tendencija nepastebima.

Elektros energijos vartotojai yra:

- esami pramoninės paskirties statiniai,
- esami visuomeninės paskirties objektai,
- esami gyvenamosios paskirties objektai.

Aprūpinimas reikalinga elektros energija vykdomas iš esamo skirstomojo tinklo (pažeminančių transformatorių, vidutinės ir žemos įtampos orinių ir kabelinių tinklų).

Bendras elektros skirstomųjų tinklų ilgis Rietavo savivaldybėje 22km.

Pagrindinės elektros energijos tiekimo ir paskirstymo problemos Rietavo savivaldybėje yra:

- moraliai ir fiziškai susidėvėję ~50% transformatorių pastatų įrenginiai,
- visiškai nėra dispečerizacijos; dėl šios priežasties elektros energijos tiekimo sutrikimams pastebėti ir jiems pašalinti sugaištama daugiau laiko, vartotojai patiria materialinius bei moralinius nuostolius,

- didesnė elektros paskirstymo tinklų dalis orinė. Šios linijos labiau priklausomos nuo meteorologinių sąlygų, gadina kraštovaizdį bei apsunkina žemdirbystę – orinių linijų saugos zona 10m nuo kraštinių orinės linijos laidų.

- nepakankamas toliau nuo centro esančių gatvių apšvietimas Rietavo mieste bei visos savivaldybės gyvenvietėse, pasenusi gatvių apšvietimo valdymo sistema.

Rietavo mieste yra gerai išvystyta centralizuoto šilumos tiekimo sistema (CŠT) su termofikacinio vandens tiekimo vamzdiniais ir katilinėmis. Centralizuotai šilumą tiekia uždaroji akcinė bendrovė "Rietavo komunalinis ūkis".

Centralizuoto šilumos tiekimo paslaugomis 2003 metų duomenimis naudojosi 58 objektai (apie 1260 gyventojų). Bendras šilumos suvartojimas 2003 metais sudarė 8950 MWh. Gyventojų šiluminės energijos poreikis šildymui ir karštam vandeniui sudarė apie 46 % viso šiluminės energijos poreikio. Biudžetinių, verslo ir kitų organizacijų – apie 54%. Įvertinti šiluminės energijos kiekiai pagal normines klimatinės sąlygas akivaizdžiai rodo, jog bendras šiluminės energijos poreikis per paskutinius 3 metus didėjo.

Šiuo metu Rietavo mieste eksploatuojami du atskiri šilumos tiekimo tinklai. Tai centrinės katilinės Nr. 1 tinklas ir lokalinis J.Kontrimo gatvės katilinės Nr.2 tinklas. Esamos termofikacinės trasos visumoje sumontuotos iki 1990 metų. Būklė yra patenkinama. Požeminiai vamzdiniai daugelyje vietų, pažeisti korozijos dėl aukšto gruntinio vandens lygio, izoliacijos sluoksnis nusėdęs į apačią. Dėl šių priežasčių šiluminės energijos nuostoliai Rietavo miesto centriname šilumos tinkle yra ženklūs.

Tveruose, Daugėduose ir Medingėnuose yra seniūnijų centrai, apie kuriuos buriama visuomeniniai pastatai ir patalpos: ambulatorijos, pradinės ar kt. mokyklos, bibliotekos, kultūros namai. Pagrindinės mokyklos yra Labardžiuose, Medingėnuose, Žadvainuose, Tveruose. Tokiuose pastatuose įrengiami, kaip taisyklė, individualūs šilumos šaltiniai. Kai kurie tokie pastatai ir patalpos apšildomi taip, kaip ir privatūs gyvenami namai, - krosnimis, didesni – apšildomi, įsirengiant individualias katilines.

Susisiekimo sistema. Rietavo savivaldybės teritorija einantys valstybiniai ir vietiniai automobilių keliai suformuoja harmoningą ir tinkamai išplėtotą kelių tinklą. Savivaldybės teritoriją (įskaitant Rietavo miestą) iš šiaurės į pietus kerta krašto kelias Nr. 164 Mažeikiai-Plungė-Tauragė, iš rytų į vakarus senasis Žemaičių plentas (kelias Nr. 197 Kryžkalnis-Rietavas-Vėžaičiai). Pietinėje

savivaldybės teritorijos dalyje rytų-vakarų kryptimi eina automagistralė Vilnius-Kaunas-Klaipėda (ilgis savivaldybėje – 16,5 km). Rajoninės reikšmės keliai jungia Rietavą su seniūnijų centrais, taip pat su didesniais kaimais. Vietinės reikšmės keliai užtikrina susisiekimą su mažesniais bei atokesnėse vietose esančiais kaimais.

Valstybinės reikšmės keliai užtikrina patogų susisiekimą su kaimyninėmis savivaldybėmis - Plungės, Šilalės, Klaipėdos rajono, taip pat su Klaipėdos jūrų uostu bei Lietuvos sostine Vilniumi. Su apskrities centru Telšiais ryšys nėra patogus – reikia važiuoti per Plungę, kadangi artimiausias maršrutas per Medingėnus ir Žarėnus neasfaltuotas.

Rietavo savivaldybės kelių tinklo struktūra yra palanki atskirų seniūnijų aptarnavimui, tačiau procentinė kelių dangų struktūra rodo, kad dar nemaža dalis rajoninių kelių yra žvyro dangos, kas daro juos mažiau naudojamais. Ne visos seniūnijos turi gerus kelius ryšiuose su gretimomis seniūnijomis ar net savivaldybės centru (Medingėnai).

Eismo intensyvumo ir jo kitimo tyrimai rodo, kad Rietavo savivaldybėje, kaip ir visoje šalyje, pastaraisiais metais eismo intensyvumas sparčiai auga.

Absoliutūs VMPEI skaičiai rodo, kad magistralinio kelio A1 ruože, einančiame per Rietavo savivaldybę, eismo intensyvumas yra maždaug 15% didesnis negu vidutiniškai Lietuvos magistraliniuose keliuose, krašto keliuose – maždaug 10% mažesnis, o rajoniniuose keliuose maždaug 25% mažesnis negu atitinkamuose Lietuvos kelių tinkluose. Antra vertus, eismo intensyvumo augimas krašto keliuose, esančiuose savivaldybės teritorijoje, yra spartesnis negu vidutiniškai šalyje.

2.2. Esamos būklės pokyčiai, neįgyvendinus savivaldybės teritorijos bendrojo plano

Neįgyvendinus miesto bendrojo plano, liks nepasiekti nustatytieji tikslai bei nerealizuoti bendrojo plano uždaviniai.

Neatlikus teritorijos funkcinio zonavimo bei veiklos plėtojimo ir apribojimų reikalavimų nustatymo, nebus sukurtas savivaldybės teritorijos erdvinis modelis. Nenustačius planuojamos teritorijos funkcinio zonavimo, plėtros pirmaeilių teritorijų, nebus galimybės optimizuoti transporto ir inžinerinės infrastruktūros sistemų.

Nenustačius planuojamos teritorijos reglamentų, nebus sprendžiami urbanistiniai konfliktai bei neišvengiama naujų. Savivaldybės miestų, miestelių bei kaimų teritorija bus neracionaliai naudojama, nukentės aplinkos kokybė.

Nepatikslinus savivaldybės vaidmens šalies ir apskrities ekonominės ir socialinės plėtros kontekste, nebus sudarytos prielaidos lėšų pritraukimui. Neišlyginus savivaldybės teritorijos plėtros netolygumą, neišryškinus jos privalumų, nukentės kraštovaizdžio vizualinė kokybė. Taip pat nebus detalizuoti aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai (Telšių apskrities bendrasis planas) ir tokiu būdu gali būti prarastos galimybės pritraukti lėšų savivaldybės socialinės ir ekonominės aplinkos vystymui.

Gyvenamųjų teritorijų plėtros srityje, nekonkretizuojant urbanistinio karkaso lokalizavimo mazgų bei ašių, nebus kuriama humaniška ir kokybiška gyvenamoji aplinka, nerenovuojamos esamos užstatytos teritorijos. Nebus numatytos galimybės socialiai remtinų žmonių būstams statyti.

Neatlikus miškų, kraštovaizdžio tvarkymo zonų nustatymo sprendinių, nebus racionaliai naudojami savivaldybės kraštovaizdžio resursai, gali būti prarastos saugotinos gamtinės vertybės. Nenustačius upių ir kitų vandens telkinių pakrančių raidos pasiūlymų, nebus kuriamos viešosios erdvės prie vandens, prastės rekreacinės galimybės savivaldybėje.

Netaikant bendrajame plane numatomų priemonių gali būti prarasta dalis gamtinio karkaso teritorijų, jos gali būti spontaniškai urbanizuotos. Neformuojant miškų ir atvirų erdvių sistemos kentės ir gamtinės aplinkos charakteristikos, ir miestų bei miestelių gyventojai, kurie negalės pasinaudoti šiomis teritorijomis rekreacijos tikslais.

Nenustačius gamtinių resursų (geriamo vandens) racionalaus naudojimo tvarkos, šie resursai gali būti neatsakingai panaudojami. Netvarkant atliekų šalinimo, didės tarša savivaldybės teritorijoje.

Paveldo srityje nebus nustatyti saugotini urbanistinio ir architektūrinio paveldo teritorijos bei objektai, kraštovaizdžio savitumui išsaugoti.

Socialinės ir ekonominės aplinkos srityje neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių, toliau ryškės neigiamos demografinės savivaldybės tendencijos (neigiamas gyventojų prieaugis, jų emigracija, prastės darbo jėgos kokybė). Taip pat negerės socialinės globos ir kitų paslaugų prieinamumas gyventojams.

Ekonominėje srityje nepagerės sąlygos verslui plėtoti, negerės investicinė aplinka, nes truks sklypų su tinkama infrastruktūra. Nenustačius prekybos ir paslaugų tinklo plėtros kryptių, kils konfliktai taip mažojo ir didžiojo verslo, prastės vartotojų pasirinkimo galimybės.

Visuomenės sveikatos srityje nebus ieškoma būdų sumažinti sanitarines apsaugos zonas apie taršius objektus. Nemažės oro ir dirvožemio tarša savivaldybėje. Nebus taikomos priemonės atskirti miesteliams bei kaimams nuo kelių bei gyvulininkystės kompleksų. Nebus taikomos sveikatingumo didinimo priemonės, neoptimizuojamos sveikatos priežiūros paslaugų skaičius bei struktūra.

Nebus vykdomas oro taršos monitoringas gyvenamosiose ir pramonės zonose. Nebus taikomos triukšmo mažinimo priemonės.

Transporto ir inžinerinės infrastruktūros srityje neįgyvendinant bendrojo plano sprendinių, nebus optimizuojamas kelių tinklas bei inžinerinis aprūpinimas. Nemažės, o gal ir didės tarša iš transporto. Taip pat didės oro tarša dėl neracionaliai šildomų pastatų, taršesnio kuro kailinėse naudojimo. Vandens kokybė paviršiniuose teikiniuose prastės dėl neplečiamo nuotakyno sistemų. Negerės geriamo vandens kokybė.

3. GALIMAI REIKŠMINGAI PAVEIKTOS TERITORIJOS

Rietavo savivaldybėje gyvena 11600 žmonių. Rietavo savivaldybė yra Telšių apskrities pietuose ir užima 586 km² teritoriją (žemės ūkio naudmenos — 37%, miškų — 51%, vandenių — 1,53% ir kt.). Rajono administracinis centras — Rietavas. Savivaldybės teritorijoje yra 5 seniūnijos: Rietavo miesto, Rietavo kaimiškoji, Medingėnų, Daugėdų ir Tverų seniūnijos. Rietavo savivaldybė ribojasi: rytinėje pusėje — Telšių raj., šiaurinėje — Plungės raj., vakarinėje — Klaipėdos raj., pietinėje — Šilalės raj.

Rietavo savivaldybėje yra 4 valstybiniai ir 4 savivaldybės draustiniai ir dvi „Natura 2000“ teritorijos

1. Minijos pralaužos kraštovaizdžio draustinis.
2. Ruškio kraštovaizdžio draustinis.
3. Aitros hidrografinis draustinis.
4. Aukštojo tyro telmologinis draustinis.
5. Natalkos botaninis-zoologinis draustinis.
6. Patverio botaninis-zoologinis draustinis.
7. Vincentavo botaninis-zoologinis draustinis.
8. Zorūbėlių botaninis-zoologinis draustinis.
9. LTPLU0010, Rietavo miškai.
10. LTPLUB003, Aukštojo tyro pelkė.

Planuojama įsteigti ir dar vieną „Natura 2000“ teritoriją — Didžiosios girios (Aukštojo Tyro I) aukštapelkė, kuri atitinka gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų kriterijus.

Rietavo savivaldybės teritorijos bendrasis planas galimai reikšmingą poveikį gali padaryti pirmiausiai esamose gyvenviečių teritorijų ribose bei Rietavo mieste, kurio ribas planuojama praplėsti. Taip pat poveikis pasireikšti gali ties tokiais linijiniais objektais kaip savivaldybės lygmens susisiekimo ir inžinerinė infrastruktūra.

Reikšmingo neigiamo poveikio paukščių ir buveinių apsaugai svarbioms bei kitoms saugomoms teritorijoms neplanuojama ir nenumatoma — šių teritorijų apibūdinimas pateiktas žemiau esančiuose skyreliuose.

Didesnes teritorijas užimantys kultūros paveldo objektai Rietavo savivaldybėje yra 12 archeologinių vietovių bei trys statinių kompleksai. Visi kultūros paveldo objektai išvardinti 2.1 skyriuje. Neigiamo reikšmingo poveikio kultūros paveldo objektams nenumatoma.

4. SU BENDRUOJU PLANU SUSIJUSIOS APLINKOS APSAUGOS PROBLEMOS

Pagrindinės aplinkos kokybės problemos yra susijusios su savivaldybės bendruoju planu yra sąlygotos transporto ir inžinerinės infrastruktūros išvystymo lygio, pramonės įmonių keliamos taršos bei foninio aplinkos užterštumo, būdingo visam šiam regionui.

Vandens išteklių savivaldybėje yra pakankami, tačiau jų kokybė turi būti gerinama. Taip pat nors centralizuotai kai kuriose gyvenvietėse surenkamos nuotekos ir išvalomos iki normatyvais nustatyto lygmens, tačiau dar daug vartotojų neprisijungę prie tinklų, taigi paviršinio vandens kokybė nėra labai gera. Jai turi įtakos ir lietaus kanalizacijos tinklų nepakankamas išplėtojimas miestuose ir miesteliuose.

Dirvožemio planuojamos teritorijos ribose daugiausiai teršiamas transporto. Jis daro neigiamą įtaką ir oro kokybei, taip pat didina akustinio triukšmo lygį Rietavo mieste. Tai, kad miestas neturi aplinkkelio, taip pat yra didelė problema.

Orą savivaldybėje be transporto dar teršia išmetalai iš katilinių ir vietinio šildymo katilų. Taip pat energija šildymui vartojama neracionaliai, dideli jos nuostoliai.

Atliekų šalinimas taip pat dar kelia problemų, nors ir numatyta visas atliekas vežti į Telšių regiono sąvartyną. Atliekų surinkimas dar nėra pilnai organizuotas, be to, kai kurie gyventojai linkę atliekas šalinti nelegaliai.

Svarbiausios aplinkosauginės problemos, susijusios su saugomomis teritorijomis, yra gamtinio karkaso teritorijų planavimo sunkumai, kurios sukelia reglamentų nebuvimas.

Kultūros paveldo srityje Rietavo savivaldybėje svarbiausia problema yra lėšų trūkumas paveldo objektų tvarkymui.

5. TARPTAUTINIŲ ARBA NACIONALINIŲ LYGMENIŲ NUSTATYTI APLINKOS APSAUGOS TIKSLAI, SUSIJĘ SU BENDRUOJU PLANU

Svarbiausi Europos Sąjungos tikslai aplinkos apsaugos srityje yra gerinti aplinkos kokybę, saugoti visuomenės sveikatą, racionaliai naudoti gamtos išteklius, saugoti biologinę įvairovę, kuriant *Natura 2000* ekologinį tinklą. Itin svarbia laikoma ir klimato kaitos problema.

Savivaldybės bendrajame plane būtina įgyvendinti Europos kraštovaizdžio konvencijos nuostatos bei Vyriausybės patvirtintas kraštovaizdžio politikos kryptis, tokias kaip gamtinio kraštovaizdžio bei rekreacinių išteklių išsaugojimas, kraštovaizdžio ekologinio stabilumo užtikrinimas, jo optimalus tvarkymas, istoriškai susiklosčiusio kraštovaizdžio erdvinį struktūrą išsaugojimas.

Direktyvos, nustatančios Bendrijos veiksmus vandens politikos srityje, tikslai, liečiantys paviršinio vandens apsaugą, teršalų kontrolės priemonės, turi būti įgyvendinti rengiant Rietavo miesto bei svarbiausių miestelių bendruosius planus.

Kultūros paveldo srityje reikalinga įgyvendinti tikslus, nustatytus Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencijoje (suteikti paveldui tinkamą vietą visuomenės gyvenime, plėtoti paveldo mokslinius tyrimus, imtis tinkamų administracinių ir finansinių priemonių paveldo išsaugojimui).

Lietuvos Respublikos bendrajame plane numatytos valstybės socialinės ir aplinkos apsaugos priemonės taip pat turi būti atitinkamu lygiu įgyvendinamos ir savivaldybės teritorijos bendrajame plane, pirmiausiai rezervuojant teritorijas valstybinės svarbos infrastruktūrai, saugant gamtos išteklius, kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę, optimizuojant žemės naudojimą pagal teritorijos gamtinius ir geografinius ypatumus. Taip pat LR Bendrajame plane numatyta urbanizuotų teritorijų plėtros srityje užstatomus plotus planuoti ten, kur jie turės mažiausią neigiamą įtaką aplinkai ir kraštovaizdžiui bei nesumažins derlingų žemės ūkio naudmenų plotą. Rekreacinių teritorijų plėtros srityje nustatyta sudaryti palankias sąlygas rekreacinį potencialą turinčiose teritorijose plėsti turizmo ir paslaugų verslą, kurti reikiamą infrastruktūrą.

Rengiant savivaldybės bendrąjį planą į šiuos tikslus atsižvelgta nustatant teritorijos planinės ir erdvinės struktūros vystymo principus ir jais vadovaujantis, rengiant koncepcinius pasiūlymus. Vystymo principai nustatomi plėtros kryptims, funkcinėms zonoms bei jų tipams. Šiame bendrojo

plano rengimo etape nustatyti tokie pagrindiniai plėtros kryptių tipai: urbanistinė kryptis, ekonominė kryptis, socialinė kryptis.

Urbanistinė plėtros kryptis apima tokius bendrojo plano rengimo aspektus kaip geografinės gyvenviečių plėtros kryptys, savivaldybės teritorijos erdvinė struktūra, gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio kokybė, transportiniai ryšiai ir inžinerinė infrastruktūra. Šiai plėtros kryptčiai nustatomi tokie pagrindiniai vystymo principai:

- 1) tolygi savivaldybės gyvenamųjų vietovių urbanistinė plėtra,
- 2) racionalus teritorijų išnaudojimas, kompaktiškų urbanizuotų teritorijų kūrimas,
- 3) pagrįstas taupumas, vystant savivaldybės teritoriją kokybiškai ir kiekybiškai,
- 4) minimizuojamas ir kompensuojamas reikšmingas neigiamas poveikis aplinkai,
- 5) ieškoma kuo paprastesnių techninių sprendimų, plėtojant viešąją infrastruktūrą ir transportą,
- 6) pagarba kultūros paveldui bei kraštovaizdžiui.

Ekonominė plėtros kryptis apima tokias sritis kaip sąlygos verslui plėtoti, investicijų pritraukimas, gyventojų užimtumas ir darbo jėgos kokybė. Šiai plėtros kryptčiai nustatomi tokie pagrindiniai vystymo principai:

- 1) pasiruošimas galimoms investicijoms, pramonės arba verslo įmonių naujam įkūrimui ar plėtrai,
- 2) esamo savivaldybės gyventojų verslumo lygio palaikymas ir kėlimas,
- 3) sąlygų sudarymas darbo jėgai kelti savo kvalifikaciją,
- 4) aplinkosauginio slenksčio nusistatymas, kai galimas taršių ir pavojingų sveikatai įmonių atėjimas į savivaldybės teritoriją.

Socialinė kryptis — tai visuomeninis aptarnavimas, sveikatos apsauga, švietimas, socialinių paslaugų poreikis ir prieinamumas, būstas ir jo kokybė. Šiai plėtros kryptčiai nustatomi tokie pagrindiniai vystymo principai:

- 1) socialinių paslaugų kiekis, atitinkantis poreikius ir pagal juos kintantis,
- 2) saugios ir sveikos gyvenamosios aplinkos kūrimas,
- 3) visuomeninio aptarnavimo, sveikatos ir švietimo įstaigų modernizavimas,
- 4) socialinio būsto plėtra.

Savivaldybės urbanizuotų teritorijų plėtros zonų vystymo principai nustatomi tokie:

- kokybiškos gyvenamosios ir darbo aplinkos kūrimas,
- vertingiausių gamtinio karkaso teritorijų išsaugojimas ir įjungimas į naują urbanistinę savivaldybės struktūrą,
- prijungiamų prie savivaldybės miestelių gyvenamųjų vietovių savito charakterio išlaikymas.
- urbanistinių ir transportinių konfliktų vengimas,
- naujų transporto šrautų minimizavimas.

Funkcinio zonavimo principai užduoda gaires tiek esamų teritorijų tvarkymui ir galimai konversijai, tiek naujai planuojamų zonų erdvinės struktūros formavimui. Rengiant bendrojo plano koncepciją, laikomasi tokių zonavimo principų:

- 1) kuriamos daugiafunkcinės zonos, siekiant užtikrinti gerą darbo vietų pasiekiamumą bei gyventojų aptarnavimą, kiek tam neprieštarauja higienos ir kitos planavimo normos,
- 2) iš urbanizuojamų teritorijų, estetiškai patraukliausios skiriamos gyvenamosioms teritorijoms,
- 3) esamų teritorijų konversija siūloma, esant rimtam būtinumui,
- 4) rekreacinių poreikių tenkinimui, numatomos visuomenės poreikių teritorijos, kur įmanoma — esamų gamtinių teritorijų pagrindu,
- 5) zonos pramonei ir verslui plėtoti numatomos vietovėse su geru pasiekiamumu ir patogesnėmis inžinerinės infrastruktūros atvedimo galimybėmis.

6. GALIMOS REIKŠMINGOS PASEKMĖS APLINKAI

Šiame skyriuje nagrinėjamos galimos reikšmingos pasekmės biologinei įvairovei, gyvūnijai ir augalijai, visuomenei ir jos sveikatai, dirvožemiui, vandeniui, orui, kultūros paveldui, kraštovaizdžiui. Galimos pasekmės sukeltos pasirinkta Rietavo savivaldybės teritorijos bendrojo plano racionalios plėtros alternatyva.

Galimos reikšmingos tiesioginės, netiesioginės, kaupiamosios, sąveikaujančios (sinergetinės), trumpalaikės, vidutinės trukmės, ilgalaikės, nuolatinės, laikinos, teigiamos ir neigiamos pasekmės aplinkai, taip pat biologinei įvairovei, visuomenei ir jos sveikatai, gyvūnijai, augalijai, dirvožemiui, vandeniui, orui, klimatui, materialiajam turtui, kultūros paveldui (įskaitant architektūrinį ir archeologinį paveldą), kraštovaizdžiui ir šių veiksnių tarpusavio sąveikai.

6.1. Poveikis orui, vandeniui ir dirvožemiui

Urbanistiniai sprendiniai, šiuo metu žemės ūkiui naudojamų teritorijų urbanizavimas, turės reikšmingų pasekmių tų teritorijų vandens režimui bei dirvožemiui. Dalis smulkių vandentekmių bus kanalizuojama, atsiras daug kietų paviršių, o tai keis vandens nuotėkio kryptį bei skverbimąsi į požeminius horizontus. Dalis dirvožemio bus sunaikinta vykstant statyboms.

Susisiekimo dalies sprendiniai turės didžiausią įtaką oro bei akustinei taršai, taip pat dirvožemio taršai šalia kelių. Rietavo centre bus sumažintas eismo intensyvumas, įrengiant apvažiavimą. Kai kurios transporto organizacinės priemonės leis sumažinti oro taršą, tačiau bendras jos lygis gali didėti, dėl bendro Lietuvos gyventojų mobilumo didėjimo, nepriklausančio nuo savivaldybės bendrojo plano sprendinių.

Inžinerinės infrastruktūros sprendiniai turės teigiamą reikšmingą poveikį orui, vandeniui ir dirvožemiui. Plečiant centralizuotą šilumos tiekimą, parenkant mažiau taršias kuro rūšis, gerės oro kokybė. Daugiau vartotojų prisijungiant prie centralizuoto vandentiekio ir nuotekų tinklų, gerės paviršinių vandens telkinių kokybė. Gerinant ir vystant atliekų surinkimo ir šalinimo sistemą, mažės dirvožemio tarša šiomis atliekomis.

Savivaldybės atliekos bus vežamos į Telšių regiono sąvartyną. Bendradarbiaujant su Telšių regioniniu atliekų tvarkymo centru bei komunalinių paslaugų įmonėmis, bus sukurta efektyvi atliekų šalinimo sistema.

Aplinkos apsaugos srities sprendiniuose numatomas gamtinio karkaso teritorijų išskyrimas esamo hidrografinio tinklo bei žaliųjų teritorijų pagrindu leis saugoti savivaldybės gamtinės aplinkos kokybę.

7 lentelė. Bendrojo plano sprendinių grupių poveikis orui, vandeniui, dirvožemiui.

BP dalies sprendinių grupė	Tiesioginis poveikis	Netiesioginis poveikis	Kaupiamasis poveikis	Sąveikaujantis poveikis
POVEIKIS ORUI				
Funkcinis zonavimas ir teritorijų naudojimo reglamentavimas	Kadangi plečiama kitos paskirties žemių teritorija, padidėja potencialių taršos židinių, galimas neigiamas ilgalaikis poveikis	-	-	Kartu su infrastruktūros dalies sprendiniais, numatančiais priemones oro taršai sumažinti, teritorijos funkcinis zonavimas turės teigiamą ilgalaikį poveikį oro kokybei

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

BP dalies sprendinių grupė	Tiesioginis poveikis	Netiesioginis poveikis	Kaupiamasis poveikis	Sąveikaujantis poveikis
	Numatomas teritorijų, netinkamų žemės ūkiui, apmiškinimas, tai darys teigiamą poveikį oro kokybei, poveikis teigiamas, ilgalaikis			
Urbanistinės sistemos plėtojimas	-	Gyvenamųjų teritorijų plėtros apribojimas numatant plėtrą tik esamų gyvenviečių pagrindu turės nuolatinį teigiamą poveikį oro kokybei	-	Urbanistinės sistemos plėtojimo sprendiniai sąveikauja su funkciniu zonavimu, teritorijų reglamentavimu ir inžinerinės infrastruktūros plėtojimo sprendiniai, poveikis ilgalaikis teigiamas
Saugomos teritorijos	-	Saugomų teritorijų tinklo plėtra turės nuolatinį teigiamą poveikį	-	-
Kultūros paveldas	-	-	-	-
Ekonominės aplinkos plėtojimas	Ekonomikos augimas, įmonių steigimasis gali turtėti neigiamą vidutinės trukmės poveikį Netaršių įmonių ir verslų plėtojimas turės teigiama ilgalaikį poveikį	-	Jei atsiras vis daugiau įmonių, kuriose vykstanti veikla didins oro taršą, gali pasireikšti vidutinės trukmės neigiamas poveikis	Ekonomikos aplinkos plėtra sąveikauja su transporto infrastruktūros plėtra. Poveikis gali būti ilgalaikis ir nevienareikšmis, priklausomai nuo naudojamų technologijų
Rekreacija ir turizmas	Motorizuotų turistų gausėjimas gali daryti neigiamą laikiną poveikį	-	-	-
Socialinė ir kultūrinė infrastruktūra	-	-	-	-
Susisiekimo sistema	Kelių kokybės gerinimas, automobilių srautų, einančių per Rietavo centrą, nukreipimas į aplinkkelį darys teigiamą ilgalaikį poveikį	-	-	Susisiekimo dalies sprendiniai sąveikauja su ekonominės aplinkos, funkcinio zonavimo, urbanistinės sistemos plėtojimo sprendiniais, poveikis ilgalaikis ir nevienareikšmis

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

BP dalies sprendinių grupė	Tiesioginis poveikis	Netiesioginis poveikis	Kaupiamasis poveikis	Sąveikaujantis poveikis
Inžinerinė infrastruktūra	Šildymo sistemos plėtojimas turės teigiamą nuolatinį poveikį	-	-	Inžinerinės infrastruktūros dalies sprendinių poveikis sąveikauja su urbanistinės sistemos plėtojimo sprendinių poveikiu, poveikis ilgalaikis teigiamas
POVEIKIS VANDENIUI				
Funkcinis zonavimas ir teritorijų naudojimo reglamentavimas	Numatomose kitos paskirties žemių teritorijose bus daromas poveikis pačioms mažiausioms vandentėkmėms, poveikis neigiamas nuolatinis	Mišku, žemės ir vandenų ūkio žemių išskyrimas bendrajame plane saugos jas nuo spontaniškos urbanizacijos, tai darys teigiamą ilgalaikį poveikį	-	-
Urbanistinės sistemos plėtojimas	Urbanizuotų teritorijų plėtra, kietų paviršiaus plotų didėjimas darys ilgalaikį neigiamą poveikį	Plėtros ribojimas tik tam numatytose vietovėse darys teigiamą ilgalaikį poveikį bendrai vandenų kokybei savivaldybės teritorijoje	-	-
Saugomos teritorijos	-	Saugomų teritorijų tinklo plėtra turės nuolatinį teigiamą poveikį	-	-
Kultūros paveldas	-	-	-	-
Ekonominės aplinkos plėtojimas	Ekonomikos augimas skatins didesnį vandens vartojimą, tai darys ilgalaikį neigiamą poveikį		Daugėjant įmonių, gali būti daromas neigiamas ilgalaikis poveikis	Ekonomikos plėtojimas ir inžinerinės infrastruktūros gerinimas darys nevienareikšmių ilgalaikį poveikį
Rekreacija ir turizmas		Vandentėmių naudojimas ekologiškam turizmui skatins vis labiau rūpintis atvirų vandens telkinių kokybe, tai turės teigiama ilgalaikį poveikį		
Socialinė ir kultūrinė infrastruktūra	-	-	-	-

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

BP dalies sprendinių grupė	Tiesioginis poveikis	Netiesioginis poveikis	Kaupiamasis poveikis	Sąveikaujantis poveikis
Susisiekimo sistema	-	Poreikio naudotis nuosavu transportu mažinimas, viešo transporto vystymas turės teigiamą ilgalaikį poveikį	-	Susiekimo sistemos ir inžinerinės infrastruktūros vystymas turės teigiamą ilgalaikį poveikį
Inžinerinė infrastruktūra	Vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtra, valymo įrenginių modernizavimas ir statyba turės nuolatinį teigiamą poveikį	-	-	Inžinerinės infrastruktūros plėtra sąveikauja su susisiekimo sistemos plėtra, poveikis teigiamas ilgalaikis
POVEIKIS DIRVOŽEMIUI				
Funkcinis zonavimas ir teritorijų naudojimo reglamentavimas	Numatomose kitos paskirties žemių teritorijose statybų metu bus pažeistas dirvožemis, poveikis nuolatinis neigiamas Apmiškinant dalį teritorijų bus daromas teigiamas ilgalaikis poveikis	-	-	-
Urbanistinės sistemos plėtojimas	-	Gyvenamųjų teritorijų plėtros apribojimas numatant plėtrą tik esamų gyvenviečių pagrindu turės nuolatinį teigiamą poveikį	-	-
Saugomos teritorijos	-	Saugomų teritorijų tinklo plėtra turės nuolatinį teigiamą poveikį	-	-
Kultūros paveldas	-	-	-	-
Ekonominės aplinkos plėtojimas	Įmonių plėtra ar nauja statyba vyks numatytose kitos paskirties žemėse, poveikis toks pats kaip ir funkcinio zonavimo sprendinių	-	-	-
Rekreacija ir turizmas	-	-	-	-

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

BP dalies sprendinių grupė	Tiesioginis poveikis	Netiesioginis poveikis	Kaupiamasis poveikis	Sąveikaujantis poveikis
Socialinė ir kultūrinė infrastruktūra	-	-	-	-
Susisiekimo sistema	Naujų kelių statyba turės neigiamą nuolatinį poveikį dirvožemiui	-	-	-
Inžinerinė infrastruktūra	Centralizuotų tinklų plėtra, infrastruktūros modernizacija turės teigiamą nuolatinį poveikį	-	-	-

6.2. Poveikis augalijai, gyvūnijai ir bioįvairovei

Urbanistinės dalies sprendiniai, susiję su teritorijų urbanizavimu, gyvenamųjų teritorijų bei pramonės ir verslo teritorijų plėtra, turės neigiamą poveikį biologinei įvairovei, gyvūnijai ir augalijai. Užstatant šias teritorijas, bus prarasta dalis žemės ūkio kraštovaizdyje gyvenančių gyvūnų ir augalų bendrijų buveinių.

Išskiriant teritorijas gamtiniam karkasui, apimančiam upių bei upelių slėnius, esamus miškus, bus užtikrintos galimybės tam tikroms laukinių augalų ir gyvūnų rūšims gyvuoti ir ateityje.

Nuo 2008-00-01 įsigalioja Želdynų įstatymas, kuris reglamentuoja kitos paskirties žemėje esančius želdynus. Atsižvelgiant į šio įstatymo nuostatas, atitinkamai koreguojamas savivaldybės teritorijų naudojimo reglamentavimas, kitos paskirties žemėje išskiriant atskirųjų želdynų teritorijas, kurios apima rekreacinės, mokslinės-kultūrinės ir memorialinės bei apsauginės ir ekologinės paskirties želdynus. Taip pat Želdynų įstatymas įpareigoja Rietavo savivaldybę vykdyti želdynų ir želdinių apsaugos, tvarkymo, želdynų kūrimo, želdinių veisimo valdymą bei organizuoti želdynų planavimo, kūrimo, apsaugos, tvarkymo ir priežiūros darbus)

Šio Želdynų įstatymo nuostatų taikymas Rietavo savivaldybės bendrajame plane leis nustatyti želdynų ir želdinių apsaugos, tvarkymo, želdynų kūrimo ir želdinių veisimo teisinio reguliavimo pagrindus, siekiant užtikrinti gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio stabilumą ir gyventojų teisę į jų gyvenimo kokybę gerinančias aplinkos sąlygas.

8 lentelė. Bendrojo plano sprendinių grupių poveikis augalijai, gyvūnijai ir bioįvairovei.

BP dalies sprendinių grupė	Tiesioginis poveikis	Netiesioginis poveikis	Kaupiamasis poveikis	Sąveikaujantis poveikis
Funkcinis zonavimas ir teritorijų naudojimo reglamentavimas	Miškų teritorijų išskyrimas ir įtvirtinimas bendrajame plane, darys teigiamą nuolatinį poveikį	-	-	-
	Kitos paskirties žemių plėtra turės ilgalaikį neigiamą poveikį	-	-	-

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

BP dalies sprendinių grupė	Tiesioginis poveikis	Netiesioginis poveikis	Kaupiamasis poveikis	Sąveikaujantis poveikis
Urbanistinės sistemos plėtojimas	Gyvenviečių plėtos apribojimas tik tam numatytose teritorijose darys ilgalaikį teigiamą poveikį	-	-	-
Saugomos teritorijos	Saugomų teritorijų tinklo plėtra turės nuolatinį teigiamą poveikį	-	-	-
Kultūros paveldas	-	-	-	-
Ekonominės aplinkos plėtojimas	Įmonių plėtra ir naujų įmonių steigimas vysk tik tam numatytose vietose, poveikis toks pats kaip ir kitos paskirties žemių plėtos	Jei didės tarša iš įmonių, tai turės neigiamą ilgalaikį poveikį	-	-
Rekreacija ir turizmas	Pernelyg intensyvus saugomų teritorijų lankymas gali daryti nepastovų neigiamą poveikį	Ekoturizmas ir jam artimos rekreacijos formos skatins domėjimąsi biologine įvairove, skatins norą ją išsaugoti, poveikis teigiamas	-	-
Socialinė ir kultūrinė infrastruktūra	-	-	-	-
Susisiekimo sistema	Naujų kelių tiesimas turės nuolatinį neigiamą poveikį	-	-	-
Inžinerinė infrastruktūra	-	Infrastruktūros plėtra, taršos mažinimas turės ilgalaikį teigiamą poveikį	-	-

6.3. Poveikis kultūros paveldui

Kultūros paveldo dalies koncepciniuose pasiūlymuose numatoma išskirti urbanistinio paveldo elementus miesteliuose, tai leis išsaugoti jų kraštovaizdžio sanklodą ir savitumus. Nors registruotų kultūros paveldo vertybių nėra daug, tačiau yra išlikusių ir dar nesaugomų urbanistinio paveldo elementų.

Tuo tarpu rekreacijos ir turizmo dalies pasiūlymuose numatytas kultūros paveldo srities vystymas leis plačiau panaudoti ir propaguoti savivaldybės kultūros paveldą, supažindinti su juo platesnę visuomenę.

Saugomų objektų teritorijos, saugomos vietovės, apsaugos zonos tvarkomos ir veikla jose plėtojama pagal bendrojo ir specialiojo teritorijų planavimo bei strateginio planavimo dokumentus ir jais nustatomus paveldosaugos reikalavimus, parengtus, vadovaujantis Nekilnojamojo kultūros

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

paveldo apsaugos, Saugomų teritorijų, Teritorijų planavimo įstatymo nuostatomis (LR. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, Žin., 1995, Nr. 3-37; 2004, Nr. 153-5571.)

9 lentelė. Bendrojo plano sprendinių grupių poveikis kultūros paveldui.

BP dalies sprendinių grupė	Tiesioginis poveikis	Netiesioginis poveikis	Kaupiamasis poveikis	Sąveikaujantis poveikis
Funkcinis zonavimas ir teritorijų naudojimo reglamentavimas	-	Išsaugant svarbiausias Rietavo miesto apžvalgai reikalingas erdves neurbanizuotas, bus išlaikomas būdingos miesto panoramos su Rietavo bažnyčia, kaip dominante, tai darys nuolatinį teigiamą poveikį	-	-
Urbanistinės sistemos plėtojimas	-	-	-	-
Saugomos teritorijos		Saugomų teritorijų tinklo plėtra turės nuolatinį teigiamą poveikį	-	-
Kultūros paveldas	Bendruoju planu priimti sprendiniai kultūros paveldo srityje turės ilgalaikį teigiamą poveikį	-	-	-
Ekonominės aplinkos plėtojimas	Įmonių plėtra ir naujų įmonių steigimas vysk tik tam numatytose vietose, poveikis toks pats kaip ir kitos paskirties žemių plėtros	Jei didės tarša iš įmonių, tai turės neigiamą ilgalaikį poveikį	-	-
Rekreacija ir turizmas	Pernelyg intensyvus saugomų teritorijų lankymas gali daryti nepastovų neigiamą poveikį	Ekoturizmas ir jam artimos rekreacijos formos skatins domėjimąsi biologine įvairove, skatins norą ją išsaugoti, poveikis teigiamas	-	-
Socialinė ir kultūrinė infrastruktūra	-	-	-	-
Susisiekimo sistema	Naujų kelių tiesimas turės nuolatinį neigiamą poveikį	-	-	-

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

BP dalies sprendinių grupė	Tiesioginis poveikis	Netiesioginis poveikis	Kaupiamasis poveikis	Sąveikaujantis poveikis
Inžinerinė infrastruktūra	-	Infrastruktūros plėtra, taršos mažinimas turės ilgalaikį teigiamą poveikį	-	-

6.4. Poveikis visuomenei ir jos sveikatai

Atsižvelgiant į demografinę savivaldybės padėtį, gyventojų senėjimo problemas ir būtinybę gerinti visuomenės sveikatą, socialinės dalies pasiūlymai numato nemažai priemonių visuomenės sveikatos gerinimui. Tai ir socialinių paslaugų centrų plėtra, ir pirminės sveikatos paslaugų sistemos optimizavimas, ir aktyvaus laisvalaikio centrų įkūrimas.

Rekreacijos dalies sprendiniai taip pat darys teigiamą poveikį visuomenės sveikatai, išskiriant teritorijas viešam naudojimui bei poilsiui prie vandens.

Inžinerinės ir susisiekimo infrastruktūros sprendiniai, kurie mažins akustinį triukšmą, oro bei vandens taršą, turės teigiamą poveikį visuomenės sveikatai.

10 lentelė. Bendrojo plano sprendinių grupių poveikis visuomenei.

BP dalies sprendinių grupė	Tiesioginis poveikis	Netiesioginis poveikis	Kaupiamasis poveikis	Sąveikaujantis poveikis
Funkcinis zonavimas ir teritorijų naudojimo reglamentavimas	-	Gyvenamųjų ir pramonės zonų atskyrimas darys teigiamą ilgalaikį poveikį	-	-
Urbanistinės sistemos plėtojimas	-	Gyvenviečių sistemos plėtra nustatytose teritorijose leis kurti humanišką urbanizuotą aplinką ir saugos nuo sporadiškų statybų esamose žemės ūkio teritorijose, tai darys teigiamą ilgalaikį poveikį	-	-
Saugomos teritorijos	-	Saugomų teritorijų tinklo plėtra, gamtos vertybių išsaugojimas darys ilgalaikį teigiamą poveikį	-	-
Kultūros paveldas	-	Kultūros vertybių išsaugojimas, tinkamas jų eksponavimas turės teigiamą nuolatinį poveikį visuomenei, jos savivokai	-	-

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

BP dalies sprendinių grupė	Tiesioginis poveikis	Netiesioginis poveikis	Kaupiamasis poveikis	Sąveikaujantis poveikis
Ekonominės aplinkos plėtojimas	-	Ekonominės aplinkos plėtojimas lems didesnį darbo vietų skaičių, atlyginimų augimą, o didesnis lėšų kiekis leis jų daugiau skirti sveikatos priežiūrai, tai darys ilgalaikį teigiamą poveikį	-	-
		Jei ekonomikos augimas skatins ir žymų aplinkos taršos didėjimą tai darys neigiamą poveikį		
Rekreacija ir turizmas	Rekreacinių galimybių didėjimas, rekreacinės aplinkos išsaugojimas darys ilgalaikį teigiamą poveikį	-	-	-
Socialinė ir kultūrinė infrastruktūra	Socialinės infrastruktūros plėtra, sveikatos įstaigų sistemos kūrimas darys nuolatinį teigiamą poveikį	-	-	-
	-	Kultūros įstaigų renovacija ir palaikymas, įvairios kultūrinės veiklos jose stiprėjimas darys teigiamą ilgalaikį poveikį visuomenei		
Susisiekimo sistema	Rietavo aplinkkelio nutiesimas, sunkiojo transporto nukreipimas nuo miesto centro darys ilgalaikį teigiamą poveikį	-	-	-
	Visų kelių būklės gerinimas, eismo organizavimo priemonių taikymas mažins avaringumą, tai darys nuolatinį teigiamą poveikį			
Inžinerinė infrastruktūra	Inžinerinės infrastruktūros vystymas turės ilgalaikį teigiamą poveikį	-	-	-

6.5. Poveikis ekonominei aplinkai

Urbanistinės dalies pasiūlymuose numatomos teritorijos pramonės ir verslo plėtrai turės teigiamą poveikį savivaldybės ekonominei aplinkai. Pramonei parinktos vietovės prie gerų transportinių ryšių su kitais Lietuvos regionais.

Inžinerinės infrastruktūros plėtra taip pat darys teigiamą poveikį verslo plėtrai Rietavo savivaldybėje.

Socialinės dalies sprendiniai, susiję su darbo jėgos kokybės gerinimu, ir urbanistinės dalies sprendiniai, susiję su gyventojų, ypač darbingo amžiaus pritraukimu į savivaldybės miestus bei miestelius, gerins ir verslo sąlygas joje.

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

11 lentelė. Bendrojo plano sprendinių grupių poveikis ekonominei aplinkai

BP dalies sprendinių grupė	Tiesioginis poveikis	Netiesioginis poveikis	Kaupiamasis poveikis	Sąveikaujantis poveikis
Funkcinis zonavimas ir teritorijų naudojimo reglamentavimas	Funkcinių zonų, skirtų pramonei vystyti numatymas darys ilgalaikį teigiamą poveikį	-	-	-
Urbanistinės sistemos plėtojimas	-	Gyvenviečių urbanistinė plėtra skatins būto sektoriaus vystymąsi, savo ruožtu tai bus vienas iš faktorių sulaikančių potencialius darbuotojus savivaldybės teritorijoje, tai darys teigiamą ilgalaikį poveikį	-	-
Saugomos teritorijos	-	-	-	-
Kultūros paveldas	-	-	-	-
Ekonominės aplinkos plėtojimas	Ekonominės dalies sprendiniai sudarys prielaidas investicijoms ateiti, yra numatomos vietos, palankios pramonės plėtrai, tai darys teigiamą ilgalaikį poveikį	-	-	-
Rekreacija ir turizmas	Rekreacinės aplinkos plėtojimas sudarys sąlygas turizmo aptarnavimo verslams kurtis, tai darys teigiamą ilgalaikį poveikį	-	-	-
Socialinė ir kultūrinė infrastruktūra		Socialinės ir kultūrinės infrastruktūros dalies sprendiniai gerins gyvenimo sąlygas savivaldybėje, tai savo ruožtu užtikrins reikiamą darbingo amžiaus ir atitinkamos kvalifikacijos žmonių skaičių savivaldybėje, tai darys teigiamą ilgalaikį poveikį	-	-
Susisiekimo sistema	Naujų kelių tiesimas turės nuolatinį teigiamą poveikį	-	-	-

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

BP dalies sprendinių grupė	Tiesioginis poveikis	Netiesioginis poveikis	Kaupiamasis poveikis	Sąveikaujantis poveikis
Inžinerinė infrastruktūra	Inžinerinės infrastruktūros plėtra turės nuolatinį teigiamą poveikį	-	-	-

7. PRIEMONĖS REIKŠMINGOMS NEIGIAMOMS PASEKMĖMS KOMPENSUOTI

Norint išvengti, sumažinti ar kompensuoti neigiamas savivaldybės teritorijos bendrojo plano įgyvendinimo pasekmes, reikalinga imtis tokių priemonių:

1. Numatyti bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo etapiškumą ir jo laikytis.
2. Vykdyti bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėseną.
3. Nuosekliai laikytis bendrojo plano sprendinių, rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus. Išduodant planavimo sąlygas reikalauti, kad būtų laikomasi:
 - a. Numatyto kelių tinklo.
 - b. Numatyto kitos paskirties žemių išdėstymo.
 - c. Plotų, kuriuose galima įveisti mišką, išdėstymo schemas.
 - d. Išsaugoti vertingus žemės ūkio naudmenų plotus.
 - e. Gamtos ir kultūros paveldo objektų reglamentų.
 - f. Viešosios rekreacijos teritorijų išsaugojimo.
 - g. Vykstant naujų teritorijų urbanizacijai, neigiamos pasekmės aplinkai turi būti mažinamos, kuriant naujus želdynus, kietiems paviršiams naudojant poringas medžiagas bei taikant kitas pažangias statybos priemones, taip pat racionaliai išdėstant socialines, švietimo ir sveikatos įstaigas, siekiant sumažinti poreikį naudotis automobiliais.
 - h. Tiesiant kelius, numatyti technines priemones neigiamos pasekmės kompensuoti (aptvarai nuo laukinių gyvūnų, pralaidos).
4. Savo laiku parengti teritorijų planavimo dokumentus, būtinus bendrojo plano įgyvendinimui.
 - a. Rengti detaliuosius planus teritorijose, kuriose numatoma kitos paskirties žemė.
 - b. Rengiant teritorijos specialiuosius ir detaliuosius planus, vadovautis bendrojo plano kultūros ir gamtos paveldo apsaugos sprendiniais.
 - c. Parengti nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugos reglamentus.
 - d. Parengti reikalingą dokumentaciją numatytoms saugomoms teritorijos steigti ir naujiems gamtos paveldo objektams paskelbti.
5. Derinti urbanizuotų teritorijų plėtrą su inžinerinės infrastruktūros plėtra.
 - a. Įsisavinant naujai urbanizuojamas teritorijas, reikalauti, kad kartu vyktų ir inžinerinės infrastruktūros, ypač vandentiekio ir nuotekų tinklų, plėtra.
 - b. Įgyvendinant inžinerinės infrastruktūros dalies sprendinius, taikyti naujausias ir mažiausiai kenkiančias aplinkai technologijas.
 - c. Detalesnio planavimo metu atlikti palankiausias vietas atskiriems infrastruktūros objektams parinkimą.
6. Sudaryti palankias sąlygas investicijų ir verslų atėjimui į Rietavo savivaldybę, teikti informacinę pagalbą.

Pačiuose savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniuose kaip įvairių neigiamų pasekmių kompensacija, numatomas gamtinio karkaso teritorijų planavimas, taip pat racionalus naujai urbanizuojamų teritorijų išplanavimas.

8. BENDROJO PLANO KONCEPCINIŲ PASIŪLYMŲ APRAŠYMAS

Rietavo savivaldybei rengiamos dvi pagrindinės vystymo **alternatyvos**: esamos būklės išlaikymo alternatyva ir racionalios plėtros alternatyva. Pasirinktosios racionalios plėtros alternatyvos išsamus aprašymas pateikiamas žemiau šiame skyriuje. Esamos būklės išlaikymo alternatyva iš esmės atitinka esamą padėtį, o jos sukeltos pasekmės atitinka pokyčius, kurie kiltų nerengiant ir neįgyvendinant bendrojo plano

Esamos būklės išlaikymo alternatyva atitinka esamą Rietavo savivaldybės padėtį ir tęsia šiuo metu savaime vykstančius raidos procesus. Joje išlaikomas esamas skirtingos paskirties teritorijų santykis, esama susisiekimo sistema, viešoji infrastruktūra plėtojama minimaliai, siekiant išlaikyti esamą švietimo, kultūros, sveikatos ir socialinės apsaugos įstaigų tinklą. Žemės ir miškų ūkis vystomas tose pačiose žemėnaudos ir žemėvaldos rėmuose. Pramonė taip pat lieka esamose teritorijose.

Šios alternatyvos pagrindą sudarytų esama urbanistinė Rietavo savivaldybės struktūra ir būtų siekiama ją išlaikyti, o kartu ir esamą švietimo, kultūros, sveikatos, socialinės apsaugos, globos ir rūpybos įstaigų tinklą, gerinant teikiamų paslaugų, gyvenamosios aplinkos bei visuomenės erdvių kokybę; skatintų žemės ir miškų ūkio modernizavimą esamose žemėnaudos ir žemėvaldos ribose ir siektų išlaikyti darbo jėgos užimtumą žemės ūkyje. Būtų siekiama pritraukti investicijas, nenaudojant aktyvių viešojo sektoriaus bei privataus kapitalo bendradarbiavimo modelių, sudaryti palankias verslo plėtros sąlygas esamos infrastruktūros bei taikomų verslo paramos formų pagrindu. Šia alternatyva užtikrinami nuolatiniai nusistovėję paslaugų ryšiai ir santykiai tarp gretimųbių, esamų darbo vietų bei socialinės infrastruktūros objektų pasiekiamumas bei veiklų tęstinumas.

Esamos būklės išlaikymo alternatyvos įgyvendinimas reikalauja didelių valstybės ir ypač savivaldybės finansinių išteklių, gausaus administruojančio personalo, pasižyminčio vadybiniais gebėjimais. Tam reikalinga:

- išlaikyti jaunimą, suteikti jam išskirtines sąlygas darbui bei laisvalaikio praleidimui,
- formuoti kokybišką darbo jėgos pasiūlą, norint užtikrinti viešosios socialinės bei techninės infrastruktūros paslaugų kokybę, sudarant palankias sąlygas pramonės bei verslo plėtrai,
- išlaikyti socialinės ir techninės infrastruktūros objektus, juos atnaujinti, tačiau tai riboja mažas savivaldybės gyventojų tankis,
- siekti pagerinti būsto kokybę, užtikrinant jo aprūpinimą inžinerine infrastruktūra visose gyvenvietėse. Tačiau dėl dalies gyvenviečių mažėjimo, didelių atstumų tarp vartotojų, investicijos į inžinerinę infrastruktūrą nebus efektyvios,
- išlaikyti esamas mokyklas, sveikatos priežiūros įstaigas, bibliotekas pagerinant sąlygas jose, nors tai dėl neigiamų demografinių tendencijų tai būtų neracionalu.

Rietavo savivaldybės patrauklumą investicijoms pirmoje eilėje sąlygoja tokie veiksniai kaip:

- kvalifikuotų darbuotojų pasiūla,
- socialinės ir techninės infrastruktūros išvystymo lygis,
- darbo jėgos profesinio mobilumo lygis.

Šių veiksnių kokybė gali būti suformuota tik ilgalaikio periodo metu, taikant įvairias aktyvinimo priemones, todėl esamos būklės išlaikymo alternatyva nėra palanki Rietavo savivaldybės investicinei plėtrai.

Rietavo savivaldybės socialinė ir ekonominė raida priklausys ir nuo išorės veiksnių: Telšių apskrities ir viso Klaipėdos regiono vystymosi tendencijų, Telšių bei Klaipėdos miestų kaip plėtros centro raidos tempų ir intensyvumo, valstybės regioninės politikos įgyvendinimo efektyvumo, gebėjimo naudoti ES struktūrinės paramos galimybes.

Todėl esamos būklės išlaikymo alternatyvai būdingos grėsmės:

1. Darbo jėgos, finansinių, vadybinių ir kitų resursų trūkumas gali padidinti socialinio – ekonominio išsivystymo skirtumus Rietavo savivaldybės teritorijoje.
2. Gyvenimo kokybės mažėjimas skatintų gyventojų emigraciją; tai neigiamai pasireikštų produktyvaus amžiaus darbo jėgos išteklių požiūriu, pasireikštų spartus savivaldybės gyventojų senėjimas.
3. Suprastėtų socialinės infrastruktūros įstaigų teikiamų paslaugų kokybę, iškiltų optimalaus įstaigų teritorinio tinklo išsaugojimo grėsmė.
4. Įvardintos grėsmės nėra tiesiogiai valdomos, bet savivaldybės veikla turės būti nukreipta sumažinti grėsmių pasekmes.

Rietavo savivaldybės esamos būklės išlaikymo alternatyva nėra perspektyvi dėl socialinės, ekonominės ir aplinkos raidos valdymo bei teritorinio gyvenimo organizavimo problemų.

Racionalios plėtros alternatyvoje aktyviai plėtojamas esamas gyvenamųjų vietovių tinklas, taip pat plečiamos Rietavo miesto bei kitų svarbiausių gyvenamųjų vietovių ribos. Gyvenamosiose vietovėse kuriami racionaliai socialinio ir visuomeninio aptarnavimo sistema, plėtojamos inžinerinė ir transporto infrastruktūra, tiek gyvenviečių ribose, tiek savivaldybės teritorijos mastu. Žemės ir miškų ūkio srityje siūloma taikyti priemones, skatinančias žemės ir miškų ūkio rentabilumą ir kartu šių teritorijų gamtinės vertės išlaikymą, apsaugą nuo neigiamo poveikio.

Racionalios plėtros alternatyvos įgyvendinimas siektų spręsti gyventojų senėjimo, emigracijos tendencijų sąlygojamas problemas, įvairių sričių specialistų stygiaus savivaldybėje klausimus. Siekiama sudaryti kuo palankesnes sąlygas verslui, kiek tai priklauso nuo savivaldos galimybių. Teritorinio prieinamumo gerinimui būtų pasitelkta optimali viešojo transporto sistema.

Bendrojo plano rengėjai siūlo priimti racionalios plėtros koncepciją, kurios esmė yra užtikrinti tolygų gyvenimo kokybės pasiskirstymą savivaldybės teritorijoje, sudaryti palankias sąlygas investicijoms, o aptarnavimo sistemą formuoti, remiantis vietiniais centrais, sukuriant sąlygas vieningai administravimo, institucinio, socialinio ir inžinerinio infrastruktūrinio aprūpinimo sistemai, racionaliai naudoti žemę.

Rietavo savivaldybė pasižymi gamtiniais bei pažintiniais kultūrinio turizmo ištekliais. Todėl reikėtų kurti kaimo turizmo sektoriaus ir aptarnavimo įmonių sistemą rekreacinėse vietovėse, kurią sudarytų turistų lankymo centrai, kaimo turizmo sodybos vienkiemiuose bei mažuose kaimuose, tranzitiniai pakelių moteliai.

Savivaldybės institucinės investicijos ir išlaidos potencialių investicijų sklypams parengti („plyno lauko“ investicijos), pritraukiamos ES struktūrinių fondų paramos lėšos yra būtina prielaida sudominti ir pritraukti privačių investitorių, įkuriančių pramonės ir verslo įmones, o taip pat parduotuves, paslaugų ir pramogų įmones, viešbučius, bankų skyrius bei kitas aptarnavimo įstaigas.

Savivaldybės gyvenviečių (centrų) socialinę ir ekonominę bazę sudaro esamos ir plėtojamos švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos, globos ir rūpybos, kultūros įstaigos, kuriose dirbtų 60—70% rajono aukštos kvalifikacijos specialistų ir personalo, su tinkamo lygio technine įranga. Čia turėtų būti koncentruojamos materialinės investicijos, apjungiamos lėšos skirtos teritorijos priežiūrai ir inžinerinių sistemų naudojimui. Pagrindinės plėtros kryptys — įstaigų modernizavimas, paslaugų kokybės gerinimas. Ypatingas dėmesys yra skiriamas daugiafunkcinių socialinės infrastruktūros centrų steigimui ir plėtojimui.

Minimalus gyvenviečių privalomo institucinio aprūpinimo įstaigų sąrašas: mokykla, medicinos ir priešmokyklinės įstaigos, globos ir rūpybos tarnybos, gaisrinė, policija, greitoji medicininė pagalba, įvairios techninės komunalinės ūkio tarnybos.

Privalomąją savivaldybės dalį vystomose gyvenvietėse turėtų sudaryti:

1. Socialinis būstas, kurio dalis bendroje rajono būsto struktūroje būtų 5—7 %. Šis būstas skiriamas ne vien socialiai remtiniams žmonėms, bet ir kokybiškai, kvalifikuotai darbo jėgai pritraukti.
2. Aukštos kokybės būstas, kuris būtų finansuojamas privačių specialistų, kurių darbu suinteresuoti vietiniai centrai – lėšomis ir kurio statybai savivaldybė teiktų paramą, pagalbą ir pan.

3. Galimiems investitoriams (pramonė, transportas, sandėliavimas, medicinos, prekybos ir kt. paslaugos) parengta investicinė bazė, kurią sudarytų iš anksto paruošti objektai (sklypai, pastatai) ir aiškiai apibrėžtos sąlygos bei reikalavimai ir t. t.

Kiti racionalios plėtros koncepcijos įgyvendinimo privalumai:

- efektyvus savivaldybės ir valstybės kapitalo investicijų naudojimas,
- geros prielaidos savivaldybės, valstybės ir privačių struktūrų bendradarbiavimui,
- aiškūs gyvenimo ir veiklos organizavimo rajone strateginiai principai,
- aktyvūs savivaldybės veiksmai mažins emigracijos tempus, gyventojų mažėjimą rajone,
- skatins rajono gyventojų aktyvumą,
- padidins savivaldybės teritorijos patrauklumą,
- padidės paslaugų sektoriaus efektyvumas,
- bus efektyviau valdoma aplinkos kokybė.

8.1. Gyvenviečių sistema

Racionalios plėtros koncepcijos alternatyvoje numatoma kurti esamo Rietavo savivaldybės teritorijos gyvenamųjų teritorijų tinklo pagrindu numatoma kurti tolygią pastovaus aptarnavimo centrų sistemą. Pagrindinės gyvenamosios vietovės apjungiamos centralizuotais inžineriniais tinklais. Taip pat jose siekiama išlaikyti būtinus socialinės infrastruktūros objektus.

Savivaldybės bendrajame plane numatoma centrų ir gyvenamųjų vietovių sistema, kurioje **Rietavo** miestas yra „A“ lygmens miestas — savivaldybės centras. Rietavo miesto teritorija konsoliduojama su Vatušių, Sauslaukio, Kalakutiškės, Drobstų, Budrikių gyvenamosiomis vietovėmis. Konsoliduojamų teritorijų ribos tikslinamos rengiant Rietavo miesto bendrąjį planą.

Savivaldybės seniūnijų centrai — Tverai, Medingėnai ir Daugėdai — „B“ lygmens gyvenamosios vietovės. Jų teritorijas taip pat siūloma apjungti su artimiausiomis gyvenamosiomis vietovėmis. Su Tverais siūloma konsoliduoti Patverį, o su Daugėdais — Kungius.

„C“ lygmens centrai — **gyvenvietės**, kurios turi **lokalios urbanistinės plėtros potencialą**. Tai Pelaičiai, Žadvainai, Girėnai, Labardžiai (konsoliduojama su Pjauliais), Pajomantis (konsoliduojama su Skaborais), Giliogiris (konsoliduojama su Gomantlaukiu), Lioliai (konsoliduojama su Skrobliu).

„D“ lygmuo — **kompaktiškos kaimo gyvenvietės**. Visose šių gyvenviečių konsolidacijos ribose, parodytose bendrajame plane, galimas tikslinės žemės naudojimo paskirties keitimas į kitą žemės naudojimo paskirtį.

Šių gyvenviečių sąlyginės plėtros ribos parodytos brėžiniuose, jos turi būti tikslinamos, rengiant jų teritorijų bendruosius ar detaliuosius planus. Rietavo mieste ir plečiamose gyvenvietėse skatinama kokybinė ir kiekybinė plėtra. Šiose gyvenamosiose vietovėse socialinę infrastruktūrą sudaro esamos ir plėtojamos švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos, kultūros įstaigos. Šiose gyvenvietėse turėtų būti tokios įstaigos, kaip ikimokyklinio ugdymo įstaiga, mokykla, medicinos įstaiga, gaisrinė, policija, greitoji medicininė pagalba, komunalinio ūkio tarnybos.

Kitos kaimo gyvenamosios vietovės (maži kaimai, vienkiemiai) neturi ypatingo plėtros potencialo. Jų vystymasis priklausys nuo žemės rinkos kainų, taip pat demografinės padėties ir bendro ekonomikos augimo.

8.2. Saugomos teritorijos

Nors Rietavo savivaldyje gausu gamtinių teritorijų, tačiau šiuo metu nėra nei vieno oficialiai įteisinto gamtos paveldo objekto. Į Valstybės saugomų gamtos paveldo objektų sąrašą siūlome įtraukti šiuos objektus:

Botaninis objektas:

- Montrimų ažuolas — ažuolas galiūnas, patenkantis į didžiausių Lietuvos ažuolų dešimtuką (apimtis 6,7 m.).

Hidrogeologinis objektas:

- Devyngyslis šaltinis (Lopaičių šaltinis).

Ne mažiau svarbūs ir kiti mažesni, tačiau atraktyvūs bei Rietavo krašto gamtos grožį atskleidžiantys gamtiniai objektai. Į savivaldybės saugomų gamtos paveldo objektų sąrašą siūlome įtraukti šiuos objektus:

Botaniniai objektai:

- Septynviršūnė eglė (Akmenskinės miškas) — įspūdinga eglė su septyniomis viršūnėmis.
- Žieduotosios pušys (Lopaičių miškas) — Ant pušų kamienų likusios apsaugos nuo 1912—1914 metų verpiko vienuolio invazijos žymės. Išlikę dervos žiedai — istorijos ir gamtos paveldo palikimas.
- Gedikėnų ažuolai (apimtis apie 5 m.)

LR Aplinkos ministerijos sudaryta ekspertų darbo grupė, įvertinusi durpynų (pelkių) bei atsistačiusių pelkių, kurias būtina išsaugoti kaip gamtosauginiu požiūriu vertingas teritorijas, nustatė, kad Rietavo savivaldybėje esanti Didžiosios girios (Aukštojo Tyro I) aukštapelkė atitinka gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų kriterijus. Joje aptinkama 91D0 *Pelkinių miškų ir 7110 *Aktyvių aukštapelkių gamtinės buveinės. Šiai teritorijai yra parengtas ribų plano ir nuostatų projektas. Didžiosios girios (Aukštojo Tyro I) aukštapelkei siūloma suteikti telmologinio draustinio statusą. Planuojamas draustinio plotas — 58,15 ha.

Svarstyta idėja įsteigti Rešketos telmologinį arba botaninį-zoologinį draustinį. Draustinį siūloma įsteigti Kyvaičių–Šilo tyro teritorijoje. Ši 460 ha teritorija yra labai svarbioje takoskyrinėje vietovėje. Rytinėje tyro dalyje prasideda Rešketos upelis, kuris nuteka į Virvytę (Ventos upės baseinas), šiaurinėje dalyje — Minijos intakų ištakos, o pietinėje dalyje — Aitros upės (Jūros baseinas) ištakos. Šioje teritorijoje rasta daug į Lietuvos Raudonąją knygą įrašytų retų augalų ir gyvūnų rūšių: dėmėtoji gegūnė, raudonoji gegūnė, aukštoji gegūnė, laplandinis karklas, nariuotoji ilgalūpė, gervė, švygžda, pievinė lingė, erelis žuvininkas, didysis auksinukas, didysis laumžirgis. Šiuo metu dalis tyro, esanti Telšių rajone pateka į Varnių regioninio parko buferinę zoną. Likusi dalis jokio apsauginio režimo neturi. Be to, tinkamai neįvertinus ekologinės, biologinės bei hidrolginės tyro vertės yra išduotas leidimas dalies Kyvaičių–Šilo tyro durpių telkinio eksploatavimui — tai yra vienas pagrindinių kliuvinių saugomos teritorijos įsteigimui.

8.3. Kultūros paveldas

Nedidelėje Rietavo savivaldybėje yra kultūros paveldo objektų, turinčių didžiulį kultūrinio turizmo vystymo potencialą. Rietavas, Tverai, Medingėnai su jų kultūros paveldu, archeologinio, mitologinio paveldo objektai esantys saugomose teritorijose atitinkamai sutvarkius jų teritorijas, gali būti sėkmingai naudojami kultūrinio turizmo reikmėms. Taip pat ši vietovė pasižymi ir kulinariniu paveldu, kuris gali būti naudojamas kaip viena iš priemonių Rietavo savivaldybei garsinti.

Žinoma, Rietavo savivaldybėje trūksta stambių nacionalinės reikšmės kultūros paveldo vertybių sancaupų arealų. Didesnė kultūros vertybių koncentracija yra, kaip minėta, Rietavo mieste, Tverų miestelyje. Kadangi savivaldybė yra maža, ji negali lygintis kultūros paveldo objektų skaičiumi su didžiosiomis savivaldybėmis, ypač tokiomis, kuriose yra nacionalinės reikšmės saugomos teritorijos (nacionaliniai parkai).

Tvarkant savivaldybės nekilnojamąjį kultūros paveldą privaloma vadovautis nuostatomis, suformuluotomis Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje (2003 m.):

- išsaugoti ir atgaivinti paveldėtą etninių regionų savitumą atspindintį kultūros ir istorinį paveldą,
- stiprinti valstybės institucijų ir visuomenės atsakomybę už kultūros paveldo išsaugojimą.

Pagal Lietuvos Respublikos bendrojo plano sprendinius, Rietavo savivaldybės teritorijos vystymo nuostatos yra:

- krašto įvairovės išsaugojimas,
- kultūros vertybių socialinis panaudojimas, jų propagavimas,
- kultūrinio identiteto išlaikymas.

Vadovaujantis šiomis nuostatomis ir sprendiniais, Rietavo savivaldybės nekilnojamojo kultūros vertybių apsaugos koncepcija — turi būti realizuojama panaudojant archeologinį paveldą moksliniams tyrimams ir viešajam pažinimui. Savivaldybėje išlikęs vienas iš vertingiausių Lietuvos dvarų paveldo objektų buv. Rietavo Oginskių dvaro sodybos ansamblis. Jį būtina panaudoti viešajam pažinimui, taikant tausojamo naudojimo režimą.

Tvarkant visus savivaldybės kultūros paveldo objektus, turi būti suderintos priemonės išsaugoti, atgaivinti kultūros paveldą ir panaudoti kultūrinio turizmo bei rekreacijos tikslams, apsaugant kultūros paveldo objektus nuo niokojimo, netinkamo panaudojimo, naujų statybų invazijos į jų teritorijas bei apsaugos zonas. Saugomose teritorijose esančių kultūros paveldo objektų apsaugą ir tvarkymą reikia derinti su saugomų teritorijų tvarkymo reglamentais.

Kultūros paveldo objektų teritorijose ir apsaugos zonose planuojama veikla turi būti reglamentuojama specialiaisiais planais.

Pagrindinė koncepcijos nuostata — išsaugoti ir atgaivinti Rietavo savivaldybės kultūros paveldą, atkurti sunykusias kultūros vertybes ar jų dalis, sudaryti sąlygas savivaldybėje vystyti kultūrinį turizmą ir rekreaciją bei įgyvendinti pagrindinį apsaugos tikslą — perduoti kultūros paveldą ateities kartoms. Siūloma įsteigti urbanistinius draustinius Rietave bei Tveruose, kad būtų saugomas istorinės šių gyvenamųjų vietovių dalies gatvių tinklas, urbanistinis charakteris bei pastatai — kultūros vertybės.

Savivaldybės kultūros paveldo tvarkymas ir naudojimas turi maksimaliai atskleisti vietovės kultūros istoriją ir išsaugoti savitumą taikant juridinio poveikio (teisiniai aktai), teritorinio planavimo (saugomų teritorijų steigimas) ir paveldotvarkos (konservacija, restauracija, atkūrimas ir kt.) metodus ir būdus.

Saugomų objektų teritorijos, saugomos vietovės, apsaugos zonos tvarkomos ir veikla jose plėtojama pagal bendrojo ir specialiojo teritorijų planavimo bei strateginio planavimo dokumentus ir jais nustatomus paveldosaugos reikalavimus, parengtus, vadovaujantis Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos, Saugomų teritorijų, Teritorijų planavimo įstatymo nuostatomis (LR. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, Žin., 1995, Nr. 3-37; 2004, Nr. 153-5571.)

8.4. Susisiekimo sistema

8.4.1. Automobilių keliai

Rietavo savivaldybės teritorija einantys valstybiniai ir vietiniai automobilių keliai suformuoja harmoningą ir tinkamai išplėtotą kelių tinklą. Savivaldybės teritorijoje esantys magistraliniai ir krašto keliai užtikrina patogų susisiekimą su kaimyninėmis savivaldybėmis — Plungės, Šilalės, Klaipėdos rajono, taip pat su Klaipėdos jūrų uostu bei Lietuvos sostine Vilniumi. Paminėtina, kad Rietavo savivaldybę kerta ir reikšminga senojo Žemaičių kelio atkarpa. Rajoninės reikšmės keliai jungia Rietavą su apskrities centru Telšiais bei seniūnijų centrais, taip pat su didesniais kaimais. Vietinės reikšmės keliai užtikrina susisiekimą su mažesniais bei atokesnėse vietose esančiais kaimais. Su apskrities centru Telšiais ryšys nėra patogus — reikia važiuoti per Plungę, kadangi artimiausias maršrutas per Medingėnus ir Žarėnus (arba Tverus) neasfaltuotas. Tranzitinis eismas šiaurės-pietų kryptimi kerta Rietavo centrą ir teršia aplinką, kelia triukšmą, pavojų saugiam eismui.

Paskutinių metų eismo intensyvumo ir automobilizacijos lygio kitimas rodo, kad augimo tendencijos Rietavo savivaldybėje yra akivaizdžios. Nepaisant prognozuojamo gyventojų skaičiaus mažėjimo, mobilumas augs, didės tiek krovinio, tiek lengvųjų automobilių transporto srutai, augs keleivinio susisiekimo poreikis.

Išnagrinėjus Rietavo savivaldybės susisiekimo sistemą suformuluota išvada, kad bendras susisiekimo sistemos išvystymo lygis yra artimas Lietuvos ir Telšių apskrities vidurkiams, įvertinus savivaldybės kelių tinklo ir Rietavo miesto gatvių tinklo tankį jokių didesnių problemų neužfiksuota. Kelių tinklo išvystymo lygis ir tankis yra pakankamas, o bendra struktūra — palanki savivaldybės transportiniam aptarnavimui. Kelių ir gatvių tinklas, kaip ir visoje Lietuvoje, yra nepakankamai modernus ir nešiuolaikinis. Pagrindinis dėmesys turi būti sutelktas esamos susisiekimo infrastruktūros modernizavimui ir remontui, taip pat tranzitinių srautų problemos Rietavo mieste sprendimui.

8.4.2. Tarprajoniniai ryšiai

Siekiant pagerinti ryšį su apskrities centru Telšiais tikslinga ateityje suformuoti maršrutą Rietavas—Telšiai, į kurį įeitų kelių 3203 Rietavas—Tverai—Varniai, 3218 Narbutiškė—Akmenskinė, 3205 Plungė—Žlibinai—Žarėnai, 4601 Telšiai—Žarėnai—Tverai—Laukuva atkarpos. Reikėtų sutvarkyti kai kurių ruožų trasos planą ir skersinį profilį paimant nedidelius žemės sklypus visuomenės poreikiams bei išasfaltuoti trūkstamus ruožus (19,3 km). Tinkamai sutvarkius maršrutą būtų suformuotas patogus ryšys su Medingėnais, o kelionės atstumas tarp Rietavo ir Telšių sutrumpėtų nuo 53 km iki 41 km.

8.4.3. Savivaldybės centro ir seniūnijų centrų ryšiai, vietiniai keliai

Eismo intensyvumas daugelyje neasfaltuotų ruožų yra pakankamai didelis, todėl tikslinga asfaltuoti ir kitus ruožus su žvyro danga. Pagal eismo intensyvumą kiti asfaltuoti ruožai (atkarpų ilgiai nustatyti pagal Lietuvos automobilių kelių direkcijos duomenų bazės duomenis) yra šie:

- 3209 Rietavas—Žadvainiai—Judrėnai 2,13—7,66 km (viso 5,53 km);
- 3204 Daugėdai—Užpeliai 3,37—8,39 km (viso 5,02 km);
- 3208 Rietavas—Lioliai—Mažieji Mostaičiai 1,92—4,3 km (viso 2,38 km);
- 3206 Plungė—Medingėnai 14,2—18,7 km (viso 4,5 km);
- 4601 Telšiai—Žarėnai—Tverai—Laukuva 21,38—29,9 km ir 31,29—39,18 km (16,41 km).

Tikslinga asfaltuoti gyvenviečių gatves (prieš tai įrengus inžinerinius tinklus) ir vietinės reikšmės kelius gyvenviečių prieigose, taip pat įrengti žvyro dangą vietinės reikšmės gruntkeliuose. Tiesti privažiavimo kelius prie formuojamų rekreacijos objektų.

8.4.4. Rietavo vakarų aplinkkelis

Eismo intensyvumas Rietavo centre (kelyje 164 Mažeikiai—Plungė—Tauragė) sudaro apie 5 tūkst. automobilių per parą, iš kurių apie 40 % sudaro tranzitas. Absoliuti dauguma sunkvežimių miestą pervažiuoja tranzitu. Daug transporto važiuoja tranzitu į Rietavo automobilių turgų. 2004 m. UAB „Tiltų ekspertų centras“ parengė „Rietavo miesto šiaurės-vakarų aplinkkelio statybos galimybių studiją“, kurioje išnagrinėti du aplinkkelio variantai.

Pagal šią studiją 4 pav. mėlyna spalva parodyta vidinio aplinkkelio, einančio miesto gatvėmis trasa, juoda spalva — išorinis aplinkkelis). Prioritetas šioje studijoje buvo teikiamas išoriniam aplinkkeliui. Tačiau joje nebuvo išnagrinėta galimybė tiesti pietvakarinį aplinkkelio segmentą (žr. 4 pav. raudona spalva parodytą trasą), o saugaus eismo požiūriu tokie sprendiniai yra nepriimtini.

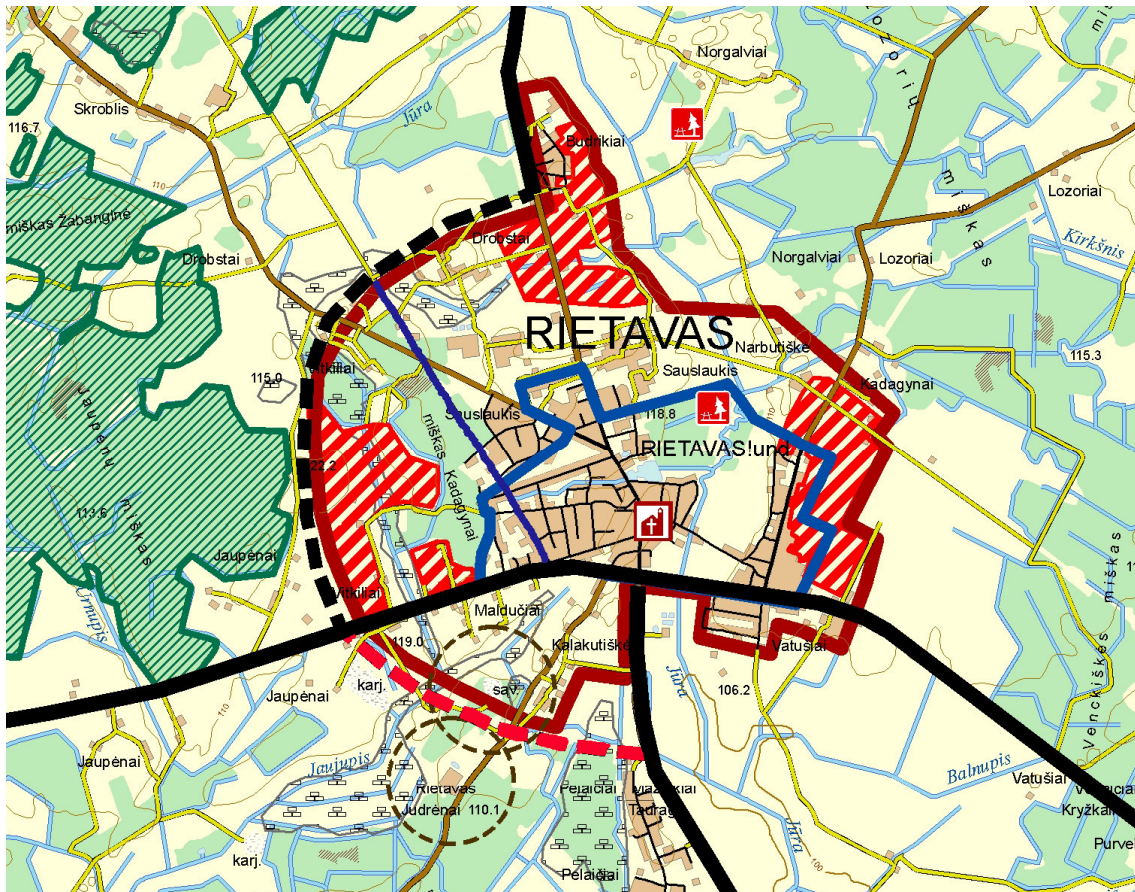
Dabartiniu metu Lietuvoje pradeda įsigalėti europiniai aplinkkelių planavimo principai: aplinkkeliai skirti tranzitiniam eismui, neina per gyvenvietes, su nedideliu skaičiumi saugių sankryžų, be nuvažų į sodybas. Vietiniam eismui įrengiami dubliuojantys keliai.

Rietavo aplinkkelis turėtų būti įrengtas taip:

- aplinkkelis turi būti skirtas tranzitui, t.y. jungti kelią Nr. 164 Mažeikiai—Plungė—Tauragė iš abiejų galų;
- aplinkkelio riba turi sutapti su planuojamomis Rietavo miesto ilgalaikės plėtros ribomis;
- neturi eiti per gyvenvietes ir kitas užstatytas teritorijas;
- esami žvyrkeliai naudojami kaip jungiamieji (dubliuojantys) keliai, skirti vietiniam eismui;
- įrengiami trūkstami jungiamieji keliai;
- sankryžų skaičius ribotas, sankryžos žiedinės.

Bendrojo plano koncepcijoje nagrinėti du Rietavo aplinkkelio variantai pateikti paveiksluose žemiau.

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Sutartiniai žymėjimai:

- esama miesto riba
- numatoma miesto plėtos riba
- gyvenamosios paskirties teritorijos plėtra

Susisiekimo infrastruktūra:

- krašto kelias
- numatomo aplinkkelio trasa
- pietvakarinis segmentas
- vidinis aplinkkelis (BP sudėtyje nenagrinėjamas)

Pagrindinė tikslinė žemės paskirtis:

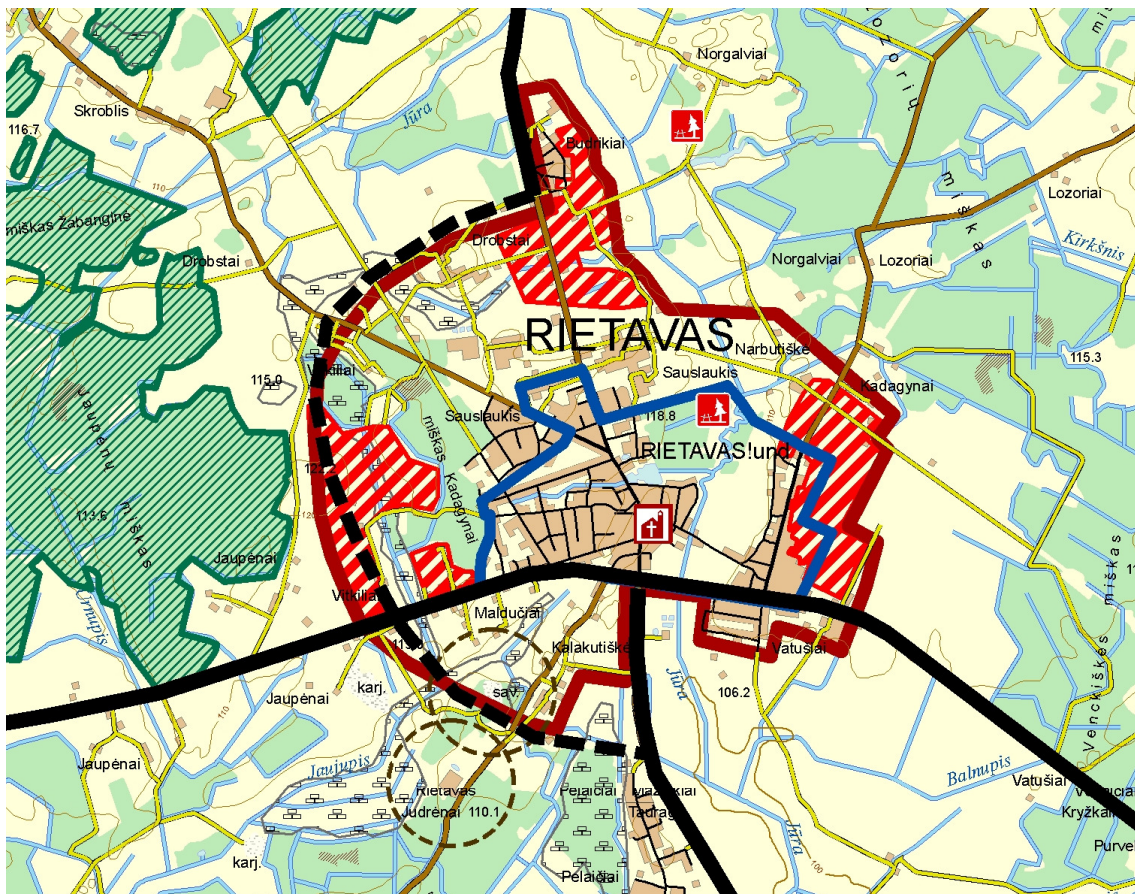
- žemės ūkio paskirties žemė
- miškų ūkio paskirties žemė ir želdynai
- vandens ūkio paskirties žemė
- kitos paskirties žemė

4 pav. Rietavo aplinkkelio trasa (I variantas).

Šio varianto privalumai:

- kelio apsaugos zona sutaptų su planuojamos Rietavo miesto plėtros ribomis;
- kelio trasa nekirstų šiuo metu suplanuotų gyvenamosios paskirties teritorijų (žemės sklypai nagrinėjamoje kelio juostoje yra privatūs, yra išduotos sąlygos detaliųjų planų rengimui);
- nebūtų nuovažų į sodybas, būtų užtikrintas saugus eismas;
- kelio neigiamas poveikis gyventojams būtų minimalus: neigiamą triukšmo poveikį galima sumažinti įrengiant triukšmą mažinančias sienutes;
- kelio trasa nekerta „Natura 2000“ teritorijų (Rietavo miškai, LTPLUB003). Šio numatomo krašto kelio trasa parenkama taip, kad pagal Specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas (Valstybės žinios: 1992-08-10 Nr.22-652) tokios reikšmės keliui privaloma 50 m nuo kelio briaunos zona nedengtų Rietavo miškų (LTPLUB003).

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Sutartiniai žymėjimai:

- esama miesto riba
- numatoma miesto plėtos riba
- gyvenamosios paskirties teritorijos plėtra

Susisiekimo infrastruktūra:

- krašto kelias
- numatomo aplinkkelio trasa
- vidinis aplinkkelis (BP sudėtyje nenagrinėjamas)

Pagrindinė tikslinė žemės paskirtis:

- žemės ūkio paskirties žemė
- miškų ūkio paskirties žemė ir želdynai
- vandens ūkio paskirties žemė
- kitos paskirties žemė

5 pav. Rietavo aplinkkelio trasa (II variantas).

Šio varianto privalumai:

- trumpesnė trasa;
- trasa eina toliau nuo „Natura 2000“ teritorijos lyginant su I variantu;

Šio varianto trūkumai:

- trasa eitų jau prieš bendrojo plano rengimą suplanuotos užstatyti teritorijos viduje (jau pradėti rengti detalieji planai), kas prieštarauja šiuolaikinei aplinkkelių koncepcijai;
- pastatai būtų statomi abipus kelio, nebūtų įmanoma išvengti nuovažų į sklypus, todėl iškiltų pavojus saugiam eisui;
- neigiamas poveikis dėl triukšmo būtų sukeliamas didesniai žmonių skaičiui lyginant su pirmuoju variantu;
- dėl nuovažų į sklypus būtų sudėtinga įrengti triukšmą mažinančias sienutes.

Palyginus abu Rietavo aplinkkelio variantus, siūloma pasirinkti pirmąjį, kadangi jo neigiamas poveikis žmonių sveikatai būtų mažesnis, eismo saugumas didesnis, o nuo „Natura2000“ teritorijų atsitraukiama per privalomos apsaugos zonos plotį. Rengiant tolesnius Rietavo aplinkkelio planavimo ir projektavimo darbus, turės būti atliekamas išsamus poveikio aplinkai vertinimas ir, esant būtinybei, numatytos techninės priemonės (atitvaros, pralaidos ir pan.) neigiamam poveikiui kompensuoti.

8.4.5. Šaligatviai, pėsčiųjų ir dviračių takai

Savivaldybėje tik 14 % Rietavo miesto, Tverų miestelio ir kaimų gatvių turi šaligatvius arba pėsčiųjų-dviračių takus. Tikslinga, įrengus inžinerinius tinklus ir asfaltavus gatves, įrengti šaligatvius ir pėsčiųjų-dviračių takus bent savivaldybės centre bei seniūnijų centruose.

Užmiesčio keliuose visų pirma būtina planuoti pėsčiųjų-dviračių takus šiose trasose:

- Rietavas—Budričiai (~1,5 km);
- Rietavas—Kalakutiškė (~2 km);
- Rietavas—Pelaičiai (1,5 km);
- Rietavas—Labardžiai (~8 km);
- Rietavas—Lioliai (~5 km).

8.4.6. Viešojo keleivinio transporto sistema

Augant pervežimų poreikiui būtina tobulinti keleivių pervežimų sistemą: tikslinga bent jau išsaugoti esamus maršrutus numatant kompensacijas vežėjams, parengti autobusų eismo tvarkaraščius, kontroliuoti grafikų laikymąsi (kaip nustatyta Vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio 22 punkte („Valstybės žinios“, 2000, Nr.91-2832).

8.4.7. Inžinerinės saugaus eismo priemonės

Keliuose ir gatvėse planuoti inžinerines saugaus eismo priemones, mažinančias greitį:

- žiedines sankryžas;
- vadinamuosius „vartus“ prieš įvažiavimus į gyvenvietes;
- gyvenvietėse „plato“, gatvių susiaurinimus, saleles važiuojamosios dalies viduryje ir pan.

8.5. Inžinerinė infrastruktūra

8.5.1. Vandens tiekimas, nuotakynai, dujotiekio, bei ryšių tinklai

Inžinerinės infrastruktūros srityje laikomasi dviejų pagrindinių nuostatų:

- 1) modernizuoti ir gerinti esamas vandentiekio sistemas,
- 2) plėtoti inžinerinės infrastruktūros sistemas lygiagrečiai urbanistinei plėtrai.

Rietavo savivaldybės inžinerinės infrastruktūros srityje reikalinga:

- plėtoti ir modernizuoti esamas vandentiekio sistemas, kad prie jų galėtų prisijungti visi Rietavo savivaldybės teritorijos gyventojai, realizavus UAB „Patvanka“ sudarytus ir kitus projektus.
- Užtikrinant Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo įgyvendinimą, iki 2015 m. sausio 1 d. ne mažiau 95% savivaldybės gyventojų turi būti aprūpinti viešojo vandens tiekėjo tiekiamu vandeniu ir teikiamomis nuotekų tvarkymo paslaugomis.
- Iki 2015 m. gruodžio 31 d. viešojo vandens tiekėjo tiekiamu vandeniu turi naudotis visi savivaldybės gyventojai, t. y. 100 %.
- Rietavo mieste ir visose savivaldybės gyvenamosiose vietovėse, nepriklausomai nuo jų dydžio, iki 2015 m. turi būti vykdoma LR vandentvarkos reikalavimus atitinkanti vandentiekio ir nuotakynų plėtros veikla.
- Dabartiniu metu nenaudojamus vandens gręžinius Rietavo savivaldybė privalo sutvarkyti, įskaitant užtamponavimą, ne vėliau 2008 m. IV ketvirčio.
- Veikiančių vandenviečių, kurių ištekčiai nėra aprobuoti, požeminio vandens ištekliai turi būti įvertinti ir aprobuoti iki 2009m.sausio 1d.
- Iki 2008 m. birželio 30d. Rietavo savivaldybė turi parengti ir patvirtinti Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros programas.

- Atokiau esančiuose vienkiemiuose ir sodybose įrengti autonomines vandentiekio sistemas.
- Pagerinti geriamojo vandens kokybę, kad ji atitiktų higienos normos HN 24:2003 reikalavimus, nugeležinant vandenį visuose viešuosiuose vandentiekiuose, tiekiančiuose vandenį su padidintu geležies kiekiu.
- Plėtoti ir modernizuoti esamas buitinių nuotakyno sistemas, kad prie jų galėtų prisijungti visi Rietavo savivaldybės teritorijos gyventojai.
- Įrengti buitinių nuotekų valyklas gyvenamosiose vietovėse, kur jų dar nėra (Daugėduose, Budrikiuose, Giliogiryje, Labardžiuose, ir kt.). Šiam tikslui, pirmiausia, turėtų būti rezervuojamos teritorijos-sklypai, parinkti anksčiau sudarytuose teritorinio planavimo dokumentuose, išplanavimo projektuose ir kt. (žiūrėti inžinerinės infrastruktūros brėžinį).Pelaičiuose pastatyti nuotekų siurblynę ir slėginę liniją iki Rietavo m. nuotekų valyklos.
- Atokesniuose vienkiemiuose ir sodybose įrengti autonominius buitinių nuotekų tinklus ir valyklas.
- Modernizuoti Rietavo miesto buitinių nuotekų valyklą ir jos dumblo ūkį. Dumblas turėtų būti išvežamas į jo apdorojimo vietą Telšiuose (Pagal LR Aplinkos ministerijos užsakymu sudarytą „Investicinę dumblo tvarkymo Lietuvoje programą“, SWECO BKG, Vilnius, 2006m.) .
- Pasiiekti, kad visoje savivaldybės teritorijoje esančios nuotekų valyklos šias nuotėkas valytų iki *Nuotekų tvarkymo reglamentu* nustatyto laipsnio.
- Įrengti lietaus nuotakynus visose pagrindinėse Rietavo m. gatvėse, kuriose jų dar nėra, ir šių nuotekų valyklas.

- Įrengti lietaus nuotakynus su valyklomis Medingėnuose, Tveruose, Daugėduose ir kitose centruotai apgyventose vietovėse.
- Nutiesti dujotiekio magistralę iki Rietavo miesto, įrengti Rietavo dujų skirstymo stotį (DSS). Šiam tikslui rezervuotinos teritorijos dujotiekio nutiesimui ir jo priklausinių įrengimui.
- Dujofikuoti Rietavo miestą, Tverų miestelį ir savivaldybės kaimus, nutiesiant gamtinių dujų vamzdynus. Dėl to, sudarant detaliuosius planus, turi būti rezervuojamos teritorijos dujotiekių paklojimui ir jų priklausinių įrengimui.
- Skatinti privačių lėšų investicijas į inžinerinės infrastruktūros plėtrą.
- Įgyvendinti projektą „Kaimiškujų vietovių informacinių technologijų tinklas RAIN“ ir suteikti plačiajuosčio duomenų perdavimo priėgą visoms kaimiškujų seniūnijų viešojo administravimo sektoriaus institucijoms.
- Išlaikyti esamą AB „Lietuvos pašto“ įstaigų skaičių (Rietavo pašta, Tverų pašta ir Medingėnų pašta).
- Uždaryti Rietavo (Kalakutiškių) sąvartyną, įgyvendinant UAB „Ekoprojektas“ sudarytą projektą. Atliekas vežti į Telšių regioninį sąvartyną, esantį Plungėje.
- Plėtoti ir tobulinti atliekų tvarkymo sistemą, bendradarbiaujant su Telšių regiono atliekų tvarkymo centru (TRATC) bei komunalinių paslaugų įmonėmis.

Prognozuojame, kad išvardinti darbai bus įvykdyti sprendinių įgyvendinimo laikotarpiu, t.y. iki 2015 m.

8.5.2. Šilumos tiekimas

Sprendiniai Rietavo miestui

Centralizuoto šilumos tiekimo (CŠT) sistemą — iš esamų katilinių — ir toliau naudoti esamų daugiabučių gyvenamų namų aprūpinimui šilumine energija. Esant galimybėms, rekomenduojama jungti prie esamos šildymo sistemos netoli esančius pastatus. Bandytas panaudoti centrinius šaltinius kitiems vartotojams pareikalautų ilgų tinklų, turinčių prasmę didesnio aukštingumo gyvenamiems ar kt. pastatams, kurių Rietave neplanuojama; mažaaukščiams namams naudoti centrinius šilumos šaltinius — nerentabiliu.

Rentabiliam centralizuoto šilumos tiekimo sistemos eksploatavimui reikalinga šilumos tinklų rekonstrukcija: būtina pakeisti visus kanalinius tinklus į bekanalinius; pilnai atsisakyti grupinių boilerinių. Tai turėtų sumažinti gan didelius šilumos nuostolius tinkluose. UAB „Termosistemų projektai“ atliktame 2004 m. specialiam plane nurodoma, kad katilų prognozuojamas tarnavimo laikas — 10 metų, todėl būtina rūpintis katilinių įrangos atnaujinimo klausimu, o taip pat pervesti, pagal galimybes, katilines pigesniai dujiniam kurui. Visa tai pareikalautų didelių kapitalinių įdėjimų.

Rekonstruojamoms ir naujai statomoms įmonėms, įstaigoms ir pan., kurios randasi toli nuo CŠT rajonų, įvertinant, kad artimiausi laiku Rietavas bus dujofikuotas, naujai statomas katilines projektuoti ir statyti su dujinio kuro katilų panaudojimu.

Sprendiniai savivaldybės gyvenvietėms ir mažaaukštei statybai

Mokyklų ir kitų visuomeninių pastatų katilinėms siūloma atnaujinti įrangą, kai kur prijungiant šalia statomus naujus pastatus.

Mažaaukštei statybai — sodybiniam namams ir pan., ir mieste, ir gyvenvietėse, toliau naudojami individualūs šilumos šaltiniai. Tiems, kurie apšildymui naudoja medieną, tikslinga įrengti katilus, veikiančius dujų generacijos principu ir akumuliacines talpas (ekonomiškumo sumetimais). Galima panaudoti ir šilumos siurblius, saulės energiją ir t. t. Kiekviena iš tų sistemų yra vertinga. Šildymo sistemos pasirinkimą sąlygoja ekonominio naudingumo kriterijai.

Masiškas perėjimas prie elektros energijos šildyme pareikalautų labai didelių kapitalinių įdėjimų, neatsiperkančių, kol elektros energijos kaina yra didelė. Vienur kitur — pereiti pagal išgales.

Dėl alternatyvių šilumos šaltinių panaudojimo. Reikėtų propaguoti tokius šaltinius, sudaryti lengvatas, išsirengiantiems saulės energijos panaudojimo karšto vandens pašildymui ir šildymui sistemas, o tai pat šilumos siurblius geoterminės energijos panaudojimui.

8.5.3. Elektros energijos tiekimas

Bendrojo plano elektrotechnikos dalies sprendiniai rengiami pagal šiuos norminius aktus:

1. Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymą,
2. Elektros įrenginių įrengimo taisyklės, 2000 m. (Bendrosios taisyklės, elektros linijos ir instaliacija, relinė apsauga ir automatika, skirstyklos ir pastotės);
3. Elektros įrenginių įrengimo taisyklės, 2004m. (Galios elektros įrenginių įrengimo taisyklės. Apšvietimo elektros įrenginių įrengimo taisyklės. Specialiųjų patalpų ir technologinių procesų elektros įrenginių įrengimo taisyklės);
4. DT 11-02 “Saugos taisyklės eksploatuojant elektros įrenginius”;
5. Elektrinių ir elektros tinklų eksploatavimo taisyklės”;

Sistemos duomenys:

Aukšta įtampa	330kV, 110kV, 35kV, neutralė - izoliuota;
Vidutinė įtampa	10 kV, neutralė - izoliuota;
Žema įtampa	400 V AC±5% / 230 V AC ±5%;
	3 fazės, TN-C-S posistemė;
	dažnis 50 Hz.

Skirstomieji elektros tinklai Rietavo savivaldybėje yra Akcinės bendrovės „VST“ nuosavybė. Juos eksploatuoja Klaipėdos regiono, Plungės skyrius. Perdavimo tinklai priklauso „Lietuvos energijai“.

Į Rietavo savivaldybę elektros energija tiekama iš bendros Lietuvoje elektros energijos tiekimo sistemos. Elektros energijos tiekimo schema žiedinė.

Rietavo savivaldybės teritorijoje veikianti rajoninė pastotė (RP), kurios elektrinė galia 10 MVA, įtampa 110/35/10 kV; į ją nutiestos 110 kV ir 35 kV orinės linijos. Esamoje RP yra ~30 % laisvos galios naujų vartotojų prijungimui.

Iš RP 10kV skirstyklos jungiamos pažeminančios iš vidutinės į žemą įtampą (10/0,4—0,23kV) transformatorinės pastotės, išdėstytos elektros vartotojų apkrovimo centruose. Dalis transformatorinių pastočių įrengtos su vienu 10kV oriniu arba kabeliniu įvadu; jose sumontuota po vieną pažeminanti transformatorių. Iš šių transformatorinių pastočių jungiamų vartotojų elektros energijos tiekimo patikimumo kategorija trečia — leidžiamas elektros energijos tiekimo nutraukimas 24 valandas.

Kitose transformatorinėse pastotėse sumontuota po du pažeminančius galios transformatorius, 10kV dviejų šynų sekcijų skirstyklos ir dviejų šynų sekcijų 0,4kV elektros skydinės. Didesnėje dalyje 10kV skirstyklų įrengti galios skyrikliai; tik keliose iš jų — alyviniai arba vakuuminiai jungtuvai.

Išanalizavus esamą padėtį, elektros energijos suvartojimo mažėjimo tendencija nepastebima.

Elektros energijos vartotojai yra:

- esami pramoninės paskirties statiniai,
- esami visuomeninės paskirties objektai,
- esami gyvenamosios paskirties objektai.

Aprūpinimas reikalinga elektros energija vykdomas iš esamo skirstomojo tinklo (pažeminančių transformatorinių, vidutinės ir žemos įtampos orinių ir kabelinių tinklų).

Didesnė dalis dabar esančių 10kV ir 0,4kV elektros perdavimo linijų yra orinės.

Jau ir šiuo metu vyksta senos statybos individualių namų rekonstrukcija, juose įrengiama nauja buitinė technika, pirtys, baseinai, numatoma vykdyti daugiabučių namų renovavimo darbus. Dėl šios priežasties esamos transformatorinės pastotės modernizuojamos, moraliai pasenusi jų įranga keičiama nauja.

Kai kurių 0,4kV ir 0,23kV elektros linijų ilgiai per dideli - gerokai per dideli įtampos nuostoliai linijų galuose.

Bendras elektros skirstomųjų tinklų ilgis Rietavo savivaldybėje 22km.

Pagrindinės elektros energijos tiekimo ir paskirstymo problemos Rietavo savivaldybėje yra:

- moraliai ir fiziškai susidėvėję ~50 % transformatorinių pastočių įrenginiai,
- visiškai nėra dispečerizacijos; dėl šios priežasties elektros energijos tiekimo sutrikimams pastebėti ir jiems pašalinti sugaištama daugiau laiko, vartotojai patiria nuostolius,

- didesnė elektros paskirstymo tinklų dalis orinė. Šios linijos labiau priklausomos nuo meteorologinių sąlygų, gadina kraštovaizdį bei apsunkina žemdirbystę – orinių linijų saugos zona 10m nuo kraštinių orinės linijos laidų;

- pagerinti nepakankamą toliau nuo centro esančių gatvių apšvietimą. Rietavo mieste bei visos savivaldybės gyvenvietėse, pasenusi gatvių apšvietimo valdymo sistema. Ją reikia modernizuoti.

Siūlomi šie elektros energijos tiekimo sprendiniai:

- 1) rekonstruoti (reikalui esant ir demontuoti) esamas transformatorines pastotes, jų vietoje pastatant naujas;
- 2) įrengti reikiamą kiekį papildomų transformatorinių pastočių; dėl to sumažės elektros linijų ilgiai iki vartotojų, įtampos kritimas linijos gale bus norminis;
- 3) planuojamuose užstatyti plotuose apkrovimų centre pastatyti transformatorines pastotes; elektros energijos patikimumo kategoriją parinkti pagal apkrovimo pobūdį, t.y. turi būti užtikrintas toks elektros energijos tiekimo patikimumas, kad nenukentėtų visų rūšių vartotojų interesai;
- 4) senas orines linijas dalinai pakeisti kabelinėmis, sudarant servitutų sutartis su privačių žemių savininkais, ant kurių žemės valdų ribos bus klojami kabeliai; servitutai sudaro zoną po 1m iš abiejų kraštinių kabelių pusių;
- 5) VST numatomoje vietoje įrengti dispečerinį punktą su nuolat budinčia aptarnaujančia brigada. Į šį dispečerinį punktą perduoti kuo daugiau informacijos iš modernizuotų transformatorinių pastočių, o daliai jų numatyti ir distancinį valdymą;
- 6) užtikrinti norminę įžeminimo varžą: transformatorinių pastočių – 2,5Ω, pas vartotoją - 10Ω, pakartotą - 10Ω;
- 7) modernizuoti gatvių, įvažiavimų, aikščių ir aikštelių apšvietimą. Įrengti pakankamą lankytinų vietų, paveldo objektų fasadų apšvietimą.

Aukščiau nurodytus sprendinius siūloma atlikti etapais pagal finansines tiekėjo ir vartotojo galimybes (abiems šalims sutarus).

Naudotini 10kV suvyti kabeliai plastikine izoliacija, skirti kloti žemėje ir atvirame ore:

- standartas IEC 60502-2, HD 620,
- vardinė įtampa 10 kV,
- maksimalioji įtampa 12 kV,
- aplinkos temperatūra -35 ... +35°C,
- laidininkas - suvytas supresuotas apvalus aliuminio laidininkas su išilginiu vandens barjeru,
- laidininkų ekranas pusiau laidus XLPE,
- izoliacija XLPE,
- izoliacijos ekranas pusiau laidus XLPE,
- metalo ekranas apvalių varinių vielų, spirališkai užvyniotų ant izoliacijos ekrano su skersiniu vandens barjeru,
- išilginis drėgmės blokavimas vandenyje brinkstanti pusiau laidus juosta,
- skersinis drėgmės blokavimas prie apvalkalo tvirtai prilipinta aliuminio folija,
- apvalkalas juodas, atsparus atmosferos poveikiams PE,
- maksimali ilgalaikė kabelio temperatūra + 90 °C,
- maksimali kabelio temperatūra esant trumpajam jungimui (5 s) + 250 °C,
- žemiausia klojimo temperatūra -20 °C
- tarnavimo laikas > 40 metų,
- garantinis laikas ≥ 12 mėnesių.

Naudotini 0,4kV kabeliai:

- standartas IEC 60502-1,
- vardinė įtampa 1kV,
- maksimalioji įtampa 1,2kV,
- aplinkos temperatūra -35 ... +35°C,
- eksploataavimo sąlygos patalpose, žemėje ir atvirame ore,
- laidininkų izoliacija XLPE,

- kabelio gyslų spalvinis žymėjimas pagal HD308 S2:2001 arba IEC 60757,
- išorinis apvalkalas PVC,
- maksimali ilgalaikė kabelio temperatūra + 90°C,
- maksimali kabelio temperatūra esant trumpajam jungimui (5 s) + 250 °C,
- žemiausia klojimo temperatūra -20 °C
- tarnavimo laikas > 40 metų,
- garantinis laikas ≥ 12 mėnesių.

Prieš atliekant bet kokius projektavimo, rekonstrukcijos, naujų elektros įrenginių ar pastočių ir tinklų darbus, būtina gauti technines sąlygas iš Akcinės bendrovės „VST“, o minėtus darbus atlikti pagal EIT bei kitų statybos techninių reglamentų bei norminių dokumentų reikalavimus.

8.5.4. Sanitarinės apsaugos zonos

Taršių objektų Rietavo savivaldybėje sanitarinės apsaugos zonos nustatomos pagal LR Sveikatos apsaugos ministro 2004-08-19 įsakymu Nr. V-586 „Dėl sanitarinių apsaugos zonų nustatymo ir režimo taisyklių patvirtinimo“.

Iš tokių stambių objektų su didelėmis sanitarinės apsaugos zonomis Rietavo savivaldybėje yra UAB „Rietavo veterinarinė sanitarija“, uždarytas buitinių atliekų sąvartynas Rietave (pertvarkomas į atliekų surinkimo aikštelę), putplasčio gamybos cechas Kalakutiškėse.

Rietavo savivaldybėje yra keturios veikiančios kapinės. Tai Rietavo kapinės (esamas plotas 3,4 ha, numatytas plėtros plotas 1,88 ha), Tverų kapinės I ir II kapinės (1,18 ha, numatytas praplėtimas 0,87 ha), Spraudžio kaimo kapinės (0,42 ha, praplėsti nenumatoma).

8.6. Socialinė ir ekonominė aplinka

8.6.1. Būsto plėtra

Atsižvelgiant į demografines 2007—2027 m. m. prognozes, darytina išvada, kad kiekybinė gyvenamojo fondo plėtra Rietavo savivaldybėje gyvenamojo fondo plėtra planuojamu laikotarpiu nėra aktuali. Vertinant bendrais savivaldybės mastais, labai didelio poreikio teritorijų rezervavimui gyvenamųjų namų statybai nėra.

Pažymėtina, kad šiuo metu Rietavo savivaldybės gyventojų apsirūpinimo kokybišku gyvenamuoju būstu indikatoriai nėra aukšti. Planuojamu laikotarpiu gyvenamojo fondo rodikliai vienam gyventojui turėtų išaugti dėl, nors ir neženkliai, bet augančio gyvenamojo fondo bei pastovaus gyventojų skaičiaus mažėjimo.

Pagrindinė gyvenamojo fondo plėtros kryptis turėtų būti gyvenamojo fondo kokybės gerinimas. Tokio tipo plėtros poreikį sąlygoja Rietavo savivaldybės gyvenamojo fondo kokybės rodiklių visuma.

Rietavo savivaldybės gyvenamojo fondo aprūpinimas patogumais (vandentiekiu, kanalizacija, centriniu šildymu, karštu vandeniu, vonia ir dušu, dujomis, elektrinėmis viryklėmis) yra santykinai žemo lygio. Tai yra pirmiausiai spręstinos gyvenamojo fondo inžinerinės infrastruktūros problemos Rietavo savivaldybėje.

Aktuali būsto plėtros kryptis — socialinio būsto plėtra, kurio dalis bendroje būsto struktūroje turėtų sudaryti iki 5—7 procentų.

Socialinio būsto plėtrą sąlygoja mažas miesto gyventojų mokumas, augantis asmenų, kuriems reikalinga globa ir rūpyba, skaičius. Socialinio būsto plėtros elementai — esamo gyvenamojo fondo pritaikymas socialiniam būstui, naujo socialinio būsto statyba.

8.6.2. Socialinio aptarnavimo infrastruktūros vystymas

Rietavo savivaldybėje daugės didžiausią paklausą socialinėms paslaugoms turinčių asmenų grupių žmonių skaičiai, t.y. pensininkų ir vaikų. Prognozuojama, kad bus reikalinga ne tik intensyvi, bet ir ekstensyvi socialinių paslaugų plėtra kai kuriose iš esminių socialinių paslaugų sferų (dienos centrai, socialinių paslaugų įstaigos ir pan.).

Paklausa švietimo įstaigų paslaugoms optimistiniu atveju turėtų neženkliai mažėti, o atsižvelgiant į vykdoma švietimo tinklo pertvarką ir pastarojo optimizavimą, kuris paremtas resursų racionalaus panaudojimo prielaida, teritorinė plėtra nebus reikalinga. Esminė švietimo sferos vystymo kryptis turi būti kokybinė plėtra, rekonstruojant ir modernizuojant įstaigas, sutvarkant infrastruktūrą.

Kalbant apie kultūros įstaigų teikiamas paslaugas ir paklausą, būtina pažymėti, kad kultūros įstaigoms bei jų filialams reikalinga teritorinė plėtra, esamų pastatų bei patalpų renovacija. Tai siejama su numatoma veiklos plėtra bei turistų aptarnavimu.

Kalbant apie kultūros įstaigų teikiamas paslaugas ir paklausa joms būtina pažymėti, kad kultūros įstaigoms bei jų filialams reikalinga teritorinė plėtra, esamų pastatų bei patalpų renovacija, įrangos modernizacija. Tai siejama su numatoma kultūrinės veiklos plėtra bei turistų aptarnavimu.

Vykdoma sveikatos priežiūros sistemos reforma, orientuota į stacionarių paslaugų masto mažinimą, perkeliant asmens sveikatos priežiūros funkcijas iš antrinio į pirminį sveikatos priežiūros lygmenį, ir toliau didins paslaugų prieinamumo ir kokybės poreikį. Pagrindinė plėtos kryptis šiuo atveju turėtų būti kokybinė plėtra, rekonstruojant ir pritaikant patalpas bei sutvarkant patalpų ir teritorijos infrastruktūrą.

Tuo tarpu socialinių globos ir paramos paslaugų plėtos kryptis, atsižvelgiant į vietos gyventojų poreikius, sąlygoja papildomų teritorijų priskyrimą šios srities naujiems statiniams, esamos infrastruktūros pritaikymą įstaigoms aptarnauti. Socialinės paslaugos šiuo metu yra teikiamos visiems savivaldybės gyventojams, tačiau tiek dėl darbuotojų, tiek dėl transporto trūkumo šių paslaugų teikimas kaimo gyvenvietėse nėra pakankamai efektyvus. Socialinės problemos kaimo vietovėse dažnai yra dar aktualesnės nei mieste, todėl įvairūs dienos užimtumo centrai neįgaliesiems, pensininkams, psichikos negalią turintiems asmenims vietiniuose centruose yra būtini. Tokių paslaugų vystymas padėtų bent daliai asmenų integruotis į visuomenę, būtų užkertamas kelias tolimesniam socialinių problemų plitimui.

8.6.3. Ūkinės veiklos vystymas

Savivaldybės ūkio plėtra yra grindžiama smulkaus ir vidutinio verslo vystymo pagrindu. Teigiamas poveikis pasireišk intensyvia įmonių plėtra, panaudojant esamas bei formuojant inžinerinės infrastruktūros požiūriu patrauklias investicijas teritorijas.

Verslo plėtra turi būti grindžiama vystant papildomas „verslo verslui“ paslaugas, formuojant bei vystant smulkių įmonių kooperaciją.

Veikiančioms pramonės ir verslo įmonėms turi būti suteiktos intensyvios plėtos galimybės, pasinaudojant ekonominio augimo teikiamais veiksniais — augančiomis verslo subjektų gamybos apimtimis, ekonominiu įmonių stiprėjimu bei mokios paklausos augimu. Taip būtų galima Taip būtų galima kompensuoti verslo plėtos problemas savivaldybės teritorijoje.

Ūkio subjektams turi būti sudaryta galimybė pasinaudoti ekstensyvios plėtos galimybe. Tam reikėtų rezervuoti teritorijas pramonės ir kitų ūkio šakų (daugiausiai prekybos ir paslaugų) plėtrai. Verslo, paslaugų plėtra pritrauks papildomas privačias ir valstybės investicijas į šių centrų inžinerinę, transporto infrastruktūrą, o tai gerins gyvenviečių estetinį vaizdą, gyvenimo ir veiklos jose patrauklumą. Tokios pramonės ir verslo teritorijos numatomos savivaldybės šiaurinėje dalyje prie Plungės kelio, Rietavo miesto plėtos zonoje prie planuojamo aplinkkelio, į rytus nuo Vatušių, prie Rietavo—Laukuvos kelio netoli Labardžių bei prie A1 magistralės netoli Girėnų.

Ypatinę reikšmę Rietavo savivaldybės verslo plėtrai turi atsiveriančios veiklos galimybės turizmo ir rekreacijos srityje. Savivaldybėje esančių teritorijų rekreacinis patrauklumas galėtų pritraukti lankytojų srautus. Lankytojų poreikių tenkinimas skatina įvairiapusių rekreacinių paslaugų plėtrą kaimiškosiuose teritorijose, ypač turistinio sezono metu.

Žemės ūkio veiklai skirtos teritorijos bus laipsniškai konvertuojamos į rekreacinio pobūdžio teritorijas, inicijuojant jose turizmo aptarnavimo ir pramogų veiklas. Augs alternatyvių veiklų žemės ūkyje sektorius, nukreiptas į augančių turistų ir poilsiautojų srautų aptarnavimą.

8.6.4. Rekreacinės teritorijos ir turizmas

Savivaldybės gyventojų rekreacinių poreikių tenkinimui būtina numatyti viešam naudojimui skirtas poilsio prie vandens teritorijas. Jų Rietavo savivaldybės teritorijoje numatoma šios:

1. Tvenkinys prie Girėnų.
2. Tvenkinys prie Girdvainių.
3. Daugėdų tvenkiniai.
4. Minijos pakrantė prie Medingėnų.

5. Tvenkinys prie Pribitkos.
6. Tvenkinys prie Lozorių miško.
7. Tvenkinys prie Alko.
8. Daugėdų ežeras.
9. Gervės pakrantė prie Labardžių.
10. Aitros pakrantė prie Labardžių.
11. Ruškio ežeras.
12. Tvenkinys prie Lopaičių.
13. Rietavo miesto rekreacinė teritorija prie Jūros upės.

Kitą turizmo ir rekreacijos infrastruktūrą sudaro tokie siūlomi aptarnavimo objektai kaip motelis prie A1 magistralės netoli Girėnų, kempingas Jūros pakrantėje taip pat netoli A1 magistralės. Siūloma numatyti vietas žirginio turizmo centrams prie Spraudžio kaimo (Rietavo sen.), prie Rietavo miesto ir Medingėnų. Taip pat numatomos vietos ir golfo laukams įrengti Spraudžio kaimo apylinkėse, Pajomačio bei Skabarų kaimų apylinkėse. Šalia Medingėnų, buvusiam žemės ūkio aerodrome, siūloma įkurti oreivystės centrą, kuris būtų svarbus rekreacinis objektas Rietavo savivaldybėje.

Pačiam Rietavo miestui, jo artimiausioje aplinkoje numatoma atskira rekreacinė zona, kuri siūloma įrengti prie Jūros upės suformuojant rekreacinius tvenkinius su maudymosi vietomis.

Stovyklavietes ir poilsia vietas siūloma įrengti prie išvardintų poilsio prie vandens teritorijų.

Iš savivaldybės teritorijoje esančių gamtinių ir kultūrinių vertybių, turizmo požiūriu lankytini objektai yra Rietavo miestas su bažnyčia, rūmais, parku, Tverų miestelis, Medingėnų miestelis, Ruškio kraštovaizdžio draustinis ir Aukštojo tyro telmologinis draustinis (šis — tik tuo metu, kai jame leidžiama lankytis). Šie objektai yra apibūdinti skyriuose „Kultūros paveldo vertybių tvarkymas“ ir „Gamtinis karkasas, saugomos teritorijos ir biologinė įvairovė“.

Rietavo savivaldybė priskirtina mažo potencialo rekreacinėms teritorijoms, kurios sudaro lokalinės svarbos ir reikšmės rekreacines sistemas. Būtent tokio tipo rekreacinė sistema turėtų tapti kertine turizmo verslo ašimi. Rekreaciniai ištekliai yra santykinai maži, miškų, tinkamų rekreacijai, nėra daug, tvenkinių nedaug, kultūrinis paveldas vertinamas vidutiniškai, aplinkos sveikumas yra vidutinis, aplinkos ekologinis atsparumas yra vidutinis, tai reiškia kad teritorija tinka vidutinio intensyvumo rekreaciniam naudojimui. Perspektyvinės rekreacinės plėtros lygmuo yra žemas — galimybė kurti pavienius vietinės svarbos rekreacijos objektus. Be to, teritorija patenka į mažo rėmimo, skirtą rekreacijai vystyti, sąrašą.

Lemiamą impulsą šioje srityje gali duoti vienadienio poilsio infrastruktūros išvystymas prie kelio Kaunas—Klaipėda. Taip pat vystymas kaimo turizmo, orientuoto į Telšių ir Klaipėdos gyventojų poilsio poreikio tenkinimą.

Norint pagerinti esamą turizmo situaciją bei plėsti šią ūkio šaką savivaldybėje būtina:

- Didinti investicijas į turizmo infrastruktūros plėtrą, gerinant turizmo paslaugų kokybę, plečiant turizmo paslaugų asortimentą, įrengiant trumpalaikes poilsio aikšteles.
- Pritaikyti Rietavo savivaldybės miškų ūkį rekreacijai — įrengti tokius objektus kaip, pažintiniai, mokomieji, rekreaciniai, specializuoti takai, apžvalgos aikštelės, atokvėpio aikštelės, poilsia vietės, stovyklavietės ir kiti objektai.
- Kultūros objektų, rekreacinės ar sporto zonų šalia miestų (pagrindinį dėmesį skiriant Oginskių muziejaus rekonstrukcijai ir restauracijai, aprašytai aukščiau, nukreiptai į turizmo vystymą, savivaldybės kaimiškujų gyvenviečių rekreacinių zonų rekonstrukcijai).
- Apgyvendinimo paslaugų (ypatingai vidutinės klasės kempingų) plėtra labiausiai siektina Rietave ir Tveruose.
- Turizmo trasų (susijusių su kultūrinio pažintinio turizmo plėtra) įkūrimas ir atnaujinimas, labiausiai dėmesį skiriant Rietavo miestui.
- Ypatinga dėmesį skirti dviračių ir pėsčiųjų turizmui: informacinės sistemos sukūrimas, sustojimo vietų įrengimas ir atnaujinimas, informacinių terminalų (taškų) įrengimas Rietave ir kaimo gyvenamosiose vietovėse.
- Didelį dėmesį savivaldybės teritorijoje reikėtų skirti pažintinio turizmo plėtrai ir vystymui, nes ši rekreacijos forma vaidina svarbiausią vaidmenį stiprinant vietos tautinį identitetą ir

reprezentuoja savivaldybės teritoriją respublikiniu ir tarptautiniu mastu. Tam būtinas racionalus esamų gamtinių ir kultūrinių išteklių panaudojimas.

8.7. Teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai

8.7.1. Žemės ūkio paskirties žemė

Žemės ūkio naudmenų struktūra Rietavo savivaldybėje šiek tiek skiriasi nuo vidutinės šalies žemės ūkio naudmenų struktūros – 2006 m. pradžios duomenimis ariamoji žemė sudarė 75,6 proc. (šalies vidurkis – 84,0 proc.), pievos ir natūralios ganyklos sudarė 23,7 proc. (šalyje 14,3 proc.), o sodai ir uogynai – 0,7 proc. (šalyje 1,7 proc.). Lyginant su Telšių apskritimi, kurioje ariamoji žemė sudarė 80,9 proc., o pievos ir natūralios ganyklos – 17,9 proc., matyti, kad Rietavo savivaldybėje žemės ūkio naudmenų struktūra buvo artimesnė apskrities vidurkiui.

Rietavo savivaldybėje žemės ūkio paskirties žemė užima mažesnę plotą negu miškų ūkio paskirties žemės. Siūloma žemę su geros ūkinės vertės dirvožemiais naudoti tausojančiai žemės ūkio veiklai. Vyraujantis naudojimas augalininkystėje — javų pašarams ir maistui bei žolinių pašarų auginimas. Rekomenduojama specializacija gyvulininkystėje — pienininkystė ir kiaulininkystė.

Žemės ūkio paskirties plotai Rietavo savivaldybėje nesudaro ypatingai didelių masių. Kadangi miškų ūkio paskirties žemė jau dabar užima didesnę plotą nei žemės ūkio paskirties, nesiūloma didelius žemės ūkio paskirties žemės plotus versti miškais. Tai gali būti tikslinga tik rytinėje savivaldybės dalyje, kur yra nemažai eroduojamų dirvožemių. Toje zonoje, einančioje plačia juosta nuo Medingėnų per Tverus iki Pajomančio būtina imtis priemonių dirvožemio būklės prastėjimui sustabdyti. Taip pat būtina išlaikyti visas esamas melioracijos sistemas.

Labai nedidelė žemės ūkio paskirties žemių patenka į saugomas teritorijas: į Aitros hidrografinį draustinį ir Minijos pralaužos kraštovaizdžio draustinį. Kitos saugomos teritorijos iš esmės yra įkurtos miškų masyvuose. Tačiau žemės ūkio paskirties žemė saugomose teritorijose turi būti naudojama pagal šių teritorijų apsaugos reglamentus.

Tvarkant teritorijų planavimo priemonėmis žemės ūkio paskirties žemes, būtina užtikrinti žemės naudojimą pagal paskirtį ir ją keisti tik esant pagrįstai būtinybei. Turi savivaldybės teritorijoje nelikti apleistų žemės ūkio naudmenų.

Siūloma parengti savivaldybės seniūnijų ir kaimo bendruomenių teritorijų kaimo plėtros žemėtvarkos projektus ir numatyti stambių ūkių statybos vietas, vietinės reikšmės kelių tiesimo ir rekonstrukcijos poreikį, sausinimo sistemų naujos statybos ir rekonstrukcijos poreikį, teritorijas, kuriose yra poreikis atlikti esminį žemės sklypų išdėstymo pertvarkymą pagal žemės konsolidacijos projektus.

8.7.2. Miškų ūkio paskirties žemė

Miškų ūkio paskirties žemė užima didžiausius plotus Rietavo savivaldybėje tarp visų kitų naudojimo paskirčių. Miškų plotai pasiskirstę gana tolygiai po visą savivaldybės teritoriją, juos skiria siauresnės žemės ūkio paskirties žemės teritorijos. Pagal miškų grupes miškai Rietavo savivaldybėje pasiskirsto taip:

1. Rezervaciniai miškai — nėra.
2. Ekosistemų (A) apsaugos miškai — Ruškio kraštovaizdžio draustinis, Minijos pralaužos kraštovaizdžio draustinis, Aukštojo tyro telmologinis draustinis.
3. Rekreaciniai (B) miškai — miškų plotai prie Rietavo miesto
4. Apsaugininkai miškai — Aitros hidrografinis draustinis ir jo prieigos, Jūros slėnis, Minijos slėnis.
5. Ūkiniai miškai — sudaro džiausią plotą tarp kitų miškų grupių.

Rietavo savivaldybėje privatūs miškai sudaro apie pusę visų miškų. Miškuose išskirta ir nemaža kertinių miško buveinių (žr. skyrelį „Saugomos teritorijos“).

Miškų ūkio paskirties žemė tvarkoma pagal parengtus miškotvarkos projektus.

8.7.3. Vandens ūkio paskirties žemė

Rietavo savivaldybėje nėra didelių vandens telkinių, šios paskirties žemės užima labai mažą savivaldybės teritorijos dalį. Svarbiausios upės yra Jūra ir Minija. Rekreaciniu požiūriu yra svarbūs dirbtiniai vandens telkiniai — tik prie jų įmanomas savivaldybės gyventojų poilsis prie vandens.

8.7.4. Konservacinės paskirties žemė

Konservacinės paskirties žemei priskiriama gamtinių rezervatų žemės sklypai ir kultūros paveldo objektų žemės sklypai. Gamtinių rezervatų Rietavo savivaldybėje nėra. Iš kultūros paveldo objektų konservacinė paskirtis nustatoma archeologijos paveldo objektams bei laidojimo vietoms – kultūros paveldo vertybėms.

8.7.5. Kitos paskirties žemė

Kitos paskirties žemei priklauso gyvenamųjų vietovių teritorijos. Jos aprašytos skyriuje „Gyvenviečių sistema“ ir užima didžiuosią plotą iš kitos paskirties žemės naudojimo būdų. Taip pat kitai paskirčiai priklauso ir keliai — apie juos parašyta skyrelyje „Susisiekimo sistema“

Kitos paskirties žemei priskiriamos ir naudingųjų iškasenų teritorijos bei sąvartynai. Sąvartynas Rietavo savivaldybėje yra tik vienas ir jį numatyta uždaryti, o pažiestas žemes rekultivuoti.

Bendrajame plane įvertintas naudingųjų iškasenų telkinių išsidėstymas. Savivaldybės teritorijoje randama žvyro, smėlio, durpių. Šiuo metu dauguma telkinių neeksploatuojami. Toks durpynas kaip Aukštasis tyras, negali būti eksploatuojamas, kadangi tai saugoma teritorija, priklausanti „Natura 2000“ tinklui. Taip pat planuojama priskirti „Natura2000“ tinklui ir Aukštąjį Tyrą II (Didžiąją Girią), tikslinga savivaldybės lygmens saugomą teritoriją įsteigti ir Rešketos miške esančiam Kyvaičių-Šilų tyrai.

Kitos iškasenos turi būti eksploatuojamos, kaip tai numatyta Lietuvos Respublikos įstatymuose ir pasibaigus eksploatacijos laikui, atitinkamai rekultivuojamos jų teritorijos ir sutvarkomos pažeistų žemių teritorijos.

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Teritorijos naudojimo reglamentavimas

Rietavo savivaldybės teritorijos bendruoju planu nustatomos tikslinės žemės naudojimo paskirtys bei naudojimo būdai (teritorijų naudojimo reglamentas) pagal *Žemės sklypų pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties, būdų ir pobūdžių specifikaciją* (Valstybės žinios, 2005-03-31, Nr. 41-1317) ir *Želdynų įstatymą*, įsigaliosiantį nuo 2008-01-01. Teritorijos naudojimo pobūdis bendrajame plane nustatomas tik tada, kai jo turinys įtakoja nustatomo teritorijos tvarkymo reglamento reikalavimus.

12 lentelė. Žemės ūkio paskirties žemės reglamentavimas (galimi naudojimo būdai).

Eil. Nr.	Naudojimo būdas	Naudojimo pobūdis	G kodas	Indek-sas	Teritorijos naudojimo būdo ar pobūdžio turinys
1.	Žemės ūkio paskirties žemė		tp1	Z	
1.1.	Mėgėjiškų sodų žemės sklypai ir sodininkų bendrijų bendro naudojimo		tp1	Z1	Mėgėjiškai sodininkystei skirta, pagal teritorijų planavimo dokumentus suformuota teritorija, suskirstyta į individualius sodo sklypus ir bendro naudojimo žemę
1.1.1		Mėgėjiškų sodų sklypų	tp1	Z1.1	Žemės sklypai, pagal Sodininkų bendrijų įstatymą priskirti mėgėjiško sodo sklypams, kuriuose fiziniai asmenys (sodininkai) užsiima mėgėjiška sodininkyste
1.1.2		Sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo	tp1	Z1.2	Žemės sklypai, kuriuos naudoja sodininkų bendrijos joms priklausančių bendrojo naudojimo pastatų ir įrenginių statybai bei eksploatacijai, taip pat rekreacijai ir kitoms bendroms reikmėms
1.2	Specializuotų sodininkystės, gėlininkystės, šiltnamių, medelynų ir kitų specializuotų ūkių		tp1	Z2	Žemės sklypai, kuriuos naudoja specializuota žemės ūkio veikla užsiimantys ūkiai
1.2.1		Tvenkinių žuvininkystės ūkių	tp1	Z2.1	Žemės sklypai, kuriuos naudoja ūkiai, teisės aktų nustatyta tvarka užsiimantys žuvų veisimu, auginimu ir žvejyba žuvininkystės tvenkiniuose
1.2.2		Specializuotų augalininkystės ar gyvulininkystės ūkių	tp1	Z2.2	Žemės sklypai, kuriuos naudoja ūkiai, specializuoti tam tikros rūšies augalininkystės ar gyvulininkystės produkcijos gamybai ir ne mažiau kaip 50 proc. visos jų gaminamos prekinės produkcijos sudaro specializacijos krypties produkcija
1.3	Rekreacinio naudojimo žemės sklypai		tp1	Z3	Žemės ūkio paskirties žemės sklypai, naudojami statinių kaimo turizmo paslaugoms teikti, statybai ar rekonstrukcijai
1.4	Kiti žemės ūkio paskirties žemės sklypai		tp1	Z4	Kiti žemės sklypai, kuriuose galima žemės ūkio veikla: žemės ūkio, maisto produktų gamyba ir apdorojimas, savo pagamintų ir apdorotų žemės ūkio, maisto produktų perdirbimas ir šių produktų realizavimas, taip pat paslaugų žemės ūkiui teikimas ir geros agrarinės bei aplinkosauginės žemės būklės išlaikymas. Šiuose sklypuose galima tik ūkininkų sodybų bei žemės ūkio veiklai reikalingų ūkinių pastatų statyba ar rekonstrukcija

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

13 lentelė. Miškų ūkio paskirties žemės reglamentavimas (galimi naudojimo būdai ir pobūdžiai).

Eil. Nr.	Naudojimo būdas	Naudojimo pobūdis	G kodas	Indek-sas	Teritorijos naudojimo būdo ar pobūdžio turinys
2.	Miškų ūkio paskirties žemė		tp2	M	
2.1	Ekosistemų apsaugos miškų sklypai		tp2	M1	Telmologinių, pedologinių, botaninių, zoologinių, botaninių-zoologinių, miško genetinių, kraštovaizdžio draustinių miškai, kitų draustinių dalyse, kuriose saugomos biologinės vertybės, esantys miškai, saugomų gamtinio kraštovaizdžio objektų, buveinių ir gamtos išteklių miškai, Baltijos jūros ir Kuršių marių pakrančių miškai ir priešeroziniai miškai
2.2	Rekreacinių miškų sklypai		tp2	M2	Rekreaciniai miškai (miško parkai, miesto miškai, valstybinių parkų rekreaciniai miško sklypai ir kiti miškai, naudojami gyventojų poilsiui)
2.3	Apsauginių miškų sklypai		tp2	M3	Geologinių, geomorfologinių, hidrologinių, kultūrinių ir kraštovaizdžio draustinių, kuriuose nėra biologinių vertybių, miškai, valstybinių parkų apsauginių zonų miškai, valstybinių rezervatų ir valstybinių parkų apsaugos zonų miškai, gamyklų sanitarinių zonų miškai, kelių apsauginės ir estetinės reikšmės miškai, laukų apsauginiai miškai, miško sėkliniai medynai ir vandens telkinių apsaugos zonų miškai
2.4	Ūkinių miškų sklypai		tp2	M4	Kiti miškų ūkio paskirties žemės sklypai

14 lentelė. Konservacinės paskirties žemės reglamentavimas (galimi naudojimo būdai ir pobūdžiai).

Eil. Nr.	Naudojimo būdas	Naudojimo pobūdis	G kodas	Indek-sas	Teritorijos naudojimo būdo ar pobūdžio turinys
3.	Konservacinės paskirties žemė		tp3	C	
3.1	Gamtinių rezervatų žemės sklypai		nr0	C1	Žemės sklypai, įeinantys tiek į valstybinius rezervatus ir rezervatines apyrbes, tiek į valstybinių parkų ar biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijų rezervatus, gamtos paveldo objektus, kuriuose draudžiama ūkinė veikla
3.1.1		Griežtos apsaugos	nr0	C1.1	Žemės sklypai, kuriuose draudžiamas natūralių gamtinių procesų reguliavimas ir ūkinė veikla, išskyrus gaisrų gesinimą, teisės aktuose nustatytas biologines ir profilaktines miškų sanitarinės apsaugos priemones, kvartalinių linijų ir esamų kelių priežiūrą bei kitus teritorijų planavimo dokumentuose numatytus tvarkymo darbus
3.1.2		Reguliuojamos apsaugos	nr0	C1.2	Žemės sklypai, kuriuose draudžiama naudoti gamtos išteklius ir vykdyti kitą ūkinę veiklą, išskyrus gaisrų gesinimą, teisės aktuose nustatytas biologines ir profilaktines miškų sanitarines apsaugos priemones, kvartalinių linijų ir esamų kelių priežiūrą, planavimo dokumentuose numatytus gamtinių ekosistemų atkūrimo ir formavimo priemones, ugdomuosius kirtimus bei kitus teritorijų planavimo dokumentuose numatytus tvarkymo darbus

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Eil. Nr.	Naudojimo būdas	Naudojimo pobūdis	G kodas	Indek-sas	Teritorijos naudojimo būdo ar pobūdžio turinys
3.2	Kultūros paveldo objektų žemės sklypai		kv1	C2	Saugomų kultūros paveldo objektų ar vietovių teritorijose suformuoti žemės sklypai, kuriems nustatomos šių sklypų ir kitų nekilnojamojų daiktų tvarkymo ir naudojimo specialiosios sąlygos

15 lentelė. Vandens ūkio paskirties žemės reglamentavimas (galimi naudojimo būdai).

Eil. Nr.	Naudojimo būdas	G kodas	Indek-sas	Teritorijos naudojimo būdo ar pobūdžio turinys
4.	Vandens ūkio paskirties žemė	tp4	H	
4.1	Ūkinei veiklai naudojami vandens telkiniai	tp4	H1	Vandens telkiniai, naudojami vidaus vandens keliams, hidrotechnikos statinių statybai, verslinei žvejybai (išskyrus priskirtus žuvininkystės tvenkiniams), vandens paėmimui (geriamojo ar gamybinio vandens ruošimui) ir nuotekų išleidimui
4.2	Rekreaciniai vandens telkiniai	tp4	H2	Vandens telkiniai, kurie teisės aktų nustatyta tvarka naudojami plaukiojimo priemonėms, mėgėjiškai žūklei, vandens sportui, poilsiui, turizmui
4.3	Ekosistemas saugantys vandens telkiniai	tp4	H3	Ekosistemas saugantys vandens telkiniai, esantys saugomose teritorijose, kurių funkcijos susiję su ekosistemų apsauga
4.4	Bendrojo naudojimo vandens telkiniai	tp4	H4	Kiti vandens ūkio paskirties žemės sklypai

16 lentelė. Kitos paskirties žemės reglamentavimas (galimi naudojimo būdai ir pobūdžiai).

Eil. Nr.	Naudojimo būdas	Naudojimo pobūdis	G kodas	Indek-sas	Teritorijos naudojimo būdo ar pobūdžio turinys
5.	Kitos paskirties žemė		tp5		
5.1	Gyvenamosios teritorijos		tp6	G	Teritorija, skirta gyvenamųjų namų statybai
5.1.1		Mažaaukščių gyvenamųjų namų statybos	tp6	G1	Žemės sklypai, kuriuose yra esami arba numatomi statyti vieno ar trijų aukštų gyvenamieji namai ir jų priklausiniai
5.1.2		Daugiaaukščių ir aukštybinių gyvenamųjų namų statybos	tp6	G2	Žemės sklypai, kuriuose esami arba numatomi statyti gyvenamieji namai virš 3 aukštų
5.2	Visuomeninės paskirties teritorijos		tp7	V	Teritorija, skirta valstybės ir savivaldybės institucijoms, kitoms iš valstybės ar savivaldybių biudžetų išlaikomoms įstaigoms, tradicinėms religinėms bendruomenėms ir bendrijoms
5.2.1		Administracinių pastatų statybos	tp7	V1	Žemės sklypai, kuriuose yra esami arba numatomi statyti valstybės ir savivaldybės institucijų bei įstaigų pastatai
5.2.2		Religinių bendruomenių pastatų statybos	tp7	V2	Žemės sklypai, kuriuose yra esami arba numatomi statyti bažnyčių, vienuolynų ir kiti religinių bendruomenių pastatai

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Eil. Nr.	Naudojimo būdas	Naudojimo pobūdis	G kodas	Indeksas	Teritorijos naudojimo būdo ar pobūdžio turinys
5.2.3		Mokslo ir mokymo, kultūros ir sporto, sveikatos apsaugos pastatų bei statinių statybos	tp7	V3	Žemės sklypai, kuriuose yra esami arba numatomi statyti mokslo, mokymo ir bendrojo lavinimo mokyklų, gimnazijų, specialiųjų mokyklų, aukštesniųjų mokyklų, kolegijų, aukštųjų mokyklų ir kitų mokymo įstaigų pastatai, bibliotekų, kultūros centrų, muziejų ir kitų kultūros įstaigų pastatai, sporto kompleksų, ligoninių, greitosios pagalbos stočių, poliklinikų, sanatorijų, reabilitacijos centrų ir kitų sveikatos įstaigų pastatai
5.2.4		Rekreacinių miškų	tp7	V4	Rekreaciniai miškai, skirti viešajam naudojimui
5.3	Pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos		tp8	P	Teritorija, skirta pramonės ir gamybos įmonių, sandėlių, terminalų bei kitų sandėliavimo objektų statybai
5.3.1		Pramonės ir sandėliavimo įmonių statybos	tp8	P1	Žemės sklypai, kuriuose yra esami arba numatomi statyti pramonės, gamybos įmonių ir sandėlių pastatai
5.3.2		Sandėliavimo statinių statybos	tp8	P2	Žemės sklypai, kuriuose yra esami ar numatomi statyti terminalai ir kiti sandėliavimo statiniai
5.4	Komercinės paskirties objektų teritorijos		tp9	K	Teritorija, skirta prekybos, paslaugų ir pramogų statiniams statyti
5.4.1		Prekybos, paslaugų ir pramogų objektų statybos	tp9	K1	Žemės sklypai, kuriuose yra esami arba numatomi statyti prekybos įmonių (maisto ir kitų prekių pardavimo), finansų įstaigų (bankai, kredito įstaigos, investicinės bendrovės, draudimo įmonės ir kt.) pastatai, turizmo (viešbučiai, moteliai, sanatorijos, poilsio namai, kempingai), parodų kompleksų bei kitų paslaugų įmonių statiniai, stadionai, universalūs (daugiafunkciniai) sporto ir pramogų kompleksai, vandens bei sporto šakų statiniai
5.4.2		Laidojimo paslaugų statinių statybos	tp9	K2	Žemės sklypai, kuriuose yra esami arba numatomi statyti krematoriumai, laidojimo namai ir kiti panašios paskirties statiniai
5.4.3		Degalinių ir autoservisų statinių statybos	tp9	K3	Žemės sklypai, kuriuose yra esami arba numatomi statyti skysto ir kito kuro degalinių, autoservisų, plovyklų statiniai
5.5	Inžinerinės infrastruktūros teritorijos		tp10	I	Visų rūšių transporto ir pėsčiųjų judėjimo, inžinerinių statinių bei inžinerinių tinklų teritorijos

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Eil. Nr.	Naudojimo būdas	Naudojimo pobūdis	G kodas	Indeksas	Teritorijos naudojimo būdo ar pobūdžio turinys
5.5.1		Susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų statybos	tp10	I1	Žemės sklypai, kuriuose yra esamos arba numatomos statyti autobusų ir geležinkelio stotys, oro uostai ir aerodromai, jūros ir vidaus vandenų uostai ir prieklauskos, automobilių saugyklos (garažai, automobilių stovėjimo aikštelės), ryšių (telekomunikacijų) linijos, inžinerinių sistemų maitinimo šaltinių statiniai ir įrenginiai (transformatorinės, boilerinės ir kiti panašios paskirties statiniai)
5.5.2		Susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridoriams	tp10	I2	Žemės sklypai, kuriuose yra esami ar numatomi keliai, gatvės, geležinkelio infrastruktūros statiniai, šilumos, naftos, dujų ar kito kuro, technologiniai vamzdynai, vandentiekio, nuotekų šalinimo, energijos bei nuotolinio ryšio (telekomunikacijų) linijos, požeminio vandens (geriamojo, gėlo, mineralinio, pramoninio ir gamybinio) vandenviečių ir kiti gavybai reikalingi įrenginiai
5.6	Atskirųjų želdynų teritorijos (iki 2008-01-01 bendro naudojimo teritorijos)		tp11	B	Teritorija, skirta bendram viešam naudojimui
5.6.1		Rekreacinės paskirties želdynai (iki 2008-01-01 urbanizuotų teritorijų viešosios erdvės)	tp11	B1	Parkai, miesto ir miestelio sodai, skverai, žaliosios jungtys ir kiti poilsiui skirti želdynai;
5.6.2		Mokslinės, kultūrinės ir memorialinės paskirties želdynai (iki 2008-01-01 urbanizuotų teritorijų viešosios erdvės: kapinės, botanikos ir zoologijos sodai)	tp11	B2	Botanikos sodai, arboretumai, zoologijos sodai, etnografiniai parkai, meno ir parodų parkai, istoriniai želdynai, dendrologiniai rinkiniai, kapinės, memorialiniai parkai, kolumbariumų žemės sklypai ir kiti panašios paskirties želdynai;
5.6.3		Apsauginės ir ekologinės paskirties želdynai	tp11	B3	Apsaugines ir ekologines funkcijas atliekantys želdynai
5.7	Naudingųjų iškasenų teritorijos		tp12	N	Teritorijos, skirtos naudingosioms iškasenoms eksploatuoti
5.7.1		Naudingųjų iškasenų gavybos atvirų kasinių (karjerų)	tp12	N1	Žemės sklypai, naudojami naudingųjų iškasenų, slūgsančių arti žemės paviršiaus, gavybos ir kasybos atliekų įrenginiams

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Eil. Nr.	Naudojimo būdas	Naudojimo pobūdis	G kodas	Indeksas	Teritorijos naudojimo būdo ar pobūdžio turinys
5.7.2		Naudingųjų iškasenų gavybos požeminių kasinių (šachtomis) ir gręžinių	tp12	N2	Žemės sklypai, kuriuose yra esami ar numatomi įrengti naudingųjų iškasenų, slūgstančių gilesniuose žemės gelmių sluoksniuose, gamybos proceso aptarnavimui ir išgautų naudingųjų iškasenų sandėliavimui
5.8	Rekreacinės teritorijos		tp13	R	Teritorijos, skirtos ilgalaikio (stacionaraus) poilsio statiniams ar statinių grupėms statyti, trumpalaikio poilsio statiniams ar statinių grupėms statyti bei kitiems laikiniams pastatams statyti, kurie reikalingi išvardintiems objektams aptarnauti, taip pat paplūdimiams ir jo infrastruktūros objektams statyti
5.8.1		Ilgalaikio (stacionaraus) poilsio pastatų statybos	tp13	R1	Žemės sklypai, kuriuose yra arba numatoma statyti sanatorijas, poilsio namus, sveikatingumo kompleksus, motelius, kempingus, turizmo bazes, nakvynės paslaugų namus, jaunimo nakvynės namus, gelbėjimo stotis, kt.
5.8.2		Trumpalaikio poilsio statinių statybos	tp13	R2	Žemės sklypai, kuriuose yra arba numatoma įrengti stovyklavietes, poilsia vietas, paplūdimius, kt.
5.9	Teritorijos krašto apsaugos tikslams		tp14	A	Krašto apsaugos teritorija, skirta specialiems krašto apsaugos tikslams ir valstybės sienos apsaugai
5.9.1		Specialiųjų krašto apsaugos tikslų	tp14	A1	Žemės sklypai karinei infrastruktūrai (prie štabų, kareivinių, valgyklų, mokymo patalpų ir kitų statinių) poligonams, karinio mokymo teritorijoms
5.9.2		Valstybės sienos apsaugos tikslų	tp14	A2	Žemės sklypai, užimti valstybės sienos apsaugos tarnybos centrinių, teritorinių ir kitų struktūrinių padalinių pastatais (statiniais ir įrenginiais) ir skirti valstybės sienos apsaugos objektams pasienyje įrengti ir jiems eksploatuoti
5.10	Atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo teritorijos		tp15	S	Atliekų saugojimo teritorijos, kuriose vykdomas neterminuotas atliekų (pavojingų, nepavojingų arba inertinių) kaupimas, laikymas neribotą laiką specialiaame tam skirtame įrenginyje ar teritorijoje, siekiant jas naudoti ar šalinti, rūšiuoti surinktas atliekas pagal medžiagas, siekiant jas perdirbti ar naudoti

9. VERTINIMAS IR JO SUNKUMAI

Rietavo savivaldybės bendrojo plano koncepcijos strateginio pasekmių aplinkai vertinimas buvo atliekamas nustatant atskirų plano dalių sprendinių poveikį svarbiausiems aplinkos komponentams. Šios savivaldybės bendrojo plano dalys yra tokios:

1. Erdvinė savivaldybės teritorijos struktūra
2. Susisiekimo komunikacijos
3. Inžinerinė infrastruktūra
4. Aplinkos kokybė ir saugomos teritorijos
5. Kultūros paveldas
6. Rekreacija ir turizmas
7. Socialinė infrastruktūra ir būstas
8. Ekonominė aplinka

Pagrindiniai aplinkos komponentai, kurių atžvilgiu atliekamas vertinimas, parinkti pagal *Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašą* bei savivaldybės bendrojo plano apimtį. Tai yra:

- oras, vanduo ir dirvožemis,
- augalija, gyvūnija ir bioįvairovė,
- kultūros paveldas,
- visuomenė ir jos sveikata,
- ekonominė aplinka.

Bendrojo plano koncepcijos pasiūlymų strateginis poveikis aplinkai vertintas, pasitelkiant ekspertų išvadas. Taip pat remtasi Lietuvos statistikos departamento, Kultūros paveldo departamento, Saugomų teritorijų tarnybos bei valstybinio monitoringo ir kitais viešai prieinamais duomenimis.

Pagrindinė vertinimo problema yra nustatytos metodikos, tinkamos įvairių teritorijų bendrųjų planų vertinimui, trūkumas. Taip pat rimta problema yra tai, kad gauti konkrečius aplinkos kokybės duomenis yra labai sudėtinga, dažniausiai neįmanoma, nes aplinkos stebėseną dabartiniu metu dažniausiai vykdoma tik visos šalies mastu, o savivaldybių monitoringo programos ne visur yra parengtos ir vykdomos.

10. STEBĖSENOS PRIEMONĖS

Bendrojo plano įgyvendinimo ir poveikio aplinkai stebėseną turės būti vykdoma remiantis *LR monitoringo įstatymu* (Valstybės žinios: 2006-05-20, Nr. 57-2025), *Bendrąsiais savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatais* (Valstybės žinios: 2004 08 21, Nr. 130-4680) ir *Savivaldybės teritorijos bendrojo plano rengimo taisyklėmis* (Valstybės žinios: 2007-07-03 Nr.73-2917). Efektyviai stebėsenai užtikrinti, patvirtinus bendrąjį planą, savivaldybės administracijos direktorius ir kitos institucijos vykdys sprendinių įgyvendinimo stebėseną (monitoringą), priežiūrą ir kontrolę. Bendrojo plano stebėsenos (monitoringo) metu:

- rengiama Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo programa, nustatomas investicijų poreikis;
- analizuojama teritorijų planavimo duomenų banke sukaupta informacija;
- formuojant savivaldybės biudžetą, teikiami pasiūlymai dėl Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo;
- stebimi rajono ekonominio potencialo, ūkinės veiklos, infrastruktūros, nekilnojamojo turto rinkos raidos pokyčiai;
- nustatyta tvarka vykdoma gamtos ir kultūros paveldo objektų išsaugojimo priežiūra;
- analizuojami rajono urbanistinės plėtros ir inžinerinės infrastruktūros pokyčiai;
- analizuojami sveikatos apsaugos ir socialinės rūpybos infrastruktūros bei jų sąlygų pokyčiai;
- vykdoma kultūros ir švietimo infrastruktūros duomenų informacijos analizė;
- analizuojamos kitos pagrindinės ekonominės veiklos sąlygos ir aplinkos kokybę lemiantys faktoriai.

Rietavo savivaldybės bendrojo plano įgyvendinimo stebėseną turės apimti kasmetinės informacijos surinkimą ir kaupimą srityje, kuriose yra numatyti bendrojo plano sprendiniai. Bus atliekama tiek neigiamų, tiek teigiamų pasekmių stebėseną. Pasekmės stebimos ir analizuojamos atsižvelgiant į galimą jų netiesioginį, kaupiamąjį, sąveikaujantį pobūdį.

Siūloma bendrojo plano stebėsenos indikatorių ir jų išraiškos sistema pateikta žemiau esančioje lentelėje. Numatoma įtraukti bendrojo plano įgyvendinimo stebėseną įtraukti į Rietavo savivaldybės aplinkos monitoringo programą, kaip nurodyta *Bendruosiuose savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatuose*. Siekiant, kad šios stebėsenos programos viena kitos nedubliuotų, aplinkos kokybės indikatoriai (apibūdinantys vandens, oro, dirvožemio taršą, taip pat fizikinę taršą) turės būti numatyti savivaldybės aplinkos monitoringo programoje.

17 lentelė. Rietavo savivaldybės bendrojo plano įgyvendinimo stebėsenos indikatorių sistema.

Eil. Nr.	Sritis	Indikatoriai	Matavimo vienetai	Rezultatų išraiška
1.	URBANISTINĖ PLĖTRA	Parengti teritorijų planavimo dokumentai, kuriems buvo išduotos sąlygos pagal bendrojo plano sprendinius	vnt. sk.	Skaitinė, aprašomoji
		Savivaldybės teritorijų pagal skirtingas tikslines žemės naudojimo paskirtis balansas (žemės ūkio, miškų ūkio, vandenių ūkio, kitos paskirties žemių plotas ir procentinis santykis)	ha, proc.	Skaitinė
		Visuomenės poreikiams naudojamos viešos teritorijos (želdynai, poilsio prie vandens teritorijos)	ha	Skaitinė
2. 1	INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA	Prie vandentiekio ir nuotekų sistemų prisijungusių gyventojų skaičius	vnt. sk.	Skaitinė
		Nuotekų valyklose išvalomų nuotekų procentas / Nuotekų išvalymo laipsnio, lyginant su normomis reikalaujamu, procentinis santykis	proc./proc	Skaitinė

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Eil. Nr.	Sritis	Indikatoriai	Matavimo vienetai	Rezultatų išraiška
		Geriamo vandens kokybės atitikimas higienos normai HN 24:2003	pagal HN 24:2003	Skaitinė, aprašomoji
		Lietaus nuotakyno ilgis savivaldybės gyvenvietėse	km	Skaitinė
		Dujotiekio tinklų įrengimas, gyvenviečių dujųofikavimas	km	Skaitinė, aprašomoji
		Plačiajuosčio duomenų perdavimo prieigos taškų skaičius kaimiškųjų seniūnijų viešojo administravimo sektoriaus institucijose	vnt. sk.	Skaitinė
		Pašto įstaigų skaičius	vnt. sk.	Skaitinė
		I Telšių regiono sąvartyną išvežamų atliekų kiekis tonomis.	t	Skaitinė
		Surinktų pakuočių kiekis: - stiklo, - metalo, - plastiko, - popieriaus.	proc. proc. proc. proc.	
		Perdirbtų pakuočių kiekis: - stiklo, - metalo, - plastiko, - popieriaus	proc. proc. proc. proc.	Skaitinė
		Surenkamų ir atskirai deponuojamų biodegrazuojančių atliekų kiekis tonomis	t	Skaitinė
		Prisijungusių centralizuoto šilumos tiekimo sistemų vartotojų procentas	proc.	Skaitinė
		Gyventojų, kuriems tiekama norminės įtampos elektros energija, procentas	proc.	Skaitinė
3.	SUSISIEKIMO INFRASTRUKTŪRA	Nutiestų naujų kelių ilgis	km	Skaitinė
		Išasfaltuotų kelių ilgis	km	Skaitinė
		Pėsčiųjų-dviračių takų ilgis	km	Skaitinė
		Įskaitinių eismo įvykių skaičius	vnt. sk.	Skaitinė
4.	KULTŪROS PAVELDAS	Kultūros paveldo objektų fizinės būklės vertinimas	-	Aprašomoji
		Kultūros paveldo objektų, pritaikytų viešajam naudojimui skaičius	vnt. sk.	Skaitinė
5.	SAUGOMOS TERITORIJOS IR GAMTOS PAVELDAS	Saugomų teritorijų plotas	ha	Skaitinė
		Pažiestų teritorijų plotas	ha	Skaitinė
		Gamtos paveldo objektų fizinė būklė	-	Aprašomoji
6.	EKONOMINIS POTENCIALAS IR ŪKINĖ VEIKLA	Tiesioginių užsienio investicijų ir materialinių investicijų gausa (absoliuti/santykinė)	mln. lt/lt	Skaitinė
		Veikiančių ūkio subjektų skaičius	vnt.	Skaitinė
		Parduotos pramonės produkcijos kiekis ir prekybos bei paslaugų įmonių apyvarta (absoliuti/santykinė)	mln. lt/lt	Skaitinė
		Vidutinės nekilnojamo turto kainos	lt.	Skaitinė
7.	NEKILNOJAMO TURTO RINKA	Nekilnojamo turto sandėrių skaičius	vnt.	Skaitinė
		Naudingo gyvenamojo ploto, tenkančio 1-am savivaldybės gyventojui dydis	m ²	Skaitinė
8.	GYVENAMASIS FONDAS	Socialini būsto dalis bendrame	proc.	Skaitinė

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Eil. Nr.	Sritis	Indikatoriai	Matavimo vienetai	Rezultatų išraiška
		gyvenamajame fonde		
		Avarinio gyvenamojo fondo dalis bendrame gyvenamajame fonde	proc.	Skaitinė
		Modernizuotų daugiabučių namų skaičius	vnt.	Skaitinė
		Gydytojų ir slaugytojų skaičius tenkantis 10 000 tūkst. gyventojų	vnt.	Skaitinė
9.	SVEIKATOS APSAUGA IR SOCIALINĖ RŪPYBA	BPG kabinetų skaičius	vnt.	Skaitinė
		Lovų skaičius tenkantis 10 000 tūkst. gyventojų	vnt.	Skaitinė
		Kompleksinių dienos centrų tinklas	vnt.	Skaitinė, aprašomoji
		Įgyvendintų socialinės integracijos programų skaičius	vnt.	Skaitinė, aprašomoji
		Mokinių pavėžėjimo sistema (kelionės iki mokymo įstaigos trukmė)	val.	Skaitinė
10.	ŠVIETIMO INFRASTRUKTŪRA	Restauruotų, modernizuotų švietimo įstaigų skaičius	vnt.	Skaitinė, aprašomoji
		Švietimo tinklo pertvarkos plano laikymasis (pagal planą reorganizuotų, uždarytų įstaigų skaičius)	vnt.	Skaitinė, aprašomoji
		Viešieji interneto prieigos taškai kaimo bibliotekose	vnt.	Skaitinė
11.	KULTŪROS INFRASTRUKTŪRA	Oginskių kultūros rūmų rekonstravimas ir pritaikymas rekreacijai	-	Aprašomoji
		Restauruotų, modernizuotų kultūros įstaigų skaičius	vnt.	Skaitinė
		Dalyvių kultūrinuose renginiuose ir skaitytojų bibliotekose skaičius	vnt.	Skaitinė
		Kasmetinių kultūrinių renginių skaičius	vnt.	Skaitinė

Bendrojo plano stebėseną truks iki naujo savivaldybės teritorijos bendrojo plano patvirtinimo. Už stebėsenos atlikimą ir veiksmus, reikalingus susidariusiai nepalankiai situacijai ištaisyti atsakingas savivaldybės administracijos direktorius ir kitos institucijos (*Savivaldybės teritorijos bendrojo plano rengimo taisyklės* (Valstybės žinios: 2007-07-03 Nr.73-2917).

Savivaldybės administracijos direktorius pagal Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėsenos (monitoringo) duomenis, likus ne vėliau kaip šešioms mėnesiams iki naujų savivaldybės tarybos rinkimų pradžios, pateiks ataskaitas savivaldybės tarybai, taip pat informuos visuomenę spaudoje bei savivaldybės interneto tinklalapyje apie Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimą.

Savivaldybės administracijos direktorius per šešis mėnesius po savivaldybių tarybos rinkimų supažindins naują savivaldybės tarybą su Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo rezultatais.

11. SANTRAUKA

Bendrojo plano tikslai ir turinys

Rietavo savivaldybės bendrasis planas rengiamas, atsižvelgiant į Rietavo savivaldybės Tarybos iškeltus tikslus bei uždavinius, išvardintas žemiau:

9. Suformuoti Rietavo savivaldybės teritorijos vystymo koncepciją, nustatyti teritorijos tvarkymo, naudojimo ir apsaugos prioritetus.
10. Tobulinti Rietavo savivaldybės teritorijos erdvinę struktūrą, vystyti jos urbanistinę sistemą.
11. Formuoti miškų ir želdynų sistemas, numatyti užstatytų teritorijų gyvenimo ir aplinkos kokybę gerinančias priemones.
12. Nustatyti priemones, užtikrinančias racionalų gamtos išteklių naudojimą, kraštovaizdžio tvarkymą, ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros vertybes.
13. Plėtoti inžinerinę, susisiekimo ir kitą visuomenės poreikiams tenkinti reikalingą infrastruktūrą.
14. Rezervuoti teritorijas visuomenės poreikiams reikalingų objektų plėtrai.
15. Nustatyti pagrindines tikslines žemės naudojimo paskirtis.
16. Atlikti teritorijos funkcinį zonavimą.

Rietavo savivaldybės teritorijos bendrojo plano turinys bendrojo plano rengimo etape apima teritorijos funkcinį zonavimą, urbanistinio karkaso konkretizavimą bei urbanistinės sistemos plėtojimą, gyvenamųjų vietovių tinklo nustatymą, miškų ir kraštovaizdžio tvarkymo zonų nustatymą, gamtinio karkaso formavimą, ekologinės ir bioįvairovės apsaugos zonų nustatymą, rekreacinės, pramonės, verslo, turizmo ir kitos paskirties teritorijų plėtojimo galimybių nustatymą, techninės, socialinės, kultūrinės infrastruktūros vystymą, vyraujančio pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties būdo nustatymą.

Bendrojo plano sąsaja su kitais planais ir programomis

Rietavo savivaldybės teritorijos bendrasis planas taip pat siejasi su kitais regiono ir valstybės reikšmės planais ir programomis, išvardintomis žemiau:

- Rengiamas Telšių apskrities bendrasis planas.
- Lietuvos Respublikos bendrasis planas (patvirtintas LR Seimo 2001 m.).
- Ilgalaikė (iki 2025 metų) Lietuvos transporto sistemos plėtros strategija (Valstybės žinios: 2005 06 28 Nr.79-2860).
- Lietuvos būsto strategija (Valstybės žinios, 2004 01 24, Nr. 13-387).
- Lietuvos miškingumo didinimo programa (Valstybės žinios, 2003. Nr.1-10).
- Lietuvos Respublikos kraštovaizdžio politikos kryptių aprašas (Valstybės žinios, 2004 12 04, Nr. 174-6443).
- Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 metų ilgalaikė strategija (Valstybės žinios: 2002 06 19, Nr.60-2424).
- Nacionalinė gyventojų senėjimo pasekmių įveikimo strategija (Valstybės žinios: 2004 06 17, Nr.95-3501).
- Nacionalinės darnaus vystymosi strategija (Valstybės žinios, 2003 Nr.89-4029).
- Nacionalinės energetikos strategija (Valstybės žinios: 2002, Nr.99-4397).
- Nacionalinės integralios paveldosaugos strategijos metmenys (Valstybės žinios, 2004 12 07, Nr. 175-6516).
- Požeminio vandens naudojimo ir apsaugos 2002-2010 metų strategija (Valstybės žinios, 2002 01 30, Nr. 10-362).
- Valstybės ilgalaikės raidos strategija (Valstybės žinios: 2002 11 27. Nr.113-5029).
- Valstybinė aplinkos apsaugos strategija (Valstybės žinios: 1996 10 25, Nr.103-2347).
- Valstybinė švietimo strategija 2003-2012 (Valstybės žinios: 2003 07 18, Nr.71-3216).
- Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas (Valstybės žinios, 2002 04 17, Nr. 40-1499).
- Vandentvarkos ūkio (vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo) plėtros strategija (Valstybės žinios: 2005, Nr.8-245).
- Želdynų apsaugos, tvarkymo ir atkūrimo strategija (Valstybės žinios: 2003 01 04, Nr.1-9).
- Žemės ūkio ir kaimo plėtros strategija (Valstybės žinios: 2000 06 21, Nr.50-1435)

Esama aplinkos būklė

Aplinkos kokybė. Pagrindiniai oro teršalų emisijos į atmosferą šaltiniai Rietavo savivaldybėje yra autotransportas. Didžiausią dalį teršalų struktūroje sudarė anglies monoksidas (CO), azoto junginiai (NOx) ir lakieji organiniai junginiai.

Paviršiniai vandenys užima tik 1,53% Rietavo savivaldybės teritorijos. Rietavo savivaldybėje vandens tiekimui naudojamas gėlas požeminis vanduo, kuris centralizuotai tiekiamas iš vandens gręžinių. Kaimo vietovėse ir sodybose daugiausia naudojamas gruntinis vanduo iš kastinių šulinių. Duomenų apie vandens iš šulinių kokybę nėra. Nuotekų išleidimas yra pagrindinis veiksnys, lemiantis vandens kokybę. Rietavo savivaldybės teritorijoje nuotekų išleidimas iš valymo įrenginių padidėjo 65% nuo 131 tūkst. kub. m. per metus iki 200 tūkst. kub. m. per metus nuotekų. Iš viso išleisto nuotekų kiekio 96-97% nuotekų yra išvaloma iki reikalaujamų normų.

Gamtiniai ištekliai. Rietavo savivaldybė nepasižymi ypatinga gamtinių išteklių (naudingųjų iškasenų) gausa. Gausiausia išteklių rūšis yra durpės, bet šie telkiniai kartu yra ir labai svarbios biologinei įvairovei teritorijos, tokios kaip Auštasis tyras, kurs yra ir draustinis, ir „Natura2000“ teritorija. Taip pat šiuo metu yra numatoma steigti ir nauja tokio pat pobūdžio draustinį — Aukštąją girią. Iš 16 durpių telkinių, naudojami yra tik du. Smėlio telkinys yra tik vienas ir taip pat nenaudojamas. Žvyro telkiniai yra 5, naudojami 4. Naudojami yra visi 5 gėlo vandens telkiniai. Naftos telkinių nėra, suformavus Rietavo savivaldybę, Plungės naftos telkinys liko Plungės raj. teritorijoje.

Saugomos teritorijos. Gamtinis karkasas. Geologinės takoskyros užima didžiąją dalį Rietavo savivaldybės teritorijos. Iš rytinės į vakarinę dalį nusidriekianti dalis Žemaičių aukštumų vandenskyrinio masyvo (Tverų kalvynas — Gilio girio miškai) formuoja nacionalinės svarbos geoeologinę takoskyrą, atskiriančią Minijos upės aukštupį nuo Rešketo upės (Ventos baseinas) ir Aitros upės (Jūros baseinas) ištakų. Palaipsniui Vidurio Žemaičių kalvynui perėjus į Vakarų Žemaičių plynaukštę iš šiaurinės į pietinę Rietavo savivaldybės teritorijos dalį nusidriekia nacionalinės svarbos geoeologinė takoskyra (Aukštasis tyras — Spraudės miškai — Volungiškės miškai), Endriejavo kalvagūbriui atskiriantį Minijos vidurupio intakus nuo Jūros upės ištakų.

Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai — teritorijos užimančios tarpinę padėtį tarp geoeologinių takoskyrų ir migracijos koridorių, galinčios pakeisti šoninius migracijos srautus (šoninį nuotėkį), taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu. Rietavo savivaldybės teritorijos pietinėje (Meškių — Žadvainių — Rindžių miškų ir apymiškių plotuose) ir pietrytinėje (Šiuraičiai) dalyse, nusidriekęs regioninės svarbos vidinio stabilizavimo arealas.

Migraciniai koridoriai — slėniai, raguvynai bei dubakloniai, kuriais vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija. Rietavo savivaldybės teritorijos šiaurine riba tekančios Minijos upės slėnis ir Jūros upės slėnis žemiau Rietavo miesto formuoja regioninės svarbos, o Aitros, Palos, Jūros (aukščiau Rietavo) upių slėniai — mikroregioninės reikšmės migracijos koridorius. Minijos upės, Aitros upės (nuo draustinio pradžios) teritorijoms būtinas esamo kraštovaizdžio natūralumo palaikymas ir stiprinimas. Likusioms migracinių koridorių teritorijoms, ypač Jūrai upės slėniui žemiau Rietavo, priskirtinos kitai kraštovaizdžio tvarkymo kryptims, pagal kurią būtinas natūralumą atstatančių kraštovaizdžio elementų grąžinimas ir gausinimas.

Draustiniai ir „Natura 2000“ teritorijos.

Esamą Rietavo savivaldybės saugomų teritorijų tinklą sudaro 4 valstybiniai draustiniai. Minijos pralaužos kraštovaizdžio draustinyje saugomas Minijos upės prasiveržimo pro moreninius kalnagūbrius kraštovaizdis. Dalis draustinio yra Telšių rajono savivaldybės teritorijoje.

Ruškio kraštovaizdžio draustinis įkurtas siekiant apsaugoti charakteringą pakraštinių moreninių darinių landsaftą — vieną aukščiausių (210 m virš jūros lygio) Vakarinės Žemaičių aukštumos vietų su volo formos lygiagrečiai išsidėsčiusių kalvų virtine. Jį sudaro ant aukštų kalvų augantys eglynai bei giliose daubose slypintys Ruškio, Spiralės (Ruškelio), Varleisčio ežerėliai bei pelkės.

Aitros hidrografiniame draustinyje saugomas negilus salpinio slėnio vingiuotas Aitros žemupys bei vidurupis. Draustinis apima ir dalį Šilalės rajono teritorijos.

Aukštojo tyro telmologinis draustinis yra dalis didesnės vietovės, atitinkančios gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, nustatytus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. balandžio 20 d. įsakymu Nr. 219 „Dėl gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų kriterijų patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. 37-1271) — Rietavo miškai. Aukštojo tyro telmologiniame draustinyje yra išlikę daug vertingų gamtinių kompleksų, ypač aukštapelkių ir pelkinių miškų. Teritorijoje aptikta 11 Europos Bendrijos svarbos gamtinių buveinių, įtrauktų į 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros (toliau – Buveinių direktyva) I priedą, tipų. Aukštojo tyro telmologiniame draustinyje taip pat aptiktos 2 į Lietuvos raudonąją knygą įrašytos ir 4 pagal Buveinių direktyvą saugomos žinduolių rūšys: lūšis (*Lynx lynx*), baltasis kiškis (*Lepus timidus*), vilkas (*Canis lupus*) ir bebras (*Castor fiber*).

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Šiuo metu atliekama Aukštojo Tyro telmologinio draustinio ribų korektūra, kurios tikslas parengti Aukštojo Tyro telmologinio draustinio ribų specialųjį planą bei individualius nuostatus.

Rietavo savivaldybėje yra įsteigtos 4 savivaldybės saugomos teritorijos — nedideli botaniniai — zoologiniai draustiniai, kuriuose randama įvairių retųjų augalų ir gyvūnų rūšių: tetervinų (*Tetrao tetrix*), švygždų (*Porzana porzana*), auga kelių rūšių saulašarės, reti vandens augalai.

Kultūros paveldas. Kadangi Rietavo savivaldybė priklauso mažųjų Lietuvos savivaldybių kategorijai — jos teritorija kultūros paveldo objektų skaičiumi negali lygintis su didelėmis rajonų savivaldybėmis. Nekilnojamųjų kultūros vertybių registre užfiksuota tik 30 objektų (dalis dar likę Plungės rajono savivaldybės registre). Teritorijų planavimui svarbiausi kultūros paveldo objektai savivaldybėje, ryškiausiai atstovaujantys šio Žemaitijos regiono kultūros paveldą yra Rietavo miestas, su jame esančiais kultūros paveldo objektais – Oginskių buv. dvaro sodybos kompleksu, senojo miesto kultūriniu sluoksniu, bažnyčios statinių ansambliu, vienas seniausių Lietuvoje Tverų miestelis su bažnyčia ir mitologinėmis vietomis, Medingėnų miestelis.

Be Rietavo buv. dvaro sodybos Rietavo, Tverų bažnyčių kompleksų likusią dalį sudaro archeologinis paveldas: Lopaičių, Švedkalnio, Šiuraičių piliakalniai, Rietavo, Tverų istorinio miesto vietos ir smulkesni kultūros paveldo objektai.

Savivaldybės teritorijoje išsiskiria kultūros vertybių sandauga – Rietavo miestas, kur yra nacionalinės svarbos kultūros paveldo objektas - Oginskių buv. dvaro sodybos ansamblis su parku. Rietavui ir Savivaldybėje esantiems miesteliams nėra suteikta net pradinė apsauga. Tačiau šie kultūros paveldo objektai, urbanistinė struktūra yra verti išsaugojimo, bent savivaldybės lygmenyje..

Turizmo infrastruktūra. Turizmo sektorius Rietavo savivaldybėje yra labai menkai išvystytas. Nors savivaldybė pasižymi paknakamai patraukliu kraštovaizdžiu, lankytojų susilaukia nedaug, pirmiausiai dėl to, kad nepasižymi lankytinų vietų gausa, yra santykinai toli Baltijos jūros ir neturi turistams patrauklių vandens telkinių. Dėl to, savivaldybėje beveik neišvystyta turizmo infrastruktūra.

Rietavo savivaldybės turizmo paslaugų materialinė bazė nėra išvystyta nei kiekybiniu nei kokybiniu požiūriu. Visuose turizmo paslaugų infrastruktūros sektoriuose paslaugų kokybės gerinimui, laisvalaikio pramogų kūrimui ir turizmo produktų konkurencingumo stiprinimui būtinos investicijos.

Socialinė aplinka. Demografija. Rietavo savivaldybė yra viena mažiausių visoje šalyje vertinant gyventojų skaičių. Rietavo savivaldybėje 2006 m. sausio 1 d. gyveno 10290 žmonių, kas sudarė tik 5,9 proc. bendro Telšių apskrities gyventojų skaičiaus ir 0,3 proc. Lietuvos gyventojų skaičiaus. Savivaldybės centras – Rietavo miestas - pagal gyventojų skaičių tarp 103 Lietuvos miestų užima 60 vietą.

2006 m. pradžioje gyventojų tankumas Rietavo savivaldybėje siekė 17,6 gyventojų viename kvadratiname kilometre, t.y. 586 km2 savivaldybei priklausančiame plote gyveno 10290 gyventojų. Tai buvo beveik tris kartus mažesnis gyventojų tankumas nei vidutiniškai Lietuvoje (52,1 gyv./km2).

Per 2002 – 2006 m. laikotarpį Rietavo savivaldybėje gyventojų skaičius sumažėjo 3,5 proc.

Švietimas. Iš viso Rietavo savivaldybėje veikia 1 ikimokyklinio ugdymo įstaiga – Rietavo lopšelis darželis, esantis Rietavo mieste, Paupio gatvėje. Statistikos departamento prie LRV duomenimis, Rietavo savivaldybėje veikia 10 bendrojo lavinimo mokyklų: Rietavo Lauryno Ivinskio gimnazija, jos Daugėdų ir Pelaičių pradinio ugdymo skyriai, Rietavo „Aušros“ katalikiška vidurinė mokykla, Tverų vidurinė mokykla, jos Pajomančio pradinio ugdymo skyrius, Labardžių pagrindinė mokykla, Medingėnų ir Žadvainių pagrindinės mokyklos. Šis skaičius išlieka pastovus jau keltą metų. Taigi galima sakyti, jog švietimo tinklo pertvarka ir optimizavimas dar nėra palietęs Rietavo savivaldybės.

Savivaldybėje veikia 1 aukštojo mokslo įstaiga – nuo 2002 m. veikianči Žemaitijos kolegija. Žemaitijos kolegija savo absolventams suteikia aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą.

Socialinė priežiūra. Rietavo savivaldybėje veikia tik viena stacionari socialinės globos įstaiga – Rietavo parapijos senelių globos namai. Kitos trys Rietavo savivaldybėje veikiančios socialinės globos įstaigos - VšĮ Rietavo pagalbos namuose centras, Tverų dienos centras ir VšĮ Dienos centras prie Invalidų draugijos – yra nestacionarios.

Sveikatos apsauga. Statistikos departamento duomenimis, 2005 m. Rietavo savivaldybėje veikė 18 sveikatos apsaugos įstaigų. Didžiausią dalį (50 proc.) visų sveikatos priežiūros įstaigų sudarė medicinos punktai. Privačios asmens sveikatos priežiūros įstaigos sudarė 22,2 proc. visų sveikatos apsaugos įstaigų Rietavo savivaldybėje, 11,1 proc. sveikatos priežiūros įstaigų sudarė privačios odontologinės priežiūros įstaigos. Rietavo savivaldybėje taip pat veikė 2 ambulatorijos ir vienas PSPC, kuris teikė antrinio lygmens sveikatos priežiūros paslaugas. Vertinant sveikatos priežiūros įstaigų skaičių, Rietavo savivaldybė atsilieka nuo likusių Telšių apskrities savivaldybių.

Kultūrinis aptarnavimas. 2005 m., Statistikos departamento prie LRV duomenimis, Rietavo savivaldybėje veikė 8 bibliotekos: Rietavo savivaldybės viešoji biblioteka ir 7 jos filialai (Tveruose, Pelaičiuose, Medingėnuose, Lioliuose, Labardžiuose, Girdvainiuose ir Daugėduose). 2005 m. Rietavo savivaldybėje veikė 6 kultūros centrai. Per 2003 – 2005 m. laikotarpį jų skaičius nepakito. Rietavo savivaldybėje veikia 2 muziejai: Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejus ir Rietavo Lauryno Ivinskio gimnazijos etnografijos muziejus.

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Būstas. Rietavo savivaldybėje 2006 m. sausio 1 d. buvo 1928 gyvenamieji namai, iš kurių daugumą (91,2 proc.) sudarė vieno ir dviejų butų gyvenamieji namai. Gyvenamieji namai sudarė 16,8 proc. visų savivaldybės pastatų skaičiaus. Didžiausia savivaldybės būstų dalis 2005 metų pabaigoje buvo kaimo gyvenamosiose vietovėse (61,5 proc.). Šimtui Rietavo savivaldybės gyventojų vidutiniškai teko 18,7 gyvenamojo namo (1,6 daugiabučio ir 17,1 vieno ar dviejų butų gyvenamojo namo). O tai yra aukštas rodiklis lyginant su Lietuvos ar apskrities vidurkiais.

Lyginant 2005 m. būstų apsirūpinimą komunaliniais patogumais Lietuvoje ir Rietavo savivaldybėje, savivaldybės rodikliai, išskyrus apsirūpinimą dujomis, yra prastesni, nei vidutiniškai šalyje.

Rietavo savivaldybėje yra 5 gyvenamieji namai, priskiriami prie pastatų, skirtų gyventi įvairių socialinių grupių asmenims, kategorijos (bendrabučiai, vaikų namai, prieglaudos, globos namai, šeimos namai, nakvynės (benamųjų) namai, vienuolynai ir kt.).

Socialinio būsto problemą paliudija ir gyvenamųjų pastatų nuosavybės rodikliai. Rietavo savivaldybėje valstybei ar savivaldybei priklauso tik 8 vieno ar dviejų butų gyvenamieji namai, 27 gyvenamosios patalpos, be to savivaldybė ar valstybė disponuoja nuosavybės teisėmis tik į 2 gyvenamuosius namus įvairioms socialinėms grupėms.

Ekonominė aplinka. Statyba. Rietavo savivaldybėje statyba yra viena iš mažiausiai kiekybiškai išvystytų ūkio šakų, kurioje veikia tik 0,01 proc. visų savivaldybės ūkio subjektų, t.y. tik 2 įmonės. Tačiau kokybiškai situacija yra ženkliai geresnė: viena iš dviejų statybos įmonių, įsikūrusių Rietavo savivaldybėje, patenka tarp septynių šimtų didžiausių šalies įmonių. Tai UAB „Plungės lagūna“ (pagal 2006 m. apyvertą tarp šalies didžiausių bendrovių užėmusi 326 vietą). UAB „Plungės lagūna“ yra didžiausias darbdavys visoje Rietavo savivaldybėje, ši bendrovė yra įdarbinusi virš 200 žmonių.

Pramonė. Rietavo savivaldybėje pramonės sektoriui 2006 m. pradžioje priklausė 6,2 proc. šios savivaldybės VŪS, kai visoje Lietuvoje šis rodiklis siekė 11,5 proc. Rietavo savivaldybėje 2007 m. balandžio mėnesio pradžioje veikė 25 pramonės įmonės. *10 pramonės įmonių arba 40 proc. visų savivaldybės pramonės įmonių veikė Rietavo mieste.* Dauguma Rietavo savivaldybės pramonės įmonių užsiima miškininkyste (9) ir su žemės ūkiu susijusia veikla, t.y. žemės ūkio produktų perdirbimu (5).

Prekyba ir paslaugos. Prekybos sektorius Rietavo savivaldybėje yra nepakankamai išvystytas. Iš vienos pusės prekyba savivaldybėje pasižymi santykinai mažais mastais, tačiau kita vertus, tai yra sąlygojama objektyvių veiksnių, pvz. mažo gyventojų skaičiaus. Bet visgi net ir santykiniai rodikliai atskleidžia prekybos sektoriaus silpnumą. Rietavo savivaldybėje 2007 m. balandžio mėnesio pradžioje veikė apie 40 prekybos įmonių objektų, tarp jų įvairios parduotuvės, prekybos centrai, vaistinės, degalinės ir kt. Didžioji dalis visų prekybos objektų įsikūrę Rietavo mieste, kur yra didžiausi pirkėjų srautai. Rietavo iš viso veikia 25 prekybos įmonių parduotuvė arba 60,1 proc. visų savivaldybės prekybos objektų.

Verslas. Svarbus rodiklis vertinant verslo būklę Rietavo savivaldybėje yra veikiančių ūkio subjektų skaičius, tenkantis 1000-iai gyventojų. Šis indikatorius atspindi verslumo lygį, būdingą konkrečiam teritoriniam vienetui. 2006 m. sausio 1 d. Rietavo savivaldybėje 1000-iai gyventojų teko 18,6 veikiančio ūkio subjekto. Telšių apskrityje 1000-iai gyventojų vidutiniškai tenka 17,0 veikiančio ūkio subjekto, t. y. apie 9,8 proc. mažiau nei Rietavo savivaldybėje. Rietavo savivaldybės situacija yra mažiau palanki lyginant su visos Lietuvos Respublikos veikiančių ūkio subjektų skaičiaus tenkančio 1000-iai gyventojų rodikliu, sudarančiu 21,4.

Investicijos. Statistikos departamento prie LRV duomenimis 2005 m. Rietavo savivaldybėje materialinių investicijų srautas siekė 14171 tūkst. Lt., o tai sudarė tik 2,9 proc. Telšių apskrities ir 0,1 proc. visos Lietuvos materialinių investicijų. Telšių apskrities kontekste, Rietavo savivaldybė buvo paskutinė tarp apskrities savivaldybių pagal materialinių investicijų srautą, nusileidusi kitoms apskrities savivaldybėms nuo 4,4 iki 228,5 karto. Vertinant pagal reprezentatyvų materialinių investicijų apimčių vienam gyventojui rodiklį, Rietavo savivaldybėje jis yra santykinai žemas. 2005 m. vienam Rietavo savivaldybės gyventojui teko 1366 Lt materialinių investicijų, t.y. 2,8 karto mažiau nei šalyje, ir 2 kartus mažiau nei Telšių apskrityje.

Žemės ūkis. 2006 m. bendras Rietavo savivaldybės plotas buvo 58571 ha ir sudarė 0,9 proc. visos Lietuvos teritorijos. Savivaldybė turėjo 0,6 proc. (22493 ha) visos Lietuvos žemės ūkio paskirties žemės (žemės ūkio naudmenų), kas rodo, kad Rietavo savivaldybė turi santykinai mažai žemės ūkio veikloms tinkamos teritorijos nei vidutinė šalies savivaldybė. Lyginant su Telšių apskrities kontekstu, ūkininkavimo sąlygos Rietavo savivaldybėje buvo santykinai geresnės – savivaldybės teritorija sudarė 13,5 proc. apskrities teritorijos, ir joje buvo 9,8 proc. apskrities žemės ūkio paskirties žemės.

2006 m. pradžioje vienam kaimo gyventojui Rietavo savivaldybėje vidutiniškai teko 3,5 ha žemės ūkio naudmenų, iš jų 2,7 ha ariamosios žemės, kai visoje šalyje atitinkamai 3,1 ir 2,6 ha, apskrityje – 3,2 ir 2,6 ha. Taigi potencialus apsirūpinimas žeme, kaip pagrindiniu žemės ūkio pirminės gamybos ištekliu, Rietavo savivaldybėje nežymiai didesnis už šalies ir Telšių apskrities vidutinius rodiklius.

Užimtumas. Rietavo savivaldybėje 2006 m. pradžioje gyveno 5957 darbingo amžiaus gyventojai, jie sudarė 57,9 proc. visų savivaldybės gyventojų. Remiantis Statistikos departamento prie LRV ekspertiniu vertinimu, tik pusė darbingo amžiaus gyventojų Rietavo savivaldybėje turi nuolatinę darbovietę. Be to, užimtųjų skaičiaus

augimas per pastaruosius trejus metus Rietavo savivaldybėje yra paknakamai neženklaus, palyginus su Lietuva, Telšių apskritimi, ir kitomis jos savivaldybėmis.

Metinis vidutinis darbuotojų skaičius, palyginus su darbingo amžiaus žmonių skaičiumi, Rietavo savivaldybėje yra santykinai mažas. Pažymėtina, kad per pastaruosius tris metus šis rodiklis turi mažėjimo tendenciją: jeigu 2003 m. vidutinis darbuotojų skaičius savivaldybėje siekė 2197, tai 2005 m. Rietavo savivaldybėje šis skaičius sumažėjo iki 2152.

Infrastruktūra. Rietavo savivaldybės gyventojams, prisijungusiems prie centralizuoto vandentiekio, ir daugumai įmonių yra tiekiamas kokybiškas vanduo iš požeminių šaltinių. Didžioji dalis vamzdynų yra susidėvėję, renovuoti, dalis įrengimų morališkai ir fiziškai pasenę, keistini naujais, ekonomiškais. Įrenginiai yra technologiškai pasenę.

Tik dalis buitinių nuotekų iš savivaldybės teritorijos suteka į vandenvalos įrenginius ir yra išvalomos. Lietaus nuotekos nuo kietų dangų ir dalinai nuo žalių plotų renkamos į paviršinių nuotekų nuotakynus tik Rietavo mieste ir miesteliuose. Kaimo vietovėse paviršiniai vandenys, t. tarpe sniego tirpimo, žemiausiomis vietomis suteka į atvirus telkinius – upes, upelius, ežerus be valymo. Lokalinės paviršinių nuotekų valyklos yra įrengtos tik nuotakynuose, surenkančiuose vandenį nuo teritorijų smarkiai užterštų naftos produktais.

Rietavo savivaldybės teritorijoje iki šiol nėra gamtinių dujų tiekimo.

Gyventojų buitiniams reikmėms suskystintas dujas balionais tiekia kelios privačios firmos. Anksčiau eksploatuotų suskystintų dujų cisternų jau nebėra, jos demontuotos. AB „Lietuvos dujos“ planuose yra numatyta magistralinės dujotiekio linijos iki Rietavo miesto statyba. Principiniai yra pasirinkta planuojamos dujų skirstymo stoties vieta.

Skirstomieji elektros tinklai Rietavo savivaldybėje yra Akcinės bendrovės „VST nuosavybė.“ Juos eksploatuoja Klaipėdos regiono, Plungės skyrius. Perdavimo tinklai priklauso „Lietuvos energijai“.

Į Rietavo savivaldybę elektros energija tiekama iš bendros Lietuvoje elektros energijos tiekimo sistemos. Elektros energijos tiekimo schema žiedinė. Išanalizavus esamą padėtį, elektros energijos suvartojimo mažėjimo tendencija nepastebima.

Rietavo mieste yra gerai išvystyta centralizuoto šilumos tiekimo sistema (CŠT) su termofikacinio vandens tiekimo vamzdynais ir katilinėmis. Centralizuotai šilumą tiekia uždaroji akcinė bendrovė "Rietavo komunalinis ūkis".

Susisiekimo sistema. Rietavo savivaldybės teritorija einantys valstybiniai ir vietiniai automobilių keliai suformuoja harmoningą ir tinkamai išplėtotą kelių tinklą. Savivaldybės teritoriją (įskaitant Rietavo miestą) iš šiaurės į pietus kerta krašto kelias Nr. 164 Mažeikiai-Plungė-Tauragė, iš rytų į vakarus senasis Žemaičių plentas (kelias Nr. 197 Kryžkalnis-Rietavas-Vėžaičiai). Pietinėje savivaldybės teritorijos dalyje rytų-vakarų kryptimi eina automagistralė Vilnius-Kaunas-Klaipėda (ilgis savivaldybėje – 16,5 km). Rajoninės reikšmės keliai jungia Rietavą su seniūnijų centrais, taip pat su didesniais kaimais. Vietinės reikšmės keliai užtikrina susisiekimą su mažesniais bei atokesnėse vietose esančiais kaimais.

Valstybinės reikšmės keliai užtikrina patogų susisiekimą su kaimyninėmis savivaldybėmis - Plungės, Šilalės, Klaipėdos rajono, taip pat su Klaipėdos jūrų uostu bei Lietuvos sostine Vilniumi. Su apskrities centru Telšiais ryšys nėra patogus – reikia važiuoti per Plungę, kadangi artimiausias maršrutas per Medingėnus ir Žarėnus neasfaltuotas.

Rietavo savivaldybės kelių tinklo struktūra yra palanki atskirų seniūnijų aptarnavimui, tačiau procentinė kelių dangų struktūra rodo, kad dar nemaža dalis rajoninių kelių yra žvyro dangos, kas daro juos mažiau naudojamais. Ne visos seniūnijos turi gerus kelius ryšiuose su gretimomis seniūnijomis ar net savivaldybės centru (Medingėnai).

Eismo intensyvumo ir jo kitimo tyrimai rodo, kad Rietavo savivaldybėje, kaip ir visoje šalyje, pastaraisiais metais eismo intensyvumas sparčiai auga.

Esamos būklės pokyčiai, neįgyvendinus savivaldybės teritorijos bendrojo plano

Neįgyvendinus miesto bendrojo plano, liks nepasiekti nustatyti tikslai bei nerealizuoti bendrojo plano uždaviniai.

Neatlikus teritorijos funkcinio zonavimo bei veiklos plėtojimo ir apribojimų reikalavimų nustatymo, nebus sukurtas savivaldybės teritorijos erdvinis modelis. Nenustačius planuojamos teritorijos funkcinio zonavimo, plėtos pirmųjų teritorijų, nebus galimybės optimizuoti transporto ir inžinerinės infrastruktūros sistemų.

Nenustačius planuojamos teritorijos reglamentų, nebus sprendžiami urbanistiniai konfliktai bei neišvengiama naujų. Savivaldybės miestų, miestelių bei kaimų teritorija bus neracionaliai naudojama, nukentės aplinkos kokybė.

Nepatikslinus savivaldybės vaidmens šalies ir apskrities ekonominės ir socialinės plėtos kontekste, nebus sudarytos prielaidos lėšų pritraukimui. Neišlyginus savivaldybės teritorijos plėtos netolygumų, neišryškinus jos privalumų, nukentės kraštovaizdžio vizualinė kokybė. Taip pat nebus detalizuoti aukštesnio lygmens teritorijų

planavimo dokumentų sprendiniai (Telšių apskrities bendrasis planas) ir tokiu būdu gali būti prarastos galimybės pritraukti lėšų savivaldybės socialinės ir ekonominės aplinkos vystymui.

gyvenamųjų teritorijų plėtros srityje, nekonkretizuojant urbanistinio karkaso lokalizavimo mazgų bei ašių, nebus kuriama humaniška ir kokybiška gyvenamoji aplinka, nerenovuojamos esamos užstatytos teritorijos. Nebus numatytos galimybės socialiai remtinų žmonių būstams statyti.

Neatlikus miškų, kraštovaizdžio tvarkymo zonų nustatymo sprendinių, nebus racionaliai naudojami savivaldybės kraštovaizdžio resursai, gali būti prarastos saugotinos gamtinės vertybės. Nenustačius upių ir kitų vandens telkinių pakrančių raidos pasiūlymų, nebus kuriamos viešosios erdvės prie vandens, prastės rekreacinės galimybės savivaldybėje.

Netaikant bendrajame plane numatomų priemonių gali būti prarasta dalis gamtinio karkaso teritorijų, jos gali būti spontaniškai urbanizuotos. Neformuojant miškų ir atvirų erdvių sistemos kintės ir gamtinės aplinkos charakteristikos, ir miestų bei miestelių gyventojai gyventojai, kurie negalės pasinaudoti šiomis teritorijomis rekreacijos tikslais.

Nenustačius gamtinių resursų (geriamo vandens) racionalaus naudojimo tvarkos, šie resursai gali būti neatsakingai panaudojami. Netvarkant atliekų šalinimo, didės tarša savivaldybės teritorijoje.

Paveldo srityje nebus nustatyti saugotini urbanistinio ir architektūrinio paveldo teritorijos bei objektai, kraštovaizdžio savitumui išsaugoti.

Socialinės ir ekonominės aplinkos srityje neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių, toliau ryškės neigiamos demografinės savivaldybės tendencijos (neigiamas gyventojų prieaugis, jų emigracija, prastės darbo jėgos kokybė). Taip pat negerės socialinės globos ir kitų paslaugų prieinamumas gyventojams.

Ekonominėje srityje nepagerės sąlygos verslui plėtoti, negerės investicinė aplinka, nes truks sklypų su tinkama infrastruktūra. Nenustačius prekybos ir paslaugų tinklo plėtros kryptių, kils konfliktai taip mažojo ir didžiojo verslo, prastės vartotojų pasirinkimo galimybės.

Visuomenės sveikatos srityje nebus ieškoma būdų sumažinti sanitarines apsaugos zonas apie taršius objektus. Nemažės oro ir dirvožemio tarša savivaldybėje. Nebus taikomos priemonės atskirti miesteliams bei kaimams nuo kelių bei gyvulininkystės kompleksų. Nebus taikomos sveikatingumo didinimo priemonės, neoptimizuojamos sveikatos priežiūros paslaugų kiekis bei struktūra.

Nebus vykdomas oro taršos monitoringas gyvenamosiose ir pramonės zonose. Nebus taikomos triukšmo mažinimo priemonės.

Transporto ir inžinerinės infrastruktūros srityje neįgyvendinant bendrojo plano sprendinių, nebus optimizuojamos kelių tinklas bei inžinerinis aprūpinimas. Nemažės, o gal ir didės tarša iš transporto. Taip pat didės oro tarša dėl neracionaliai šildomų pastatų, taršesnio kuro kailinėse naudojimo. Vandens kokybė paviršiniuose teikiniuose prastės dėl nepelčiamo nuotakyno sistemų. Negerės geriamo vandens kokybė.

Galimai reikšmingai paveiktos teritorijos

Rietavo savivaldybėje gyvena 11600 žmonių. Rietavo savivaldybė yra Telšių apskrities pietuose ir užima 586 km² teritoriją (žemės ūkio naudmenos — 37%, miškų — 51%, vandenių — 1,53% ir kt.). Rajono administracinis centras — Rietavas. Savivaldybės teritorijoje yra 5 seniūnijos: Rietavo, Medingėnų, Daugėdų, Tverų kaimiškos ir Rietavo miesto seniūnijos. Rietavo savivaldybė ribojasi: rytinėje pusėje — Telšių raj., šiaurinėje — Plungės raj., vakarinėje — Klaipėdos raj., pietinėje — Šilalės raj.

Rietavo savivaldybėje yra 4 valstybiniai draustiniai ir dvi „Natura2000“ teritorijos

- Mėnijos pralaužos kraštovaizdžio draustinis.
- Ruškio kraštovaizdžio draustinis.
- Aitros hidrografinis draustinis.
- Aukštojo tyro telmologinis draustinis.
- 5 Natalkos botaninis-zoologinis draustinis.
- Patverio botaninis-zoologinis draustinis.
- Vincentavo botaninis-zoologinis draustinis.
- Zorūbėlių botaninis-zoologinis draustinis.
- LTPLU0010, Rietavo miškai .
- LTPLUB003, Aukštojo tyro pelkė

Planuojama įsteigti ir dar vieną „Natura 2000“ teritoriją — Didžiosios girios (Aukštojo Tyro I) aukštapelkė, kuri atitinka gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų kriterijus.

Rietavo savivaldybės teritorijos bendrasis planas galimai reikšmingą poveikį gali padaryti pirmiausiai esamose gyvenviečių teritorijų ribose bei Rietavo mieste, kurio ribas planuojama praplėsti. Taip pat poveikis pasireikšti gali ties tokiais linijiniais objektais kaip savivaldybės lygmens susisiekimo ir inžinerinė infrastruktūra.

Reikšmingo neigiamo poveikio paukščių ir buveinių apsaugai svarbioms bei kitoms saugomoms teritorijoms neplanuojama ir nenumatoma.

Didesnes teritorijas užimantys kultūros paveldo objektai Rietavo savivaldybėje yra 12 archeologinių vietovių bei trys statinių kompleksai. Visi kultūros paveldo objektai išvardinti 2.1 skyriuje. Neigiamo reikšmingo poveikio kultūros paveldo objektams nenumatoma.

Su bendruoju planu susijusios aplinkos apsaugos problemos

Pagrindinės aplinkos kokybės problemos yra susijusios su savivaldybės bendruoju planu yra sąlygotos transporto ir inžinerinės infrastruktūros išvystymo lygio, pramonės įmonių keliamos taršos bei foninio aplinkos užterštumo, būdingo visam šiam regionui.

Vandens ištekliai savivaldybėje yra pakankami, tačiau jų kokybė turi būti gerinama. Taip pat nors centralizuotai kai kuriose gyvenvietėse surenkamos nuotekos ir išvalomos iki normatyvais nustatyto lygmens, tačiau dar daug vartotojų neprisijungę prie tinklų, taigi paviršinio vandens kokybė nėra labai gera. Jai turi įtakos ir lietaus kanalizacijos tinklų nepakankamas išplėtojimas miestuose ir miesteliuose.

Dirvožemis planuojamos teritorijos ribose daugiausiai teršiamas transporto. Jis daro neigiamą įtaką ir oro kokybei, taip pat didina akustinio triukšmo lygį Rietavo mieste. Tai, kad miestas neturi aplinkkelio, taip pat yra didelė problema.

Orą savivaldybėje be transporto dar teršia išmetalai iš katilinių ir vietinio šildymo katilų. Taip pat energija šildymui vartojama neracionaliai, dideli jos nuostoliai.

Atliekų šalinimas taip pat dar kelia problemų, nors ir numatyta visas atliekas vežti į Telšių regiono sąvartyną. Atliekų surinkimas dar nėra pilnai organizuotas, be to, kai kurie gyventojai linkę atliekas šalinti nelegaliai.

Svarbiausios aplinkosauginės problemos, susijusios su saugomomis teritorijomis, yra gamtinio karkaso teritorijų planavimo sunkumai, kurios sukelia reglamentų nebuvimas.

Kultūros paveldo srityje Rietavo savivaldybėje svarbiausia problema yra lėšų trūkumas paveldo objektų tvarkymui.

Tarptautiniu arba nacionaliniu lygmeniu nustatyti aplinkos apsaugos tikslai, susiję su bendruoju planu

Svarbiausi Europos Sąjungos tikslai aplinkos apsaugos srityje yra gerinti aplinkos kokybę, saugoti visuomenės sveikatą, racionaliai naudoti gamtos išteklius, saugoti biologinę įvairovę, kuriant Natura 2000 ekologinį tinklą. Itin svarbia laikoma ir klimato kaitos problema.

Savivaldybės bendrajame plane būtina įgyvendinti Europos kraštovaizdžio konvencijos nuostatos bei Vyriausybės patvirtintas kraštovaizdžio politikos kryptis, tokias kaip gamtinio kraštovaizdžio bei rekreacinių išteklių išsaugojimas, kraštovaizdžio ekologinio stabilumo užtikrinimas, jo optimalus tvarkymas, istoriškai susiklosčiusio kraštovaizdžio erdviųjų struktūrų išsaugojimas.

Direktyvos, nustatančios Bendrijos veiksmus vandens politikos srityje, tikslai, liečiantys paviršinio vandens apsaugą, teršalų kontrolės priemonės, turi būti įgyvendinti rengiant Rietavo miesto bei svarbiausių miestelių bendruosius planus.

Kultūros paveldo srityje reikalinga įgyvendinti tikslus, nustatytus Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencijoje (suteikti paveldui tinkamą vietą visuomenės gyvenime, plėtoti paveldo mokslinius tyrimus, imtis tinkamų administracinių ir finansinių priemonių paveldo išsaugojimui).

Lietuvos Respublikos bendrajame plane numatytos valstybės socialinės ir aplinkos apsaugos priemonės taip pat turi būti atitinkamu lygiu įgyvendinamos ir savivaldybės teritorijos bendrajame plane, pirmiausiai rezervuojant teritorijas valstybinės svarbos infrastruktūrai, saugant gamtos išteklius, kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę, optimizuojant žemės naudojimą pagal teritorijos gamtinius ir geografinius ypatumus. Taip pat LR Bendrajame plane numatyta urbanizuotų teritorijų plėtros srityje užstatomus plotus planuoti ten, kur jie turės mažiausią neigiamą įtaką aplinkai ir kraštovaizdžiui bei nesumažins derlingų žemės ūkio naudmenų plotą. Rekreacinių teritorijų plėtros srityje nustatyta sudaryti palankias sąlygas rekreacinį potencialą turinčiose teritorijose plėsti turizmo ir paslaugų verslą, kurti reikiamą infrastruktūrą.

Rengiant savivaldybės bendrąjį planą į šiuos tikslus atsižvelgta nustatant teritorijos planinės ir erdvinės struktūros vystymo principus ir jais vadovaujantis, rengiant koncepcinius pasiūlymus. Vystymo principai nustatomi plėtros kryptims, funkcinėms zonomis bei jų tipams. Šiame bendrojo plano rengimo etape nustatyti tokie pagrindiniai plėtros krypties tipai: urbanistinė kryptis, ekonominė kryptis, socialinė kryptis.

Galimos reikšmingos pasekmės aplinkai

Poveikis orui, vandeniui ir dirvožemiui.

Urbanistiniai sprendiniai, šiuo metu žemės ūkiui naudojamų teritorijų urbanizavimas, turės reikšmingų pasekmių tų teritorijų vandens režimui bei dirvožemiui. Dalis smulkių vandentėkmių bus kanalizuojama, atsiradus daug kietų paviršių, o tai keis vandens nuotėkio kryptį bei skverbimąsi į požeminius horizontus. Dalis dirvožemio bus sunaikinta vykstant statyboms.

RIETAVO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Susisiekimo dalies sprendiniai turės didžiausią įtaką oro bei akustinei taršai, taip pat dirvožemio taršai šalia kelių. Rietavo centre bus sumažintas eismo intensyvumas, įrengiant apvažiavimą. Kai kurios transporto organizacinės priemonės leis sumažinti oro taršą, tačiau bendras jos lygis gali didėti, dėl bendro Lietuvos gyventojų mobilumo didėjimo, nepriklausančio nuo savivaldybės bendrojo plano sprendinių.

Inžinerinės infrastruktūros sprendiniai turės teigiamą reikšmingą poveikį orui, vandeniui ir dirvožemiui. Plečiant centralizuotą šilumos tiekimą, parenkant mažiau taršias kuro rūšis, gerės oro kokybė. Daugiau vartotojų prisijungiant prie centralizuoto vandentiekio ir nuotekų tinklų, gerės paviršinių vandens telkinių kokybė. Gerinant ir vystant atliekų surinkimo ir šalinimo sistemą, mažės dirvožemio tarša šiomis atliekomis.

Savivaldybės atliekos bus vežamos į Telšių regiono sąvartyną. Bendradarbiaujant su Telšių regioniniu atliekų tvarkymo centru bei komunalinių paslaugų įmonėmis, bus sukurta efektyvi atliekų šalinimo sistema.

Aplinkos apsaugos srities sprendiniuose numatomas gamtinio karkaso teritorijų išskyrimas esamo hidrografinio tinklo bei žaliųjų teritorijų pagrindu leis saugoti savivaldybės gamtinės aplinkos kokybę.

Poveikis augalijai, gyvūnijai ir bioįvairovei. Urbanistinės dalies sprendiniai, susiję su teritorijų urbanizavimu, gyvenamųjų teritorijų bei pramonės ir verslo teritorijų plėtra, turės neigiamą poveikį biologinei įvairovei, gyvūnijai ir augalijai. Užstatant šias teritorijas, bus prarasta dalis žemės ūkio kraštovaizdyje gyvenančių gyvūnų ir augalų bendrijų buveinių.

Išskiriant teritorijas gamtiniam karkasui, apimančiam upių bei upelių slėnius, esamus miškus, bus užtikrintos galimybės tam tikroms laukinių augalų ir gyvūnų rūšims gyvuoti ir ateityje.

Nuo 2008-00-01 įsigalioja Želdynų įstatymas, kuris reglamentuoja kitos paskirties žemėje esančius želdynus. Atsižvelgiant į šio įstatymo nuostatas, atitinkamai koreguojamas savivaldybės teritorijų naudojimo reglamentavimas, kitos paskirties žemėje išskiriant atskirųjų želdynų teritorijas, kurios apima rekreacinės, mokslinės-kultūrinės ir memorialinės bei apsauginės ir ekologinės paskirties želdynus. Taip pat Želdynų įstatymas įpareigoja Rietavo savivaldybę vykdyti želdynų ir želdinių apsaugos, tvarkymo, želdynų kūrimo, želdinių veisimo valdymą bei organizuoti želdynų planavimo, kūrimo, apsaugos, tvarkymo ir priežiūros darbus)

Šio Želdynų įstatymo nuostatų taikymas Rietavo savivaldybės bendrajame plane leis nustatyti želdynų ir želdinių apsaugos, tvarkymo, želdynų kūrimo ir želdinių veisimo teisinio reguliavimo pagrindus, siekiant užtikrinti gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio stabilumą ir gyventojų teisę į jų gyvenimo kokybę gerinančias aplinkos sąlygas.

Poveikis kultūros paveldui. Kultūros paveldo dalies koncepciniuose pasiūlymuose numatoma išskirti urbanistinio paveldo elementus miesteliuose, tai leis išsaugoti jų kraštovaizdžio sanklodą ir savitumus. Nors registruotų kultūros paveldo vertybių nėra daug, tačiau yra išlikusių ir dar nesaugomų urbanistinio paveldo elementų.

Tuo tarpu rekreacijos ir turizmo dalies pasiūlymuose numatytas kultūros paveldo srities vystymas leis plačiau panaudoti ir propaguoti savivaldybės kultūros paveldą, supažindinti su juo platesnę visuomenę.

Saugomų objektų teritorijos, saugomos vietovės, apsaugos zonos tvarkomos ir veikla jose plėtojama pagal bendrojo ir specialiojo teritorijų planavimo bei strateginio planavimo dokumentus ir jais nustatomus paveldosaugos reikalavimus, parengtus, vadovaujantis Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos, Saugomų teritorijų, Teritorijų planavimo įstatymo nuostatomis (LR. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, Žin., 1995, Nr. 3-37; 2004, Nr. 153-5571.)

Poveikis visuomenei ir jos sveikatai. Atsižvelgiant į demografinę savivaldybės padėtį, gyventojų senėjimo problemas ir būtinybę gerinti visuomenės sveikatą, socialinės dalies pasiūlymai numato nemažai priemonių visuomenės sveikatos gerinimui. Tai ir socialinių paslaugų centrų plėtra, ir pirminės sveikatos paslaugų sistemos optimizavimas, ir aktyvaus laisvalaikio centrų įkūrimas.

Rekreacijos dalies sprendiniai taip pat darys teigiamą poveikį visuomenės sveikatai, išskiriant teritorijas viešam naudojimui bei poilsiui prie vandens.

Inžinerinės ir susisiekimo infrastruktūros sprendiniai, kurie mažins akustinį triukšmą, oro bei vandens taršą, turės teigiamą poveikį visuomenės sveikatai.

Poveikis ekonominei aplinkai. Urbanistinės dalies pasiūlymuose numatomos teritorijos pramonės ir verslo plėtrai turės teigiamą poveikį savivaldybės ekonominei aplinkai. Pramonei parinktos vietovės prie gerų transportinių ryšių su kitais Lietuvos regionais.

Inžinerinės infrastruktūros plėtra taip pat darys teigiamą poveikį verslo plėtrai Rietavo savivaldybėje.

Socialinės dalies sprendiniai, susiję su darbo jėgos kokybės gerinimu, ir urbanistinės dalies sprendiniai, susiję su gyventojų, ypač darbingo amžiaus pritraukimu į savivaldybės miestus bei miestelius, gerins ir verslo sąlygas joje.

Priemonės reikšmingoms neigiamoms pasekmėms kompensuoti

Norint išvengti neigiamų savivaldybės teritorijos bendrojo plano įgyvendinimo pasekmių, reikalinga imtis tokių priemonių:

1. Numatyti bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo etapiškumą ir jo laikytis.
2. Vykdyti bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėseną.
3. Nuosekliai laikytis bendrojo plano sprendinių, rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus. Išduodant planavimo sąlygas reikalauti, kad būtų laikomasi:
 - a. Numatyto kelių tinklo.
 - b. Numatyto kitos paskirties žemių išdėstymo.
 - c. Plotų, kuriuose galima įveisti mišką, išdėstymo schemas.
 - d. Išsaugoti vertingus žemės ūkio naudmenų plotus.
 - e. Gamtos ir kultūros paveldo objektų reglamentų.
 - f. Viešosios rekreacijos teritorijų išsaugojimo.
 - g. Vykstant naujų teritorijų urbanizacijai, neigiamos pasekmės aplinkai turi būti mažinamos, kuriant naujus želdynus, kietiems paviršiams naudojant poringas medžiagas bei taikant kitas pažangias statybos priemones, taip pat racionaliai išdėstant socialines, švietimo ir sveikatos įstaigas, siekiant sumažinti poreikį naudotis automobiliais.
 - h. Tiesiant kelius, numatyti technines priemones neigiamos pasekmės kompensuoti (aptvarai nuo laukinių gyvūnų, pralaidos).
4. Savo laiku parengti teritorijų planavimo dokumentus, būtinus bendrojo plano įgyvendinimui.
 - i. Rengti detaliuosius planus teritorijose, kuriose numatoma kitos paskirties žemė.
 - j. Rengiant teritorijos specialiuosius ir detaliuosius planus, vadovautis bendrojo plano kultūros ir gamtos paveldo apsaugos sprendiniais.
 - k. Parengti nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugos reglamentus.
 - l. Parengti reikalingą dokumentaciją numatytiems saugomoms teritorijos steigti ir naujiems gamtos paveldo objektams paskelbti.
5. Derinti urbanizuotų teritorijų plėtrą su inžinerinės infrastruktūros plėtra.
 - m. Įsisavinant naujai urbanizuojamas teritorijas, reikalauti, kad kartu vyktų ir inžinerinės infrastruktūros, ypač vandentiekio ir nuotekų tinklų, plėtra.
 - n. Įgyvendinant inžinerinės infrastruktūros dalies sprendinius, taikyti naujausias ir mažiausiai kenkiančias aplinkai technologijas.
 - o. Detalesnio planavimo metu atlikti palankiausias vietas atskiriems infrastruktūros objektams parinkimą.
6. Sudaryti palankias sąlygas investicijų ir verslų atėjimui į Rietavo savivaldybę, teikti informacinę pagalbą.

Pačiuose savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniuose kaip įvairių neigiamų pasekmių kompensacija, numatomas gamtinio karkaso teritorijų planavimas, taip pat racionalus naujai urbanizuojamų teritorijų išplanavimas.

Bendrojo plano koncepcinių pasiūlymų aprašymas

Rietavo savivaldybei rengiamos dvi pagrindinės vystymo **alternatyvos**: esamos būklės išlaikymo alternatyva ir racionalios plėtros alternatyva. Pasirinktosios racionalios plėtros alternatyvos išsamus aprašymas pateikiamas žemiau šiose skyriuose. Esamos būklės išlaikymo alternatyva iš esmės atitinka esamą padėtį, o jos sukeltos pasekmės atitinka pokyčius, kurie kiltų nerengiant ir neįgyvendinant bendrojo plano

Esamos būklės išlaikymo alternatyva atitinka esamą Rietavo savivaldybės padėtį ir tęsia šiuo metu savaime vykstančius raidos procesus. Joje išlaikomas esamas skirtingos paskirties teritorijų santykis, esama susisiekimo sistema, viešoji infrastruktūra plėtojama minimaliai, siekiant išlaikyti esamą švietimo, kultūros, sveikatos ir socialinės apsaugos įstaigų tinklą. Žemės ir miškų ūkis vystomas tose pačiose žemėnaudos ir žemėvaldos rėmuose. Pramonė taip pat lieka esamose teritorijose.

Šios alternatyvos pagrindą sudarytų esama urbanistinė Rietavo savivaldybės struktūra ir būtų siekiama ją išlaikyti, o kartu ir esamą švietimo, kultūros, sveikatos, socialinės apsaugos, globos ir rūpybos įstaigų tinklą, gerinant teikiamų paslaugų, gyvenamosios aplinkos bei visuomenės erdvių kokybę; skatintų žemės ir miškų ūkio modernizavimą esamose žemėnaudos ir žemėvaldos ribose ir siektų išlaikyti darbo jėgos užimtumą žemės ūkyje. Būtų siekiama pritraukti investicijas, nenaudojant aktyvių viešojo sektoriaus bei privataus kapitalo bendradarbiavimo modelių, sudaryti palankias verslo plėtros sąlygas esamos infrastruktūros bei taikomų verslo

paramos formų pagrindu. Šia alternatyva užtikrinami nuolatiniai nusistovėję paslaugų ryšiai ir santykiai tarp gretimų, esamų darbo vietų bei socialinės infrastruktūros objektų pasiekiamumas bei veiklų tęstinumas.

Esamos būklės išlaikymo alternatyvos įgyvendinimas reikalauja didelių valstybės ir ypač savivaldybės finansinių išteklių, gausaus administruojančio personalo, pasižymintio vadybiniais gebėjimais. Tam reikalinga:

- išlaikyti jaunimą, suteikti jam išskirtines sąlygas darbui bei laisvalaikio praleidimui,
- formuoti kokybišką darbo jėgos pasiūlą, norint užtikrinti viešosios socialinės bei techninės infrastruktūros paslaugų kokybę, sudarant palankias sąlygas pramonės bei verslo plėtrai,
- išlaikyti socialinės ir techninės infrastruktūros objektus, juos atnaujinti, tačiau tai riboja mažas savivaldybės gyventojų tankis,
- siekti pagerinti būsto kokybę, užtikrinant jo aprūpinimą inžinerine infrastruktūra visose gyvenvietėse. Tačiau dėl dalies gyvenviečių mažėjimo, didelių atstumų tarp vartotojų, investicijos į inžinerinę infrastruktūrą nebus efektyvios,
- išlaikyti esamas mokyklas, sveikatos priežiūros įstaigas, bibliotekas pagerinant sąlygas jose, nors tai dėl neigiamų demografinių tendencijų tai būtų neracionalu.

Rietavo savivaldybės patrauklumą investicijoms pirmoje eilėje sąlygoja tokie veiksniai kaip:

- kvalifikuotų darbuotojų pasiūla,
- socialinės ir techninės infrastruktūros išvystymo lygis,
- darbo jėgos profesinio mobilumo lygis.

Šių veiksmų kokybę gali būti suformuota tik ilgalaikio periodo metu, taikant įvairias aktyvinimo priemones, todėl esamos būklės išlaikymo alternatyva nėra palanki Rietavo savivaldybės investicinei plėtrai.

Rietavo savivaldybės socialinė ir ekonominė raida priklausys ir nuo išorės veiksnių: Telšių apskrities ir viso Klaipėdos regiono vystymosi tendencijų, Telšių bei Klaipėdos miestų kaip plėtros centro raidos tempų ir intensyvumo, valstybės regioninės politikos įgyvendinimo efektyvumo, gebėjimo naudoti ES struktūrinės paramos galimybes.

Todėl esamos būklės išlaikymo alternatyvai būdingos grėsmės:

5. Darbo jėgos, finansinių, vadybinių ir kitų resursų trūkumas gali padidinti socialinio – ekonominio išsivystymo skirtumus Rietavo savivaldybės teritorijoje.
6. Gyvenimo kokybės mažėjimas skatintų gyventojų emigraciją; tai neigiamai pasireikštų produktyvaus amžiaus darbo jėgos išteklių požiūriu, pasireikštų spartus savivaldybės gyventojų senėjimas.
7. Suprastėtų socialinės infrastruktūros įstaigų teikiamų paslaugų kokybę, iškiltų optimalaus įstaigų teritorinio tinklo išsaugojimo grėsmė.
8. Įvardintos grėsmės nėra tiesiogiai valdomos, bet savivaldybės veikla turės būti nukreipta sumažinti grėsmių pasekmes.

Rietavo savivaldybės esamos būklės išlaikymo alternatyva nėra perspektyvi dėl socialinės, ekonominės ir aplinkos raidos valdymo bei teritorinio gyvenimo organizavimo problemų.

Racionalios plėtros alternatyvoje aktyviai plėtojamas esamas gyvenamųjų vietovių tinklas, taip pat plečiamas Rietavo miesto bei kitų svarbiausių gyvenamųjų vietovių ribos. Gyvenamosiose vietovėse kuriama racionali socialinio ir visuomeninio aptarnavimo sistema, plėtojamos inžinerinė ir transporto infrastruktūra, tiek gyvenviečių ribose, tiek savivaldybės teritorijos mastu. Žemės ir miškų ūkio srityje siūloma taikyti priemones, skatinančias žemės ir miškų ūkio rentabilumą ir kartu šių teritorijų gamtinės vertės išlaikymą, apsaugą nuo neigiamo poveikio.

Racionalios plėtros alternatyvos įgyvendinimas siektų spręsti gyventojų senėjimo, emigracijos tendencijų sąlygojamas problemas, įvairių sričių specialistų stygiaus savivaldybėje klausimus. Siekiama sudaryti kuo palankesnes sąlygas verslui, kiek tai priklauso nuo savivaldos galimybių. Teritorinio prieinamumo gerinimui būtų pasitelkta optimali viešojo transporto sistema.

Bendrojo plano rengėjai siūlo priimti racionalios plėtros koncepciją, kurios esmė yra užtikrinti tolygų gyvenimo kokybės pasiskirstymą savivaldybės teritorijoje, sudaryti palankias sąlygas investicijoms, o aptarnavimo sistemą formuoti, remiantis vietiniais centrais, sukuriant sąlygas vieningai administravimo, institucinio, socialinio ir inžinerinio infrastruktūrinio aprūpinimo sistemai, racionaliai naudoti žemę.

Rietavo savivaldybė pasižymi gamtiniais bei pažintiniais kultūrinio turizmo ištekliais. Todėl reikėtų kurti kaimo turizmo sektorius ir aptarnavimo įmonių sistemą rekreacinėse vietovėse, kurių sudarytų turistų lankymo centrai, kaimo turizmo sodybos vienkiamuose bei mažuose kaimuose, tranzitiniai pakelių moteliai.

Savivaldybės institucinės investicijos ir išlaidos potencialių investicijų sklypams parengti („plyno lauko“ investicijos), pritraukiamos ES struktūrinių fondų paramos lėšos yra būtina prielaida sudominti ir pritraukti

privatinių investicijų, įkuriančių pramonės ir verslo įmones, o taip pat parduotuves, paslaugų ir pramogų įmones, viešbučius, bankų skyrius bei kitas aptarnavimo įstaigas.

Savivaldybės gyvenviečių (centrų) socialinę ir ekonominę bazę sudaro esamos ir plėtojamos švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos, globos ir rūpybos, kultūros įstaigos, kuriose dirbtų 60–70% rajono aukštos kvalifikacijos specialistų ir personalo, su tinkamo lygio technine įranga. Čia turėtų būti koncentruojamos materialinės investicijos, apjungiamos lėšos skirtos teritorijos priežiūrai ir inžinerinių sistemų naudojimui. Pagrindinės plėtros kryptys — įstaigų modernizavimas, paslaugų kokybės gerinimas. Ypatingas dėmesys yra skiriamas daugiaviečių socialinės infrastruktūros centrų steigimui ir plėtojimui.

Minimalus gyvenviečių privalomo institucinio aprūpinimo įstaigų sąrašas: mokykla, medicinos ir priešmokyklinės įstaigos, globos ir rūpybos tarnybos, gaisrinė, policija, greitoji medicininė pagalba, įvairios techninės komunalinės ūkio tarnybos.

Privalomąją savivaldybės dalį vystomose gyvenvietėse turėtų sudaryti:

1. Socialinis būstas, kurio dalis bendroje rajono būsto struktūroje būtų 5–7 %. Šis būstas skiriamas ne vien socialiai remtiniams žmonėms, bet ir kokybiškai, kvalifikuotai darbo jėgai pritraukti.
2. Aukštos kokybės būstas, kuris būtų finansuojamas privačių specialistų, kurių darbu suinteresuoti vietiniai centrai – lėšomis ir kurio statybai savivaldybė teiktų paramą, pagalbą ir pan.
3. Galimiems investitoriams (pramonė, transportas, sandėliavimas, medicinos, prekybos ir kt. paslaugos) parengta investicinė bazė, kurią sudarytų iš anksto paruošti objektai (sklypai, pastatai) ir aiškiai apibrėžtos sąlygos bei reikalavimai ir t. t.

Kiti racionalios plėtros koncepcijos įgyvendinimo privalumai:

- efektyvus savivaldybės ir valstybės kapitalo investicijų naudojimas,
- geros prielaidos savivaldybės, valstybės ir privačių struktūrų bendradarbiavimui,
- aiškūs gyvenimo ir veiklos organizavimo rajone strateginiai principai,
- aktyvūs savivaldybės veiksmai mažins emigracijos tempus, gyventojų mažėjimą rajone,
- skatins rajono gyventojų aktyvumą,
- padidins savivaldybės teritorijos patrauklumą,
- padidės paslaugų sektoriaus efektyvumas,
- bus efektyviau valdoma aplinkos kokybė.

Vertinimas ir jo sunkumai

Rietavo savivaldybės bendrojo plano koncepcijos strateginio pasekmių aplinkai vertinimas buvo atliekamas nustatant atskirų plano dalių sprendinių poveikį svarbiausiems aplinkos komponentams. Šios savivaldybės bendrojo plano dalys yra tokios:

1. Erdvinė savivaldybės teritorijos struktūra
2. Susisiekimo komunikacijos
3. Inžinerinė infrastruktūra
4. Aplinkos kokybė ir saugomos teritorijos
5. Kultūros paveldas
6. Rekreacija ir turizmas
7. Socialinė infrastruktūra ir būstas
8. Ekonominė aplinka

Pagrindiniai aplinkos komponentai, kurių atžvilgiu atliekamas vertinimas, parinkti pagal *Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašą* bei savivaldybės bendrojo plano apimtį. Tai yra:

- oras, vanduo ir dirvožemis,
- augalija, gyvūnija ir bioįvairovė,
- kultūros paveldas,
- visuomenė ir jos sveikata,
- ekonominė aplinka.

Bendrojo plano koncepcijos pasiūlymų strateginis poveikis aplinkai vertintas, pasitelkiant ekspertų išvadą. Taip pat remtasi Lietuvos statistikos departamento, Kultūros paveldo departamento, Saugomų teritorijų tarnybos bei valstybinio monitoringo ir kitais viešai prieinamais duomenimis.

Pagrindinė vertinimo problema yra nustatytos metodikos, tinkamos įvairių teritorijų bendrųjų planų vertinimui, trūkumas. Taip pat rimta problema yra tai, kad gauti konkrečius aplinkos kokybės duomenis yra labai sudėtinga, dažniausiai neįmanoma, nes aplinkos stebėseną dabartiniu metu dažniausiai vykdoma tik visos šalies mastu, o savivaldybių monitoringo programos ne visur yra parengtos ir vykdomos.

Stebėsenos priemonės

Bendrojo plano įgyvendinimo ir poveikio aplinkai stebėseną vykdoma remiantis *LR monitoringo įstatymu* (Valstybės žinios: 2006-05-20, Nr. 57-2025), *Bendraisiais savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatais* (Valstybės žinios: 2004 08 21, Nr. 130-4680) ir *Miestų ir miestelių bendrųjų planų rengimo taisyklėmis* (Valstybės žinios: 2006 12 30, Nr. 145-5559). Efektyviai stebėsenai užtikrinti, patvirtinus bendrąjį planą, savivaldybės administracijos direktorius ir kitos institucijos vykdo sprendinių įgyvendinimo stebėseną (monitoringą), priežiūrą ir kontrolę. Bendrojo plano stebėsenos (monitoringo) metu:

- rengiama Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo programa, nustatomas investicijų poreikis;
- analizuojama teritorijų planavimo duomenų banke sukaupta informacija;
- formuojant savivaldybės biudžetą, teikiami pasiūlymai dėl Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo;
- stebimi rajono ekonominio potencialo, ūkinės veiklos, infrastruktūros, nekilnojamojo turto rinkos raidos pokyčiai;
- nustatyta tvarka vykdoma gamtos ir kultūros paveldo objektų išsaugojimo priežiūra;
- analizuojami rajono urbanistinės plėtros ir inžinerinės infrastruktūros pokyčiai;
- analizuojami sveikatos apsaugos ir socialinės rūpybos infrastruktūros bei jų sąlygų pokyčiai;
- vykdoma kultūros ir švietimo infrastruktūros duomenų informacijos analizė;
- analizuojamos kitos pagrindinės ekonominės veiklos sąlygos ir aplinkos kokybę lemiantys faktoriai.

Savivaldybės teritorijos bendrojo plano įgyvendinimo pasekmės taip fiksuojamos, vykdam bendrą Rietavo savivaldybės aplinkos monitoringą pagal paruoštą, suderintą ir patvirtintą monitoringo programą, kaip nurodyta *Bendruosiuose savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatuose*.

Rietavo savivaldybės bendrojo plano įgyvendinimo stebėseną turės apimti kasmetinės informacijos surinkimą ir kaupimą srityje, kuriose yra numatyti bendrojo plano sprendiniai. Bus atliekama tiek neigiamų, tiek teigiamų pasekmių stebėseną. Pasekmės stebimos ir analizuojamos atsižvelgiant į galimą jų netiesioginių, kaupiamąjį, sąveikaujantį pobūdį.

Siūloma bendrojo plano stebėsenos indikatorių ir jų išraiškos sistema pateikta žemiau esančioje lentelėje. Numatoma įtraukti bendrojo plano įgyvendinimo stebėseną įtraukti į Rietavo savivaldybės aplinkos monitoringo programą, kaip nurodyta *Bendruosiuose savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatuose*. Siekiant, kad šios stebėsenos programos viena kitos nedubliuotų, aplinkos kokybės indikatoriai (apibūdinantys vandens, oro, dirvožemio taršą, taip pat fizikinę taršą) turės būti numatyti savivaldybės aplinkos monitoringo programoje.

GRAFINĖ DALIS